

**Uchwała Nr XIX/129/2012
Rady Gminy w Starej Dąbrowie
z dnia 28 września 2012 r.**

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 w związku z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 Nr 25, poz. 150 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Zarządu Powiatu w Stargardzie Szczecińskim oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie, Rada Gminy w Starej Dąbrowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku” stanowiący załącznik Nr 1, wraz z z prognozą oddziaływania na środowisko, stanowiącą załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stara Dąbrowa.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XX/126/04 Rady Gminy w Starej Dąbrowie z dnia 29 września 2004 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska Gminy Stara Dąbrowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY
Justyna Szymczak
Justyna Szymczak

Uzasadnienie:

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Zgodnie z przepisami w/w ustawy z wykonania programów Gminy sporządzają co 2 lata raporty, które przedstawiane są Radzie Gminy (art. 18 POŚ). Aktualizacja programu ochrony środowiska jest odzwierciedleniem Polityki Ekologicznej Państwa, mającym wdrożyć jej ustalenia na odpowiednio niższym poziomie. Politykę Ekologiczną Państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym, że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku” wraz z z prognozą oddziaływania na środowisko uzyskał pozytywne opinie Zarządu Powiatu w Stargardzie Szczecińskim oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Zachodniopomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie.

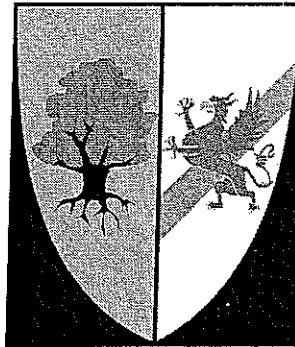
Zgodnie z Zarządzeniem Nr 46/2012 Wójta Gminy Stara Dąbrowa z dnia 28 sierpnia 2012 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Stara Dąbrowa dotyczące projektu uchwały Rady Gminy w Starej Dąbrowie w sprawie przyjęcia w/w Programu.

W okresie prowadzenia konsultacji społecznej tj. od 3 września 2012 roku do 24 września 2012 roku, dotyczącej projektu w/w uchwały nie wpłynęły od mieszkańców posiadających czynne prawo wyborcze do organów samorządowych i mieszkających w granicach administracyjnych Gminy Stara Dąbrowa, a także od innych zainteresowanych podmiotów, żadne pisemne uwagi i wnioski w wyżej wymienionej sprawie, w związku z tym nie zaistniała potrzeba rozpatrzenia i uwzględnienia ich w konsultowanym projekcie uchwały.

W tym stanie rzeczy przyjęcie uchwały staje się zasadne.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr *XIX/129/2012*
Rady Gminy w Starej Dąbrowie
z dnia *28 września 2012.*

WÓJT GMINY STARA DĄBROWA

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY STARA DĄBROWA
NA LATA 2012 – 2015
Z PERSPEKTYWĄ DO 2019**

Czerwiec 2012 r.

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61)65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY STARA DĄBROWA
NA LATA 2012 – 2015
Z PERSPEKTYWĄ DO 2019**

Zespół autorski:

mgr Joanna Witkowska

mgr Michał Grek

mgr Magdalena Ferfet

1.	WSTĘP	8
1.1	PRZEDMIOT OPRACOWANIA	8
1.2	ZAKRES OPRACOWANIA	8
1.3	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	8
1.4	ŹRÓDŁA DANYCH	8
1.5	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	9
2.	CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2.1	RZEŻBA TERENU	11
2.2	WODY PODZIEMNE	12
2.3	WODY POWIERZCHNIOWE	13
2.4	KLIMAT	15
2.5	SPOŁECZNOŚĆ	16
2.6	GOSPODARKA	16
2.7	UŻYTKOWANIE TERENU	17
2.8.	INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO-TECHNICZNA	18
2.8.1.	Zaopatrzenie mieszkańców w wodę	18
2.8.2.	Odprowadzanie ścieków komunalnych	18
3.	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	20
3.1.	FORMY OCHRONY PRZYRODY	20
3.1.1.	Zespół przyrodniczo-krajobrazowy	20
3.1.2.	Pomniki przyrody	20
3.1.3.	Obszary NATURA 2000	20
3.1.4.	Parki i zadrzewienia	21
3.1.5.	Obszary cenne przyrodniczo	21
3.1.6.	Obszary cenne faunistycznie	21
3.2.	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	21
3.3.	OCENA ZAGROŻENIA	22
3.4.	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	23
3.4.1.	Potencjalne źródła zanieczyszczenia gleb na terenie gminy	25
4.	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	26
4.1.	MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ	26
4.1.1.	Analiza zużycia wody	26
4.1.2.	Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło	26
4.2.	WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ	26
4.2.1.	Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru	26
4.2.2.	Możliwości wykorzystania energii wodnej	27
4.2.3.	Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i biogazu	27
4.2.4.	Analiza wykorzystania energii słonecznej	28
4.2.5.	Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej	28
4.3.	KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUŠY	30
4.4.	GOSPODARKA ODPADAMI	31
4.5.	OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH ORAZ ZASOBÓW NATURALNYCH	33
4.5.1.	Analiza stanu istniejącego wód powierzchniowych i podziemnych	33
4.5.2.	Zagrożenia wód powierzchniowych	33
4.5.3.	Monitoring wód podziemnych	34
4.5.4.	Zagrożenia wód podziemnych	34
4.6.	OCHRONA POWIETRZA	34
4.6.1.	Analiza stanu istniejącego	34
4.6.2.	Ocena zagrożenia dla ludzi i środowiska	37
4.7.	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	38
4.7.1.	Ocena zagrożenia dla ludzi i środowiska	39
4.8.	POWAŻNE AWARIE	40
4.9.	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	40
4.10.	EDUKACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	40
5.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	42
5.1.	INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU	42
5.1.1.	Instrumenty prawne	42
5.1.2.	Instrumenty finansowe	45
5.1.3.	Instrumenty społeczne	46
5.1.4.	Instrumenty polityczne	46

5.1.5. Instrumenty strukturalne	46
5.2. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	47
5.3. SYSTEMY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO	47
6. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ WŁASNYCH I KOORDYNOWANYCH, W PODZIALE NA INWESTYCYJNE (I) I POZAINWESTYCYJNE (P) PRZEWDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU	47
7. PODSUMOWANIE	56
8. LITERATURA	56

Spis Tabel:

Tabela 1 Charakterystyka większych jezior na terenie gminy Stara Dąbrowa	14
Tabela 2 Liczba mieszkańców w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005-2010	16
Tabela 3 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON na terenie gminy Stara Dąbrowa	17
Tabela 4 Użytkowanie gruntów w gminie Stara Dąbrowa	17
Tabela 5 Infrastruktura techniczna ochrony środowiska w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005 - 2011 – sieć wodociągowa	18
Tabela 6 Infrastruktura techniczna ochrony środowiska w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005 i 2010 – sieć kanalizacyjna	19
Tabela 7 Wyniki badań odczynu gleby za lata 2010-2011 w gminie Stara Dąbrowa	24
Tabela 8 Wyniki badań zasobności gleby w makroelementy za lata 2010-2011 w gminie Stara Dąbrowa	24
Tabela 9 Wyniki badań zawartości mikroelementów przyswajalnych dla gminy Stara Dąbrowa	25
Tabela 10 Zużycie wody na jednego mieszkańca w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005-2010	26
Tabela 11 Rodzaje odpadów składowanych na składowisku odpadów w Łęczycy	31
Tabela 12 Ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych z terenu gminy Stara Dąbrowa	32
Tabela 13 Ilość odpadów opakowaniowych zebranych i odzyskanych na terenie gminy Stara Dąbrowa	32
Tabela 14 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu stargardzkiego	35
Tabela 15 Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony zdrowia w 2010 r	37
Tabela 16 Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony roślin w 2010 r	37
Tabela 17 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku	38
Tabela 18 Ruch kołowy na drogach wojewódzkich w gminie Stara Dąbrowa w 2010 r	39
Tabela 19 Cele i działania POŚ (wojewódzki i powiatowy)	47
Tabela 20 Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji w ramach Programu	49

Spis Rysunków:

Rys. 1. Położenie Gminy Stara Dąbrowa na terenie powiatu stargardzkiego	10
Rysunek 3 Prowincje i okręgi geotermalne w Polsce	29
Rysunek 4 Potencjalne zasoby wód i energii zawarte w poszczególnych prowincjach i okręgach geotermalnych 30	

LEGENDA SKRÓTÓW:

ARIMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 GUS – Główny Urząd Statystyczny
 GZWP – główny zbiornik wód podziemnych
 IMiGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
 KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
 NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
 OZE – odnawialne źródła energii
 OWO – obszar wysokiej ochrony wód podziemnych
 PZD – Powiatowy Zarząd Dróg
 RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
 WPF – Wieloletni Program Finansowy
 WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 WIOS – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
 WZMiUW – Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
 ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich,

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa przyjętego uchwałą Nr Rady Gminy Stara Dąbrowa z dnia r w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2-15 z perspektywą do 2019 roku” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres opracowania

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r., określająca kierunki polityki ekologicznej należy traktować, jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki Ekologicznej Państwa, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynika z prawa ochrony środowiska. Stwarza to, z jednej strony szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej, określonych w Szóstym Wspólnotowym Planie Działań w zakresie środowiska naturalnego.

Prawo ochrony środowiska w art. 17 ust. 1 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania programu ochrony środowiska, zgodnie z wytycznymi opracowanymi i przyjętymi przez państwo Polityki Ekologicznej. Programy Ochrony Środowiska są tak zwanymi aktami oddziaływania, z czego wynika, że mają stymulować do podejmowania określonych działań podmioty oddziałujące na środowisko.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Zgodnie z przepisami ww. ustawy z wykonania programów gminy sporządzają co 2 lata raporty, które przedstawiane są radzie gminy (art. 18 POŚ). Aktualizacja programu ochrony środowiska jest odzwierciedleniem Polityki Ekologicznej Państwa, mającym wdrożyć jej ustalenia na odpowiednio niższym poziomie. Politykę Ekologiczną Państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym, że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

1.4. Źródła danych

- o Urząd Gminy Stara Dąbrowa,
- o WIOŚ Szczecin,
- o GUS,
- o Wojewódzki Zarząd Dróg w Szczecinie
- o Powiatowy Zarząd Dróg w Stargardzie Szczecińskim
- o Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- o Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej Stargardzie Szczecińskim,
- o Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie,
- o Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie,

1.5. Polityka ekologiczna państwa

W grudniu 2008 r Rada Ministrów przyjęła Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016

Polityka Ekologiczna jest dokumentem strategicznym, określającym cele i priorytety ekologiczne, a poprzez to wskazującym kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu. Do realizacji tych założeń władze samorządowe przygotowują odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska

Priorytety polityki ekologicznej na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016:

- zakończenie prac nad wyznaczaniem obszarów siedliskowych w ramach Natura 2000,
- przyjęcie projektu ustawy o organizmach genetycznie modyfikowanych, zgodnie z prawem UE,
- zamknięcie wysypisk nie spełniających wymogów UE,
- wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień publicznych,
- wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni,
- ochronę środowiska i pozwoleń na kontrolę przestrzegania prawa,
- wspieranie platform technologicznych i eko-innowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- zwiększenie retencji wody,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- promocja wykorzystania metanu z pokładu węgla,
- ochrona atmosfery,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- modernizacja systemu energetycznego.

Cele pośrednie kładą nacisk na ochronę powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu, a przede wszystkim spełnianie standardów określonych przez UE w tym temacie. Dla terenów, które ich nie spełniają muszą zostać opracowane i wykonane programy naprawcze. Polska powinna także położyć duży nacisk na promocję energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii (OZE), a także modernizację już istniejącego przemysłu energetycznego

Wypełnianie założeń Polityki Ekologicznej stało się bodźcem do powołania nowych organów – Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Jest to krok mający na celu uproszczenie i przyspieszenie procedur środowiskowych

Priorytetem jest weryfikacja listy obszarów NATURA 2000, jak również kontynuacja zalesień i zadrzewień w celu tworzenia korytarzy ekologicznych łączących kompleksy leśne. Ma to ogromne znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej fauny i flory. Wszystkie państwa, w tym także Polska muszą pamiętać o racjonalnym gospodarowaniu zasobami naturalnymi, w szczególności wodą

Polityka Ekologiczna kładzie nacisk na racjonalne korzystanie z zasobów geologicznych i poprawę gospodarki odpadami, zwłaszcza komunalnymi. Gospodarowanie pieniędzmi pozyskanymi z Unii Europejskiej powinno być bardziej efektywne i w dużej mierze skupić się na wyposażaniu kolejnych aglomeracji w oczyszczalnie ścieków i systemy wodno-kanalizacyjne.

Polityka Ekologiczna zawsze kładzie też duży nacisk na podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa zgodnie z zasadą - „myśl globalnie, działaj lokalnie”. Polska powinna zadbać również o opracowanie ryzyka powodziowego, ochronę gleb, rekultywację terenów zdegradowanych i ochronę przed hałasem.

2. Charakterystyka Gminy

Gmina Stara Dąbrowa to gmina typowo wiejska położona w północnej części powiatu stargardzkiego w województwie zachodniopomorskim.

Wg podziału kraju na regiony fizjograficzne na Niżu Środkowoeuropejskim, na pograniczu Pobrzeża Południowobałtyckiego i Pobrzeża Szczecińskiego – Równina Nowogardzka z Pojezierzem Zachodniopomorskim – Pojezierze Ińskie

Sieć osadnicza gminy obejmuje 18 jednostek osadniczych: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica, Kicko, Storkówko, Załęczce, Łęczyca, Parlino, Białuń, Łęczyna, Tolcz, Chlebówko, Chlebowo, Rosowo, Moskorze, Rokicie, Wiry, Łęczówka skupionych w 13 miejscowościach sołectkich: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica, Kicko, Storkówko, Załęczce, Łęczyca, Parlino, Białuń, Łęczyna, Tolcz, Chlebówko i Chlebowo. Zdecydowana większość jednostek osadniczych posiada zwarty charakter zabudowy.

Rys. 1. Położenie Gminy Stara Dąbrowa na terenie powiatu stargardzkiego

Gmina Stara Dąbrowa jest gminą wybitnie rolniczą. Ponad 80% jej powierzchni zajmują użytki rolne, w związku, z czym na przeważającym obszarze gminy występuje krajobraz rolniczy

Pofalowany teren Równiny Nowogardzkiej powoduje występowanie charakterystycznego typu krajobrazu rolniczego. Wśród wydłużonych, lekko falistych wzniesień pokrytych polami uprawnymi pasami ciągną się obniżenia terenu zajęte zazwyczaj przez użytki zielone. Niewiele jest, zwłaszcza w środkowej części, gminy zadrzewień śródpolnych. Występują one przede wszystkim wzdłuż cieków wodnych i w zagłębieniach terenu

Środkowa część gminy, w okolicy Tolcza, oraz Starej i Nowej Dąbrowy, jest stosunkowo najmniej pofalowana. Ciekawsze pod względem rzeźby terenu i jego pokrycia są wschodnie i zachodnie krańce gminy, a zwłaszcza dolina Krapielei

Przy zachodniej granicy gminy występuje więcej zadrzewień i lasów. Także w tej części napotkać można głębokie obniżenia terenu z ukrytymi oczkami wodnymi.

W części wschodniej malowniczy krajobraz tworzą kompleksy wzgórz moreny czołowej i zatorfione obniżenia pokryte mozaiką lasów, łąk, nieużytków i pól położone na wschód od doliny Krapielei. Jest to jednak najtrudniej dostępny fragment gminy

Miejscami posiadającymi walory punktów widokowych są, obok krawędzi rynny połodowcowej (widok na jeziora), odcinki drogi Szczecin – Chociwel koło Łęczyny i Krzywicy, odcinki drogi Kicko – Chlebówko, oraz krawędź doliny Krapieli pod Krzywnicą z szerokim widokiem w kierunku południowym.

Wobec znacznego stopnia rolniczego zagospodarowania obszaru gminy dużego znaczenia nabierają formy krajobrazowe występujące w małej skali. Wymienić tu należy:

- zespoły oczek wodnych występujące na zachód od Parlina, Łęczycy, oraz na południe od Storkówka,
- zarastający staw w dawnym parku w Nowej Dąbrowie,
- jeziora rynnowe Łęczyckie, Parlińskie i Kołki, położone wśród wysokich okolicznych wzgórz,
- jezioro Grabowskie wraz z wysokimi brzegami i pobliskim ozem,
- szeroką dolinę Białego Potoku pod Tolczem,
- dolinę Krapieli, zwłaszcza na odcinku Krzywnica – Chlebowo
- nieckę akumulacji torfowej pod Kickiem

W otwartym rolniczym krajobrazie na dodatkowej wartości zyskują przydrożne aleje drzew. Ponadto malowniczego charakteru dodaje krajobrazowi szereg alei wierzbowych i topolowych występujących przy drogach polnych w wielu wypadkach ogławianych.

Rozwijające się gospodarstwa rolne i rozbudowująca się sieć osadnicza nadają wyraz plastyczny i przestrzenny współczesnemu wiejskiemu krajobrazowi kulturowemu, tworząc biocenozy sztuczne, daleko odbiegające od form zrównoważonych.

Dodatkowo, wprowadzenie do produkcji monokultur roślinnych i wielkostradnych zespołów zwierzęcych zakłóca ten stan równowagi.

Osiami komunikacyjnymi obszaru i głównych powiązań ze Stargardem Szczeciński jest droga wojewódzka nr 106 o przebiegu północ-południe, ze Szczecinem droga wojewódzka nr 142 o przebiegu wschód-zachód. Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest linia kolejowa relacji Stargard Szczeciński-Koszalin, położona poza obszarem opracowania, w sąsiedniej gminie Marianowo, ze stacjami kolejowymi w Gogolewie i Trąbkach

2.1. Rzeźba terenu

Obecna rzeźba powierzchni okolic Starej Dąbrowy jak i powiatu stargardzkiego, powstała w wyniku działania lądolodu skandynawskiego

W wyniku jego skomplikowanej działalności powstała gruba powłoka utworów połodowcowych, której grubość na badanym terenie wynosi od 2 do 100 m. Stanowi ona materiał, co najmniej w 75% przywleczony z północy. Składają się nań gliny, piaski, żwiry i ropy oraz różnej wielkości głazy. Głazy w postaci różnokolorowych granitów, gnejsów, porfirów, piaskowców i wapieni tworzą typową dla terenów połodowcowych mozaikę skalną.

Rzeźba analizowanego obszaru związana jest ściśle z ostatnim zlodowaceniem bałtyckim, a zwłaszcza z jednym z jego dłuższych postojów na linii tzw. pomorskich moren czołowych, tj. na linii strefy pagórków morenowych, które ciągną się od Chojny przez okolice Myśliborza, Barlinka, Choszczna, Recza, Ińska i dalej w kierunku wschodnim. Reprezentuje ona rzeźbę młodolodowcową o niezwykle dużej różnorodności form ukształtowania terenu. Na czoło wysuwa się wysoczyzna moreny dennej (powierzchnia powstała na dnie lodowca), na której występuje cały szereg form wypukłych i wklęsłych, oraz niżej położone równiny zastoiskowe.

Wysoczyzna moreny dennej rozciąga się od moren ińskich na wschodzie po rynnę jeziora Miedwie i poziomy zastoiskowe na zachodzie. Na wschodzie wysoczyzna wznosi się na wysokość około 90 m n.p.m. (rejon miejscowości Rosowo) i opada w kierunku południowo-zachodnim.

Powierzchnia wysoczyzny w tej części powiatu stargardzkiego, w tym gminy Stara Dąbrowa, zbudowana jest z moreny dennej płaskiej i falistej. Morena denna płaska z różnicą wysokości do 2 m i o nachyleniu terenu 00 – 20 występuje w niewielkich płatach nad dolinami rzek. Morenę denną falistą cechują wysokości względne od 2 do 5 m i nachylenie 20 – 50

Obszar wysoczyzny rozcięty jest szeregiem rynien, wśród których wyróżnić można dwa systemy rynien, a mianowicie rynny głębsze o przebiegu zgodnym z ruchem lodowca (wyłobily je wody płynące szczelinami pod lodowcem) – na badanym terenie jest to rynna maszewskotychowska i rynny płytsze (wyłobione przez wody przepływające szczelinami między płatami

martwego lodu), jak np. rynna jezior parlińskich, rynna dąbrowiecko-łączycka, które mają nierówne dna, z progami i drobnymi jeziorkami w przegłębieniach

2.2. Wody podziemne

Główne zasoby użytkowe wód podziemnych występują na poziomie 15-50 m p.p.t. Według danych „BANK HYDRO” na obszarze gminy Stara Dąbrowa zaewidencjonowanych jest 37 studni głębinowych

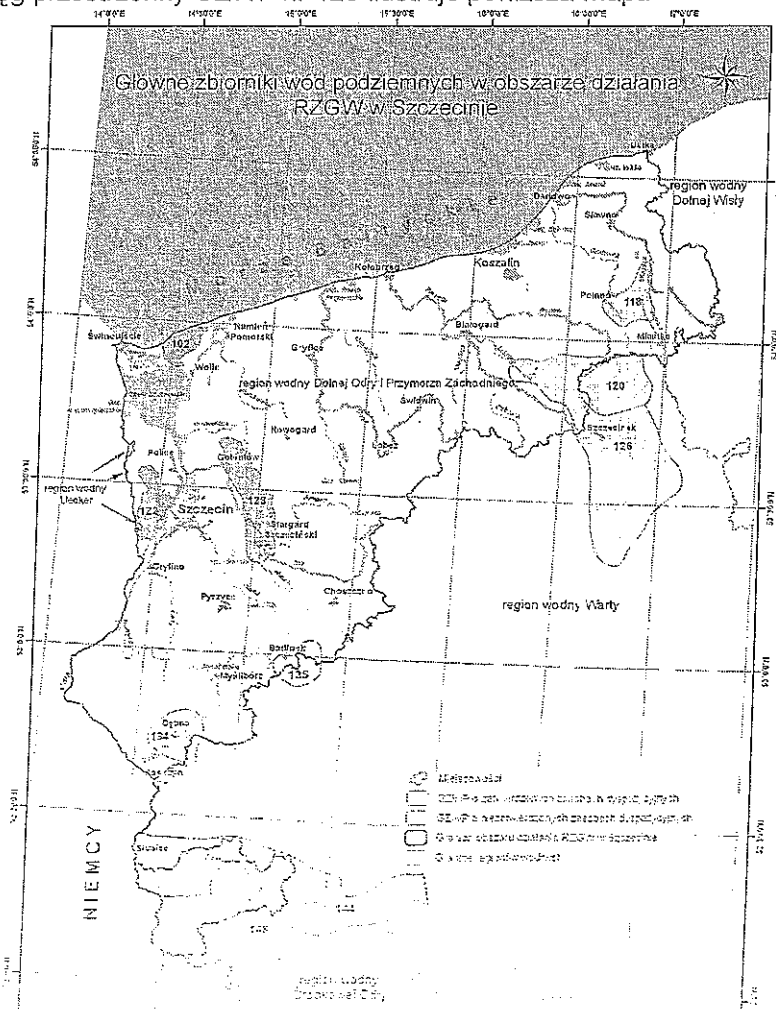
Zasoby te stanowią na terenie województwa zachodniopomorskiego podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną. Wykorzystywane są głównie wody porowe piętra czwartorzędowego, rzadziej trzeciorzędowego. Osady szczelinowe w wapieniach i marglach kredowych i jurajskich są wykorzystywane na obszarze Niecki Szczecińskiej

W gminie Stara Dąbrowa, w jej zachodniej części na powierzchni około 3,5 km² znajduje się około 1% obszaru wchodzącego w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 123. Jest to zbiornik międzymorenowy (QM) Stargard – Goleniów o powierzchni 346 km². Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą około 83 tys. m³/d; moduł zasobowy szacowany jest na 2,8 dm³/km²; średnia głębokość ujęć – 45 m p.p.t. W oparciu o wyniki badań z lat 1997-2001 – Państwowego Instytutu Geologicznego, prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wody tego zbiornika zostały zaliczone do klasy I-b (ocenę jakości wód przeprowadzono w oparciu o klasyfikację jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu, na podstawie oceny wskaźników fizycznych i chemicznych według PİOŚ, 1995). Jego wschodnia granica na obszarze gminy Stara Dąbrowa przebiega równoległe do drogi krajowej Maszewo – Stargard

Zasoby wód podziemnych przeznaczone są przede wszystkim na zaopatrzenie ludności w dobrej jakości wodę do picia. Prawo nakazuje racjonalizację ich zużycia i nie zezwala na wykorzystywanie na cele przemysłowe, jeśli nie ma to uzasadnienia w wymogach technologicznych (np. do produkcji żywności).

Główne zagrożenia jakości wód podziemnych to chemizacja rolnictwa i leśnictwa, niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych – w tym gnojowicy, brak systemów kanalizacyjnych i sprawnych oczyszczalni, niedostateczny nadzór nad gospodarką wodno-ściekową i gospodarką odpadami oraz zanieczyszczenia atmosfery

Zasięg przestrzenny GZWP nr 123 ilustruje poniższa mapa

Źródło: www.rzgw.szczecin.pl

Na uwagę zasługują zagadnienia występowania złóż wód geotermalnych. W oparciu o informacje zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa (PZPW) i opracowaniach branżowych, stwierdza się, iż w południowej części gminy wyznaczono obszary potencjalnego zalegania wód geotermalnych, które w przyszłości mogą być gospodarczo wykorzystane. Rozkład przestrzenny przedstawiono na wyrzysie z planszy podstawowej Studium oraz wyrzysie PZPW.

Na terenie gminy ustanowiono strefę ochronną dla wiejskiego ujęcia wody w miejscowości Chlebówko. Strefa ta została ustanowiona przez Wojewodę Szczecińskiego decyzją nr OSB-7/6226/16/98 z dnia 30 grudnia 1998 roku i obejmuje teren ochrony bezpośredniej i pośredniej zewnętrznej.

2.3. Wody powierzchniowe

Rzeki

Grunty pod wodami gminy Stara Dąbrowa wykazują ścisły związek z rzeźbą terenu i budową geologiczną. Są to rzeki, potoki, jeziora, bagna oraz tereny podmokłe zasilane przez wody gruntowe.

Powierzchnia gruntów pod wodami wg danych geodezyjnych (PODKK – Wykaz gruntów wg stanu na 01.01.2002 r.) wynosi ogółem 286 km², z tego: śródlądowe wody płynące – 152 ha, śródlądowe wody stojące – 65 ha i rowy – 69 ha.

Pod względem własnościowym, są to głównie tereny Skarbu Państwa; grunty osób fizycznych to zaledwie 9 ha, z tego 4 ha pod wodami stojącymi i 5 ha zajmują rowy.

Grunty gminy Stara Dąbrowa w całości położone są na obszarze zlewni rzeki Iny.

Ina jest największym dopływem rzeki Odry w granicach województwa zachodniopomorskiego. Jej źródła znajdują się na Pojezierzu Ińskim w rejonie miejscowości Ciemnik. Całkowita długość rzeki wynosi 129,1 km, a zlewnia rzeki zajmuje powierzchnię 2130 km². Przepływ SNQ na stanowisku ujściowym wynosi około 5 m³/s. Do podstawowych dopływów zalicza się rzeki przepływające przez obszar gminy Stara Dąbrowa – Krąpiel (długości 46 km) wraz z dopływami – Kania, Sokoła i Giełdnica.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy płynie rzeka Małka, uchodząca w okolicach Stargardu do Iny.

Niemal wszystkie ciek wodne przepływające przez gminę Stara Dąbrowa mają południowy kierunek przepływu.

Krąpiel bierze swój początek w gminie Chociwel. Płynie początkowo w kierunku zachodnim, a następnie w okolicy Chlebówka zakręca na południe opływając teren gminy wzdłuż wschodniej i południowej granicy. Na terenie gminy tworzy liczne i malownicze meandry. Uchodzi do Iny pod Stargardem. W okolicach Krzywnicy na Krąpielu utworzony został kompleks stawów rybnych. Dopływ wody regulowany jest jazem położonym na północ od wsi. Dolina Krąpielii obok jezior rynnowych należy do najbardziej malowniczych fragmentów gminy Stara Dąbrowa. Dotyczy to zwłaszcza odcinka pomiędzy Krzywnicą a Chlebówkiem, gdzie na wschodnim brzegu doliny występuje szereg malowniczych wyniesień moreny czołowej.

Kania bierze swój początek w okolicach wsi Mokre. Jest to nieduży strumień płynący na przeważającej części swojego biegu terenami lesistymi. W dolnym biegu tworzy odcinek wschodniej granicy gminy. Wpada do Krąpielii na wschód od Chlebowa.

Sokoła jest niewielkim ciek wodnym wypływającym z terenu gminy Maszewo. Płynie wyraźną doliną przez tereny uprawne. Wpada do Krąpielii koło Rokicia.

Giełdnica (Biały Potok) bierze swój początek w gminie Maszewo w okolicach Dębic. Odwadnia środkową część gminy Stara Dąbrowa. Uchodzi do Krąpielii na południe od Nowej Dąbrowy. W okolicy Tolcza tworzy stosunkowo szeroką dolinę wypełnioną trwałymi użytkami zielonymi.

Małka jest niewielkim ciek wodnym płynącym z północy na południe o długości około 8 km. Jej źródła położone są na zachód od miasta Maszewo, w rejonie wsi Radzanek. Na długości około 3 km, w środkowym biegu, stanowi zachodnią granicę gminy. W rejonie Lubowa (gmina Stargard) wpada do rzeki Iny, jako jej prawy dopływ.

Jeziora

Z ewidencji gruntów wynika, że na obszarze gminy Stara Dąbrowa znajduje się 8 jezior powyżej 1 ha, z tego: jedno jezioro bez nazwy o powierzchni 3,2 ha, 3 jeziora bez nazwy o powierzchni każde 1 ha, oraz 4 większe jeziora; ich charakterystykę przedstawia tabela poniżej

Tabela 1 Charakterystyka większych jezior na terenie gminy Stara Dąbrowa

Lp	Wyszcze - gólnienie	Nazwa jeziora			
		Parlino Małe (Kołki)	Parlino Wielkie (Parlińskie)	Wielkie (Łęczycza)	Piasno (Grabow- skie)
1	Szerokość geograficzna (Φ)	53027,9'	53027,4'	53026,7'	53024,4'
2	Długość geograficzna (λ)	15003,9'	15004,1'	15004,4'	15005,4'
3	Wysokość n.p.m. (m)	55,5	55,5	52,0	47,0
4	Powierzchnia (ha)	12,5	24,8	22,7	61,2
5	Objętość (tys m ³)	962,5	992,0	953,4	2080,8
6	Głębokość maksymalna (m)	18,8	8,9	9,3	7,5
7	Głębokość średnia (m)	7,8	4,0	4,2	3,4
8	Długość maksymalna (m)	730	1080	930	2710
9	Szerokość maksymalna (m)	250	360	450	370
10	Długość linii brzegowej (m)	1800	2800	2050	8100
11	Rozwinięcie linii brzegowej (m)	1,44	1,59	1,21	2,92
12	Wskaźnik odświeżenia (m/rok)	1,6	6,2	5,4	18,0
13	Data pomiaru / wykonawca	86/IMGW	86/IMGW	85/IMGW	85/IMGW
14	Przewodność	80,0	90,0	230,0	290,0
15	Odczyn pH	8,3	8,2	8,2	7,8
16	Utlenialność (mgO ₂ /dm ³)	6,0	4,4	7,2	7,6
17	Typ jeziora	Karasiowe	Linowo-szczupakowe	Sandaczowe	Sandaczowe
18	Nazwa obrębu, nr działki	Parlino – 254	Parlino – 256	Łęczycza – 143	Kicko – 666
19	Uwagi	Dla terenów przyległych do jeziora wymagane	Dla terenów przyległych do jeziora wymagane opra-	Dla terenów przyległych do jeziora wymagane opra-	Dla terenów przyległych do jeziora wymagane opra-

	ne opracowanie planistyczne	cowanie plani- styczne	cowanie plani- styczne	cowanie plani- styczne
--	--------------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------

Użytkownikiem jezior jest Polski Związek Wędkarski

W południowo-wschodniej części gminy, na pograniczu z gminą Marianowo znajduje się jeden z największych kompleksów stawów rybnych „Dzwonowo” o powierzchni 278 ha, w tym zbiornik referencyjny – 70 ha. Stawy powstały po zalaniu łąk i terenów podmokłych w dolinach rzek Krapiele i Krępy

Obiekt ten, pod nazwą „Stawy pod Krzywnicą” włączony został w system obszarów chronionych, w kategorii – użytek ekologiczny. Szczegółową charakterystykę zbiorników wodnych zamieszczono w części opisującej zbiorowiska roślinności wodnej.

Krajobraz gminy wzbogacają łąki i łąki wodne oraz niewielkie zbiorniki wodne pochodzenia polodowcowego, położone głównie na linii północ-południe od Parlina do Kicka.

2.4. Klimat

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje klimat umiarkowany o najwyraźniejszych w kraju cechach morskich. Z uwagi na bliskość i zasobność zbiorników wodnych oraz dużej powierzchni lasów wykazuje dużą wilgotność powietrza. Szczegółowa analiza danych meteorologicznych, jak i opracowań branżowych wskazuje, że obszar gminy Stara Dąbrowa można zaliczyć do III krainy klimatycznej, wyznaczonej przez Cz. Koźmińskiego. Kraina ta, na tle regionu, charakteryzuje się już występowaniem mało korzystnych zjawisk atmosferycznych, głównie dla rolnictwa, tj. przymrozków i opóźnienia w niektórych latach rozpoczęcia okresu wegetacyjnego.

Temperatury średnio miesięczne poniżej 0°C występują w styczniu i lutym. Wiosny są na ogół spóźnione i chłodne a temperatura zaczyna wzrastać dopiero w maju. Lata nie są gorące, średnia temperatura lipca nie przekracza w roku normalnym 17°C. Jesień jest długa i ciepła o średniej temperaturze do 9°C. Częstotliwość przymrozków wiosennych jest stosunkowo duża i wynosi w marcu 19 dni, w kwietniu 10 dni, przy czym w obszarze lokalnych zagłębień i obniżeniach terenowych przymrozki mogą występować do 20 maja. Dominują wiatry z kierunków zachodnich – północne i południowe.

Podstawowe wskaźniki klimatyczne gminy Stara Dąbrowa

• Średnia roczna temperatura	• 7,9 – 8,5°C
• Średnia temperatura okresu V-VII	• 13,0 – 13,3°C
• Liczba dni gorących w roku	• 20 – 22
• Data początku zimy	• 2 – 5 stycznia
• Długość okresu gospodarczego	• 248 – 253 dni
• Długość okresu wegetacyjnego	• 215 – 217 dni
• Data początku okresu wegetacyjnego	• 4 – 5 kwietnia
• Suma opadów atmosferycznych w roku	• 540 – 580 mm/rok
• Suma opadów atmosferycznych maj – lipiec	• 180 – 190 mm/V – VII
• Liczba dni z pokrywą śnieżną	• 40 – 45
• Data początku zbioru żyta	• 24 – 25 lipca
• Niedosyt wilgotności powietrza (III-IX)	• 3,8 – 4,5

2.5. Społeczność

Gminę zamieszkuje 3 729 mieszkańców. Gmina należy do grupy gmin wiejskich o średnio niskim zaludnieniu na 1 km² przypada tu 32 mieszkańców. Sieć osadnicza gminy wynosi 18 jednostek osadniczych, w tym 13 miejscowości sołeckich. GUS podaje, że w stosunku do roku 2005 liczba mieszkańców wzrosła o 2,7%.

Tabela 2 Liczba mieszkańców w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005-2010

Gmina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Stara Dąbrowa	3626	3631	3642	3652	3667	3680	3729

Źródło: GUS

Saldo migracji w 2010 r. było ujemne i wyniosło -14 osób. Obecnie atutem gminy jest duży udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze wiekowej ludności. Udział ten wynosi około 64,6%, podczas gdy średnia krajowa ludności w wieku produkcyjnym nie przekracza 61%¹.

W roku 2010 udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 16,1% i był wyższy o 0,2% w stosunku do roku poprzedniego.

2.6. Gospodarka

Wiodące funkcje gospodarcze gminy, to:

- rolnictwo,
- usługi,
- przemysł,
- budownictwo.

Na terenie gminy funkcjonują następujące podmioty gospodarcze:

- firmy zajmują się produkcją rolną (roślinną) - ROLPOL Spółka z o.o. w Łęczynie, AGROCHLEB Spółka z o.o. w Chlebówku, AGROSTOR Spółka z o.o. w Storkówku,
- Gumalit-Haas - Zakład Produkcyjny w Parlinie – produkcja artykułów gumowych;
- MEROL Spółka z o.o. w Łęczycy - prowadzi sprzedaż oryginalnych części zamienianych do ciągników, kombajnów, maszyn rolniczych wielu marek,
- Tartak w Chlebówku - produkcja tarcicy

Planowana działalność gospodarcza w okresie następnych pięciu lat

TES TOOLS Spółka z o.o. TES ROLLING Spółka z o.o. – Lokalizacja inwestycji- Łęczna. Planowana budowa kompleksu zakładów produkcji resorów parabolicznych metodą obróbki cieplnej i mechanicznej ze stali sprężynowej. Kubatura projektowanych hal wyniesie 26700 m³. Wydajność procesu w projektowanych halach wynosić będzie około 25 ton stali na godzinę. Planowane przedsięwzięcie obejmuje swym zakresem dwie odrębne inwestycje powiązane ze sobą technologicznie oraz projektowane do realizacji przez dwa różne podmioty. Zakład TES ROLLING Spółka z o.o. planuje produkcję piór parabolicznych resorowych różnych typów oraz unikalnych resorów parabolicznych specjalnego przeznaczenia. Natomiast zakład TES TOOLS Spółka z o.o. wykonywać będzie głównie resory paraboliczne dla samochodów ciężarowych w wielkoseryjnej produkcji oraz usługowo finalną obróbkę i montaż resorów specjalistycznych dla TES ROLLING Spółka z o.o., z wyprodukowanych przez nich piór parabolicznych resorowych o nietypowych rozmiarach.

BONO FUR FARM s.c. Wołkowo Ferma – lokalizacji inwestycji – Nowa Dąbrowa. Przedmiotem planowanej inwestycji jest budowa fermy norek, która wiąże się z koniecznością wykonania: 42 pawilonów przeznaczonych do hodowli norek, budynku magazynowo-socjalno-biurowego o powierzchni ok. 550 m², płyty obornikowej o powierzchni powyżej 350 m² oraz stodoły o powierzchni 500 m². Przewiduje się ze stado podstawowe będzie liczyło 16400 samic i 3280 samców.

Zakładu Zagospodarowania Odpadów Stargard Spółka z o.o. z siedzibą w Stargardzie Szczecińskim. Planowane przedsięwzięcie polega na budowie instalacji mechaniczno-biologicznego unieszkodliwiania odpadów na składowisku w Łęczycy, poprzez budowę następujących obiektów:

¹ Źródło: GUS

- 1) hali technologicznej segregacji mechanicznej odpadów komunalnych i instalacji przygotowania paliwa alternatywnego o powierzchni około 2600 m²,
- 2) hali technologicznej suchej fermentacji wraz z instalacją odwadniania osadów o powierzchni około 900 m²,
- 3) hali technologicznej stabilizacji tlenowej o powierzchni wynoszącej około 2270 m²,
- 4) komory fermentacyjnej,
- 5) budynku administracyjno – socjalnego o powierzchni około 260 m²,
- 6) placu dojrzewania osadów ustabilizowanych,
- 7) kompostowni odpadów zielonych o powierzchni wynoszącej około 7200 m²,
- 8) boksów magazynowych o powierzchni około 120 m²,
- 9) wiaty magazynowej paliwa alternatywnego o powierzchni zabudowy wynoszącej 480 m²,
- 10) magazynu małych ilości odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych o powierzchni około 140 m²,
- 11) obiektów zagospodarowania biogazu,
- 12) budynku warsztatowo-magazynowego,
- 13) układu podczyszczania wód deszczowych,
- 14) zbiorników: ppoż. o pojemności około 350 m³, sanitarny i technologiczny o kształcie walca i pojemności całkowitej wynoszącej około 25, 0 m³,
- 15) elementów infrastruktury: drogi komunikacyjne, przewody wod –kan., przewody elektroenergetyczne i automatyki, itp., w których znajdować się będą następujące główne instalacje:
 - a) biologicznego unieszkodliwiania odpadów oparta na technologii przeróbki mechaniczno – biologicznej, stabilizacji beztlenowej i tlenowej,
 - b) przygotowania paliwa alternatywnego,
 - c) kompostowania odpadów zielonych,
 - d) dojrzewania osadów ustabilizowanych,
 - e) kruszenia odpadów budowlanych o powierzchni placu betonowego wynoszącego około 2300 m²,
 - f) demontażu odpadów wielkogabarytowych o powierzchni około 380 m²

Tabela 3 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON na terenie gminy Stara Dąbrowa

Podmioty gospodarki narodowej	2005	2010
Ogółem	154	224
Sektor publiczny	7	7
Sektor prywatny	147	217

Źródło: GUS

2.7. Użytkowanie terenu

Powierzchnia całkowita gminy wynosi 11 259 ha. Użytki rolne stanowią ok. 80% powierzchni gminy, w tym grunty orne stanowią 85,5%, łąki i pastwiska – 14,2%, a sady – 0,3%.

Lasy zajmują niewielką część gminy, bo zaledwie 7,4%.

Tabela 4 Użytkowanie gruntów w gminie Stara Dąbrowa

Wyszczególnienie	Pow. ogólna [ha]	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne [ha]	Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórzami, drogami, wody i inne grunty użytkowe oraz nieużytki) [ha]
		razem [ha]	grunty orne [ha]	sady [ha]	łąki trwałe [ha]	pastwiska trwałe [ha]		
Gmina Stara Dąbrowa	11259	9070	7760	30	750	530	835	1354

Źródło: UG Stara Dąbrowa

2.8. Infrastruktura inżyniersko-techniczna

2.8.1. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Źródłem wody pitnej na obszarze gminy Stara Dąbrowa są zlokalizowane głębinowe ujęcia wód podziemnych. Gmina zwodociągowana jest w ponad 85,6%. Wszystkie miejscowości w gminie poza działkami rekreacyjnymi w miejscowości Parlino, są zwodociągowane. Długość sieci wodociągowej wynosi 36, 52 km bez przyłączy i 44, 02 km z przyłączami do budynków, których ilość wynosi 707 sztuk.

Tabela 5 Infrastruktura techniczna ochrony środowiska w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005 - 2011 – sieć wodociągowa

Parametr	Jednostka	Rok	
		2005	2010
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	34,8	*44,02
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuk	566	*707
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3045	3096
stopień zwodociągowania	%	85,2	85,6

Źródło: GUS, *Urząd Gminy Stara Dąbrowa (2011)

Na terenie gminy funkcjonują następujące ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania:

- Chlebowo (wydajność - 13m³/h – do likwidacji) - zaopatruje m. Chlebowo,
- Chlebówko (wydajność - 58 m³/h) – zaopatruje Chlebówko,
- Rosowo (bd – do likwidacji) - zaopatruje Rosowo
- Stara Dąbrowa (34 m³/h) - zaopatruje Starą Dąbrowę i Nową Dąbrowę
- Storkówko (43 m³/h) - zaopatruje Storkówko i Moskorzew
- Załęcze (62m³/h) - zaopatruje Załęcze, Łęczycę i Parlino
- Białuń(46m³/h) - zaopatruje Białuń, Tolcz i Łęczynę

Ponadto miejscowości Krzywnica i Rokicie – zaopatrywane są ze SUW w Kępach gmina Marianowo, natomiast miejscowość Kicko - zaopatrywane jest ze SUW w Grabowie gmina Stargard Szczeciński.

Stan techniczny urządzeń dostarczających i uzdatniających wodę określono jako dobry. Remontu wymaga sieć wodociągowa Chlebowo, Rosowo. Niezbędna jest również rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Załęczu.

Jakość wód na wodociągach jest zgodna z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61 poz. 417 z 2007 r. ze zm.)

2.8.2. Odprowadzanie ścieków komunalnych

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Stara Dąbrowa wynosi 26, 03 km bez przyłączy i 34, 53 km z przyłączami. Ilość przyłączy poprowadzonych do budynków wynosi 224 sztuki.

Gmina skanalizowana jest w 31,2%. Do kanalizacji zostały podłączone następujące miejscowości: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica, Łęczyna, Rosowo, Chlebowo, Kicko, Storkówko. W poszczególnych miejscowościach z kanalizacji korzysta 2237 osób, w tym:

- Stara Dąbrowa – 616 osób,
- Nowa Dąbrowa – 310,
- Krzywnica – 154,
- Łęczyna – 151,
- Rosowo – 76,
- Chlebowo – 293,
- Kicko – 281,
- Storkówko – 356.

Tabela 6 Infrastruktura techniczna ochrony środowiska w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005 i 2010 – sieć kanalizacyjna

Parametr	Jednostka	Rok	
		2005	2010
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	11,2	*34,53
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	133	*224
Ścieki odprowadzone	dam ³	38,3	37
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	1088	*2237
stopień skanalizowania	%	30,4	31,2

Źródło: GUS, *Urząd Gminy Stara Dąbrowa (2011)

Na terenie gminy Stara Dąbrowa funkcjonują 4 małe oczyszczalnie ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków w Starej Dąbrowie – obsługuje Starą Dąbrowę, Nową Dąbrowę, Kicko oraz Krzywnicę – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 240m³/dobę, odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Giełdnica,
- Oczyszczalnia ścieków w Storkówku – oczyszczalnia biologiczna o przepustowości 53m³/dobę, odbiornik jezioro Piaszno,
- Oczyszczalnia ścieków w Chlebowie – obsługuje Chlebowo oraz Rosowo - oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna o przepustowości 60m³/dobę, odbiornik rzeka Krępiel,
- Oczyszczalnia ścieków w Łęczynie – obsługuje Łęczynę – oczyszczalnia biologiczna o przepustowości 30m³/dobę, odbiornik rzeka Giełdnica.

Gmina Stara Dąbrowa wraz z gminą Maszewo (powiat goleniowski) wchodzi w skład aglomeracji o nazwie Maszewo PLZA060. Aglomeracja została utworzona na podstawie rozporządzenia nr 6/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego i ustawy prawo wodne w celu realizacji założeń *Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010*, który zakłada osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku. Wyznaczony obszar aglomeracji Maszewo jest priorytetowy dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego o równoważnej liczbie mieszkańców RLM = 4 116

3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

3.1. Formy ochrony przyrody

Gmina posiada opracowaną w 1998 r. „Waloryzację przyrodniczą gminy Stara Dąbrowa”

3.1.1. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Na terenie gminy znajduje się Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy (ZPK) „Parlino-Łęczyca” utworzony na podstawie Uchwały nr XXX/226/06 Rady Gminy w Starej Dąbrowie z dnia 15 lutego 2006 r w sprawie utworzenia ZPK „Parlino- Łęczyca” położonego na terenie gminy Stara Dąbrowa (Dz. Urz. woj zachodniopom Nr 46, poz 838) ZPK obejmuje obszar gruntów rolnych, rekreacyjno – wypoczynkowych, leśnych i nieleśnych o powierzchni 207 ha.

W skład Zespołu wchodzi następujące kategorie gruntów :

- 1) grunty rolne 88 ha,
- 2) grunty rekreacyjno – wypoczynkowe 30 ha
- 3) wody 66 ha
- 4) tereny komunikacyjne 15 ha
- 5) grunty leśne 8 ha

3.1.2. Pomniki przyrody

Łącznie na terenie gminy jest 230 pomniki przyrody stanowiące pojedyncze drzewa. Zostały wprowadzone dwiema uchwałami:

- Uchwałą Nr XXXIII/221/06 z dnia 15 lutego 2006 r w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody. (Dz. Urz. woj zachodniopom Nr 46, poz 834) Rada Gminy uznała 83 drzewa rosnące na terenie gminy Stara Dąbrowa, jako pomniki przyrody.
- Uchwałą Nr XXXVI/244/06 z dnia 29 czerwca 2006 r w sprawie ustanowienia drzew pomnikami przyrody (Dz. Urz. woj zachodniopom Nr 92, poz 1727) Rada Gminy uznała 147 drzew rosnących na terenie gminy Stara Dąbrowa, jako pomniki przyrody.

3.1.3. Obszary NATURA 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000n pn. „Ostoja Ińska” (kod PLB320008), powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz 1226) -całkowita pow. 87.711 ha, w tym w Gminie Stara Dąbrowa -2004 ha

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków pn „Ostoja Ińska” jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej pod nazwą „Natura 2000”, którego założeniem jest spójność oraz funkcjonalność systemów obszarów pozwalających na skuteczną ochronę najbardziej zagrożonych gatunków europejskiej fauny i flory oraz ich siedlisk występowania. Obszar „Ostoja Ińska” ma duże znaczenie dla fauny, w szczególności dla ptaków oraz płazów i gadów ze względu na duży udział dobrze zachowanych siedlisk podmokłych. Na obszarze występują, co najmniej 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK) W ostoi gniazduje ponad 140 gatunków ptaków.

3.1.4. Korytarze ekologiczne

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie ma korytarzy ekologicznych o randze międzynarodowej (Liro 1997). Część gminy leży w obszarze doliny Krapieli, ważnej części Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych, która łączy się z doliną Iny (korytarzem o znaczeniu międzynarodowym). Najważniejszymi korytarzami ekologicznymi w gminie Stara Dąbrowa są:

- dolina Krapieli - łączy ona dolinę Iny z Ińskim Parkiem Krajobrazowym i stanowi wg ESOCCh jeden z najważniejszych korytarzy ekologicznych w województwie Ze względu na poważne odlesienie doliny korytarz ten nie jest ciągły,
- rynna ciągnąca się poprzez jeziora: Kołki, Parlińskie, Łęczyckie i Grabowskie stawi ważny korytarz ekologiczny, jednakże jego ciągłość jest zachwiana poprzez odlesienie brzegów tych jezior oraz podejmowaną w ostatnich latach zabudowę terenów położonych na jeziorami Parlińskim i Łęczyckim.

Pozostałe korytarze ekologiczne mają znaczenie lokalne

3.1.5. Parki i zadrzewienia

Parki wiejskie, aleje oraz starodrzewy przykościelne i cmentarne stanowią wartościowy element krajobrazu gminy zarówno, jako składnik szaty roślinnej jak i część zasobów kulturowych. W gminie Stara Dąbrowa znajdują się cztery parki zabytkowe, trzy parki w ewidencji konserwatora zabytków oraz parki nieewidencjonowane. Wszystkie wymagają i konserwacji. W gminie Stara Dąbrowa stwierdzono występowanie alej i śródpolnych i przydrożnych oraz drzew o rozmiarach pomnikowych. Skład gatunkowy alej jest bardzo różny- zawiera zarówno drzewa gatunków obcego pochodzenia (np. kasztanowce) jak i rodzimych (np. wierzby). Objęcia opieką wymagają wszelkie zadrzewienia przydrożne. Obiekty te są, bowiem cennym elementem biocenotycznym stanowiąc swoiste korytarze ekologiczne wśród pól, osłonę przed wiatrami, hałasem i spalinami oraz urozmaicając krajobraz.

Wzdłuż dróg ciągną się szpalery drzew, a najciekawsze są zadrzewienia przy dawnych drogach polnych. W silnie „odlesionym” krajobrazie gminy Stara Dąbrowa każde skupisko zieleni wysokiej należy chronić, a najważniejszym byłoby powiększenie powierzchni zadrzewień. Aleje i szpalery o przerwanej ciągłości należy uzupełnić dosadzając odpowiednie gatunki.

3.1.6. Obszary cenne przyrodniczo

Środowisko przyrodnicze gminy Stara Dąbrowa jest silnie przekształcone i podporządkowanie głównej funkcji gminy – produkcji rolnej. Powierzchnię gminy zajmują w ogromnej większości pola uprawne. Z tego powodu wszystkie fragmenty naturalnych ekosystemów, które pozostały na terenie gminy powinny podlegać ochronie. Dotyczy to roślinności brzegów i wód rzek Krępy i Krąpieli, jezior, lasów, zadrzewień, torfowisk oraz łąk. Najcenniejszymi z florystycznego punktu widzenia obiektami są:

- dolina Krąpieli na odcinku Chlebowo-Chlebówko,
- Jez. Grabowskie,
- Jez. Kołki,

Ponadto obiektami o wartościowej szacie roślinnej na terenie gminy są:

- kompleks leśny we wschodniej części gminy wraz z torfowiskiem,
- parki podworskie i wiejskie,
- łąki nad rzeką Krępą w okolicy Krzywnicy,
- zabagnienia i małe zbiorniki wodne położone na południowy zachód od Storkówka

W otoczeniu tych obiektów nie należy planować inwestycji, a jeżeli już do tego doszło (jak w przypadku jezior Kołki, Parlińskie, Grabowskie), należy według wskazań organu ochrony przyrody zminimalizować wpływ tych inwestycji na środowisko przyrodnicze.

Na podkreślenie zasługuje duża liczba drzew pomnikowych i cennych parków wiejskich występujących na obszarze gminy, które należy otoczyć opieką i udostępnić ludności jako obiekty rekreacyjne.

3.1.7. Obszary cenne faunistycznie

Na terenie gminy brak obszarów chronionych powołanych w celu zachowania siedlisk wybranych gatunków zwierząt, za wyjątkiem jednej strefy ochronnej gniazda bielika.

Najbardziej wartościowe pod względem występującej fauny terenami są:

- łąki nad Krąpielą,
- stawy pod Krzywnicą,
- łąki nad Krąpielą,
- łąki pod Kickiem,
- łąki pod Toiczem,
- Jezioro Grabowskie

3.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy są najbardziej naturalną formacją przyrodniczą, związaną z krajobrazem oraz niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska przyrodniczego. Szczególną rolę w ochronie ekosystemów leśnych, ich biocenoz oraz zachodzących naturalnych procesów przyrodniczych odgrywają tereny chronione i rezerваты leśne.

Lasy spełniają bardzo różnorodne funkcje w sposób naturalny, którymi są:

- funkcje ekologiczne (ochronne), zapewniające stabilizację stosunków wodnych, ochronę gleb przed erozją, kształtują klimat, stabilizują układ atmosfery, tworzą warunki

ki do zachowania potencjału biologicznego gatunków i ekosystemów, zachowują różnorodność i złożoność krajobrazu,

- funkcje produkcyjne, polegające na pozyskiwaniu drewna z zachowaniem odnawialności, pozyskiwania nieдрzewnych użytków z lasu, prowadzenia gospodarki łowieckiej,
- funkcje społeczne, które służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa

Gmina charakteryzuje się niskim stopniem lesistości. Według danych GUS powierzchnia gruntów leśnych w gminie wynosi 945, 9 ha, lesistość wynosi 8, 3% powierzchni gminy Stara Dąbrowa. Grunty leśne stanowiące własność Państwa wynoszą 904, 9 ha, pozostałe znajdują się w rękach prywatnych

Największe rozmieszczenie lasów i zadrzewień występuje przy zachodniej granicy gminy

Na terenie gminy Stara Dąbrowa można wyróżnić sześć grup zbiorowisk leśnych:

Olsy, czyli lasy olszowe występujące na niskich torfach trzcinowo – leśnych lub turzycowo – leśnych rozwijają się w otoczeniu źródeł, zbiorników wodnych i rzek. Są to denne zbiorowiska leśne i z uwagi na powszechne sztuczne osuszanie wielu terenów – stosunkowo rzadkie. W gminie Stara Dąbrowa fragmenty olsów występują w dolinie rzeki Krapieli na odcinku od Chlebowa do Chlebówka oraz w otoczeniu źródeł na północ od wsi Rokicie Niewielkie płaty tego zbiorowiska odnotowano również w otoczeniu zbiorników wodnych, przy źródłach i strumieniach np. na płn. brzegu jeziora w lesie na zachód od Łęczycy, nad Jeziorkiem Grabowskim, w kompleksie leśnym między Rokiciem a Chlebówkiem.

Łęgi jesionowo – olszowe zajmują siedliska mokre, pozostające pod wpływem wody przesiakającej, ruchomej, bez tendencji do stagnowania. W gminie Stara Dąbrowa dobrze wykształcone płaty łąg występują w dolinie rzeki Krapieli między Chlebowem a Chlebówkiem. W warstwie drzew panują olsza czarna i jesion oraz (rzadziej) jawor, grab, czeremcha i wiąz. W podszyciu dominują: pokrzywa, wiązówka błotna, ostrożeń warzywny, jaskier rozłogowy, śledziennica skrętolistna, rzeżucha gorzka

Grądy – niewielkie fragmenty lasów grądowych, tj. zbiorowisk leśnych charakteryzujących się udziałem graba, dębów, lipy, klonów i buka w drzewostanie, a leszczyny i trzmieliny w warstwie krzewów wykształciły się w otoczeniu rzeki Krapieli, m. in. Koło Chlebowa.

Buczyny reprezentują zespoły Melico-Fagetum i Mercunali-Fagetum, i rozwijają się nad Krapielą oraz nad jeziorem Parlińskim. W drzewostanie panuje buk, w warstwie zielnej występują perłówka jednokwiatowa, perłówka zwisła, kostrzewa leśna, przytulia wonna, prosownica rozpięchła, szczyr trwały, żywiec cebulkowy. Dobrze wykształcone płaty buczyny pomorskiej i buczyny źródliskowej występują w dolinie rzeki Krapieli, na odcinku Chlebowa – Chlebówka,

Bory sosnowe występują nad Jeziorem Grabowskim oraz w kompleksie leśnym na południe od Chlebówka. Charakteryzują się one dominacją sosny zwyczajnej w drzewostanie, w runie występują pospolite gatunki borowe, panuje śmiałek pogięty.

W lasach mieszanych sosnowo – dębowych przeważają sosny i dęby, miejscami buk. Często wprowadzone są również świerki. Podrosty młodych drzew wskazują na siedlisko boru mieszanego bądź siedlisko lasu liściastego ze starymi nasadzeniami sosnowymi. Lasy takie przeważają w krajobrazach leśnych gminy, np. w kompleksie leśnym między Chlebówkiem a Rokiciem oraz nad jeziorem Grabowskim. Z nasadzeń pochodzą także modrzewie stanowiące komponent zbiorowisk leśnych występujących m. in. na północ od byłego PGR Krzywiec.

3.3. Ocena zagrożenia

Za najistotniejsze problemy dotyczące zasobów przyrody na terenie gminy Stara Dąbrowa uznano:

Zagrożenie pożarowe

Požary leśne wiążą się z wysoką palnością drzewostanów i penetracją lasów przez ludność. Potencjalnym zagrożeniem jest również wypalanie traw przez rolników w pobliżu lasów. Wszystkie lasy Nadleśnictwa Dąbrzany należą do II kategorii zagrożenia pożarowego

Szkody od czynników biotycznych

Dużo większego wysiłku od miejscowych leśników wymaga ochrona upraw i młodników przed szkodami od zwierzyny. Jedną z najefektywniejszych metod jest grodzenie upraw, które stosuje się głównie do ochrony gatunków najchętniej zgryzanych przez zwierzynę. W ostatnich

latach znacząco wzrosła w nadleśnictwie powierzchnia zabezpieczona tą metodą. Na uprawach o mniejszej presji zwierzyny stosuje się zabezpieczanie sadzonek repelentami. Mimo znacznego udziału drzewostanów rosnących na gruntach porolnych zagrożenie od patogenów grzybowych jest niewielkie.

Zwiększanie ilości odpadów w lesie

Występuje głównie w obrębie miejsc przeznaczonych dla potrzeb turystyki i rekreacji, zabudowań, ośrodków wczasowych, w pobliżu ciągów komunikacyjnych. Odrębny problem stanowią dzikie składowiska lokalizowane na granicach polno-leśnych i w głębi lasów, które po zlokalizowaniu usuwane są na koszt Lasów Państwowych.

Inne zagrożenia antropogeniczne

Niszczenie wszelkiego typu urządzeń leśnych oraz osłonek zabezpieczających drzewa, pozyskiwanie choinek i stroiszu świerkowego (poprzez kradzieże, niszczenie grzybów niejadalnych, niszczenie urządzeń dla potrzeb rekreacji i wypoczynku)

Zmiany stosunków wodnych na terenach leśnych

Obserwowane zmiany stosunków wodnych, objawiające się obniżeniem poziomu wód gruntowych na terenach leśnych

Szkody abiotyczne

Okresowe susze, późne przymrozki, sporadycznie szkody powodowane przez silne wiatry lub opady śniegu.

Niewystarczająca dbałość o formy ochrony przyrody

Zagrożeniem dla rezerwatów przyrody, pomników, użytków ekologicznych i innych jest nie przestrzeganie zakazów zawartych w decyzjach w sprawie objęcia ochroną terenów i obiektów

3.4. Ochrona powierzchni ziemi

Gleby

Obecna pokrywa glebowa w gminie Stara Dąbrowa, jak i na całym Pomorzu Zachodnim, jest produktem kompleksu czynników (jak charakter podłoża, rzeźba, klimat, stosunki wodne), który powstał na bazie utworów polodowcowych. Kształtowały one przy współdziałaniu procesów glebotwórczych typ gleby, która jest wypadkową wszystkich tych czynników i wyraża stopień zaawansowania rozwoju gleby.

W strukturze jakościowej gleb przeważają gleby średnie – 68% powierzchni użytków rolnych, gleby dobre i bardzo dobre zajmują 20%, a gleby słabe i bardzo słabe 12%. W strukturze użytków rolnych przeważa polowe użytkowanie gruntów (grunty orne i sady stanowią 85, 2%), zaś w trwałych użytkach zielonych przeważają łąki trwałe – 56,4%.

Występują tu gleby bielcowe wytworzone z utworów pylowych wodnego pochodzenia i gliniastych, oraz gleby brunatne. Przeciętnie są to gleby III i IV klasy bonitacji, przy czym żyzniejsze gleby występują na glinach zwałowych. W obniżeniach terenu, na siedliskach podmokłych wytworzyły się gleby torfowe i murszowe. Na skraju wschodniej części gminy na glebach piaszczystych występują kompleksy leśne.

Gleby te, jako uprawne grunty orne mają na ogół dobry rozkład składników odżywczych w całym profilu glebowym. Odczyn tych gleb z reguły jest zbliżony do obojętnego. Przy racjonalnej gospodarce wykazują znaczny stopień akumulacji związków próchnicznych. W glebach brunatnych zdegradowanych zaznacza się natomiast zmniejszenie próchnicy i stopniowe zakwaszenie poziomu próchnicowego.

Przydatność rolnicza gleb brunatnych utrzymywanych w dobrej kulturze jest znaczna. Te w gminie Stara Dąbrowa kwalifikują się głównie do czwartego i piątego kompleksu przydatności rolniczej gleb (żytni b. dobry i żytni dobry) zajmując ponad 5, 5 tys. ha. Na północy gminy, w rejonie miejscowości Chlebowo i Chlebowko występują najlepsze gleby brunatne drugiego kompleksu (pszenny dobry) o powierzchni około 280ha. Obszar zalegania tych gleb objęty jest zakazem przeznaczania ich na inne niż rolnicze cele oraz nie przeznacza się ich na cele budowlane. Zaledwie 20% obszaru gruntów ornych w gminie charakteryzuje się typem gleb bielcowych.

zaliczanych głównie do kompleksów: szóstego (żytni słaby) i siódmego (żytni b. słaby). Są to gleby piaszczyste wytworzone z piasków gliniastych lekkich i charakteryzują się okresowym do stałego niedoborem wilgoci

W 2011 r. Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie przeprowadziła badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez. W zakresie odczynu i potrzeb wapnowania przebadano próbki z powierzchni 32 ha użytków rolnych. Z przeprowadzonych analiz wynika, że 29% gleb powiatu charakteryzował odczyn bardzo kwaśny i kwaśny, natomiast 24% gleb posiadało odczyn obojętny. Około 72% przebadanych próbek gleb wykazywało ograniczone lub zbędne potrzeby w zakresie wapnowania, a w 15% przypadków stwierdzono potrzebę i konieczność prowadzenia zabiegów w zakresie wapnowania gleb. W przypadku badań gleb pod kątem zawartości makroelementów około 24% gleb odznaczało się wysoką i bardzo wysoką zawartością fosforu, 29% gleb wysoką i bardzo wysoką zawartością potasu, a 43% próbek wykazywało wysoką i bardzo wysoką zawartość magnezu. 24% gleb odznaczało się niską i bardzo niską zawartością fosforu, 33% niską i bardzo niską zawartością potasu, a 10% gleb niską i bardzo niską zawartością magnezu²

Podsumowanie badań gleb w gminie Stara Dąbrowa znajduje się w poniższych tabelach

Tabela 7 Wyniki badań odczynu gleby za lata 2010-2011 w gminie Stara Dąbrowa

Gmina Stara Dąbrowa			
Odczyn pH [%]		Potrzeby wapnowania [%]	
Bardzo kwaśny	10	Konieczne	10
Kwaśny	19	Potrzebne	5
Lekko kwaśny	48	Wskazane	14
Obojętny	24	Ograniczone	29
Zasadowy	0	Zbędne	43

Źródło: OSChR w Szczecinie

Tabela 8 Wyniki badań zasobności gleby w makroelementy za lata 2010-2011 w gminie Stara Dąbrowa

Gmina Stara Dąbrowa					
Zawartość fosforu [%]		Zawartość potasu [%]		Zawartość magnezu [%]	
Bardzo niska	0	Bardzo niska	14	Bardzo niska	0
Niska	24	Niska	19	Niska	10
Średnia	52	Średnia	29	Średnia	48
Wysoka	14	Wysoka	14	Wysoka	38
Bardzo wysoka	10	Bardzo wysoka	24	Bardzo wysoka	5

Źródło: OSChR w Szczecinie

Ponadto przeprowadzone zostały badania próbek gleb na zawartość mikroelementów przyswajalnych: manganu, miedzi, cynku, żelaza. Wyniki znajdują się w poniższej tabeli:

² Wyniki badań odczynu gleby za lata 2007-2010 w powiecie śremskim/ przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Poznaniu

Tabela 9 Wyniki badań zawartości mikroelementów przyswajalnych dla gminy Stara Dąbrowa

zawartość mikroelementów	Ilość próbek [%]			
	Mn	Cu	Zn	Fe
niska	0	0	0	0
średnia	83	50	17	100
wysoka	17	50	83	0

Źródło: OSChR w Szczecinie

Kruszywa naturalne

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie funkcjonują żadne czynne kopalnie kruszyw. Na południe od Łęczycy oraz na północ od Starej Dąbrowy znajdują się dwa obecnie nie użytkowane wyrobiska. W pierwszym z nich obejmującym pow. niecałych 15 ha, znajduje się komunalne składowisko odpadów stałych. W drugim funkcjonowała betoniarnia (obecnie zlikwidowana). Niewielkie nie użytkowane odkryvky znajdujące się na południe od Łęczówki i Chlebówka są przygotowane do rekultywacji.

Zgodnie z „Bilansem zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2010r.” opublikowanym przez Ministerstwo Środowiska Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, na terenie gminy Stara Dąbrowa znajdowały się następujące udokumentowane złoża kopalni pospolitych, to jest piasków i żwirów: „Stara Dąbrowa” o zasobach 300 tys. ton, „Krzywnica” - 48 tys. ton, „Nowa Dąbrowa” - 308 tys. ton.

3.4.1. Potencjalne źródła zanieczyszczenia gleb na terenie gminy

Do obszarów zdegradowanych na terenie gminy Stara Dąbrowa można zaliczyć stare składowisko śmieci, oraz dawną żwirownię z betoniarnią na północ od Starej Dąbrowy. Na obszarze gminy stwierdzono także występowanie miejsc dzikiego wysypu śmieci. Miejsca te nie są jednak duże, ani liczne.

Zanieczyszczenie gleb związane z gospodarką rolną

Skutki dla środowiska związane z używaniem i stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin;

Odpady powstające z produkcji zwierzęcej

Produkcja zwierzęca oddziałuje na środowisko przyrodnicze w sposób bezpośredni, poprzez emisję z budynków inwentarskich zanieczyszczeń powietrznych (pyły, gazy, drobno-ustroje) i w sposób pośredni - poprzez ścieki odzwierzęce (gnojowica) i odpady.

Powstające w procesie chowu zwierząt gospodarskich odpady zależne są od technologii produkcji i systemu utrzymania zwierząt. Tworząca się w systemie bezściółkowym gnojowica może stanowić środek, niebezpieczny dla środowiska glebowego i wodnego, powodujący w wodach gruntowych wzrost zawartości azotanów.

Nierozwiązana gospodarka ściekowa

Niski procent skanalizowania zwłaszcza na obszarach wiejskich ma decydujący wpływ poprzez wylęwanie ścieków w niekontrolowany sposób.

Zły stan utrzymania systemu melioracji podstawowej i szczegółowej

Melioracje wodne obejmują ciekły wodne naturalne i sztuczne pełniące funkcje nawadniająca i odwadniająca, rurociągi, groble na obszarach nawadnianych, drenowania, stawy rybne i inne podobne urządzenia.

Przy złym stanie systemów melioracyjnych tj. zarastaniu rowów melioracyjnych na skutek nieregularnego oczyszczania, braku właściwego drenażu, dochodzi do okresowego podtapiania gruntów, zabagniania i w efekcie nieprawidłowego uwilgocenia gleb.

4. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

4.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność

4.1.1. Analiza zużycia wody

W stosunku do roku 2005 ogólne zużycie wody zmniejszyło się o ponad 50%. Równocześnie o 54% spadło średnie zużycie wody przez jednego mieszkańca

Tabela 10 Zużycie wody na jednego mieszkańca w gminie Stara Dąbrowa w latach 2005-2010

Parametr	Jednostka	Rok	
		2005	2010
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	dam ³	107,4	58,4
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	30,0	16,2

Źródło: GUS

4.1.2. Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło

Według danych GUS (2009 r.) na terenie gminy Stara Dąbrowa znajduje się ponad 1066 mieszkań. Można przypuszczać, że większość zbudowana została w starej technologii, w związku z tym zaledwie kilka procent tych budynków spełnia warunki energochłonności określone stosownymi normami. W ostatnim czasie obserwuje się wzrastającą liczbę przeprowadzanych termomodernizacji budynków również przez indywidualnych użytkowników.

W ostatnim czasie obserwuje się wzrastającą liczbę przeprowadzanych termomodernizacji budynków również przez indywidualnych użytkowników. Skuteczna termomodernizacja budynków pozwala na zatrzymanie nawet 15-25 % ciepła w budynkach.

Na terenie gminy funkcjonuje kilka kotłowni dostarczających ciepło, są to głównie kotłownie opalane paliwem stałym lub olejem opałowym. Największe kotłownie znajdują się w następujących budynkach:

- Budynek Urzędu Gminy – paliwo stałe, kocioł mocy 30 kW oraz 23 kW
- Świetlica wiejska w Storkówku – kocioł olejowy 24 kW
- Szkoła Podstawowa w Chlebówku – paliwo stałe, 75 kW x 2
- Gimnazjum Publiczne w Starej Dąbrowie + budynek hali sportowej przy w/w gimnazjum – kocioł olejowy 80-110 kW – kocioł olejowy 110-140 kW
- Gminne Centrum Kultury w Starej Dąbrowie – kocioł olejowy 28 kW

4.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

4.2.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

Rejon gminy Stara Dąbrowa charakteryzuje się dużą liczbą dni z pogodą umiarkowaną ciepłą, z dużym zachmurzeniem i opadami deszczu. Średnia prędkość wiatru to 2, 3 m/s

Energia wiatru jest to energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych.

Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu. W rejonie gminy Stara Dąbrowa średnia siła wiatru wynosi 2, 3 m/s. Jednak ze względu na duże zróżnicowanie powierzchni terenu mogą występować obszary, na których prędkość wiatru będzie większa. Aby prawidłowo oszacować możliwość zainstalowania siłowni wiatrowych należy wykonać pomiary siły wiatru na odpowiedniej wysokości.

Szczegółowe warunki lokalizacji inwestycji i jej wpływ na środowisko przyrodnicze muszą zostać określone w sporządzonym dla planowanej inwestycji raporcie oddziaływania na środowisko (zgodnie m.in. z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004r w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z 2004 r Nr 257 poz. 2573 ze zm.). Zapis wytycznych do sporządzenia takiego raportu został określony w ustawie z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r Nr 199 poz. 1227 ze zm.)

Na terenie Gminy Stara Dąbrowa planuje się następujące inwestycje w zakresie w energetyki wiatrowej:

1) budowa zespołu do 9 elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w okolicach miejscowości Kicko

Inwestycja zlokalizowana będzie na działkach o numerach geodezyjnych 310/6, 311/6, 136, 154, 145/1.

Podstawowe dane dotyczące planowanej farmy elektrowni wiatrowych i obiektów towarzyszących (stacja GPZSn 15/110kV):

- ilość turbin	9
- wysokość wieży/ całości konstrukcji	100/146,5 m
- moc pojedynczej turbiny	2,0 MW
- moc zespołu	18,0 MW
- powierzchnia za budowy dla jednej wieży	do 900 m ³
- całkowita powierzchnia zabudowy	do 8100 m ²
- powierzchnia działki stacji GP2 SN 110kV	0,5 ha
- całkowita powierzchnia fundamenty, drogi serwisowe, stacja elektroenergetyczna)	3,77 ha
- Do infrastruktury towarzyszącej związanej z realizacją zamierzonego przedsięwzięcia zaliczają się również:
- kable elektroenergetyczne 15 kV oraz kable sterowania»automatyki,
 - stacja elektroenergetyczna średniego napięcia SN 110kV (główny punkt zasilania – GPZ),
 - drogi dojazdowe wraz z włączeniami do dróg publicznych;

2) budowa zespołu ok. 7 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy ok. 16,8 MW o maksymalnej wysokości całkowitej do ok. 190 m, średnicy wimika ok. 117 m wraz z infrastrukturą towarzyszącą, infrastrukturą drogową i elektroenergetyczną.

W/w turbiny wiatrowe planowane są na działkach o numerach geodezyjnych: 42, 61, 72, 26, 32, 97/1, 24, 25, 17, 45, 77, 23, 66, 63, 74, 69, 80, 22, 83, 82, 16, 21, 46, 67, 78, 3/2, 6, 15, 20, 97/3, 97/2, 40, 4, obręb ewidencyjny Tolcz oraz na działkach o numerach geodezyjnych: 57, 18, 21/1, 24, 58, 60, 53, obręb ewidencyjny Łęczycza

Powierzchnia terenu, jaka wykorzystana zostanie pod budowę siłowni wiatrowych wraz z drogami i placami montażowymi to ok. 24 500 m²

4.2.2. Możliwości wykorzystania energii wodnej

Energię wód powierzchniowych wykorzystuje się do produkcji energii elektrycznej w położonych na rzekach lub jeziorach elektrowniach wodnych. Energia elektryczna pozyskiwana z elektrowni wodnych, pomimo niewielkiego jeszcze udziału w ogólnej jej produkcji, ma już wymierne korzyści dla ochrony środowiska. Potencjalne możliwości lokalizacji obiektów małej energetyki wodnej (MEW) występują na rzece Inie i jej dopływach.

Na terenie całego powiatu stargardzkiego funkcjonuje 7 małych elektrowni wodnych (MEW), z tego dwie na terenie gminy Stara Dąbrowa:

- MEW zlokalizowana w miejscowości Chlebówko (gm. Stara Dąbrowa) na rzece Krąpiel,
- MEW zlokalizowana w miejscowości Rokicie (gm. Stara Dąbrowa) na rzece Krąpiel,

4.2.3. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i biogazu

Biomasa stała obejmuje organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarza-

nia energii elektrycznej. Podstawowym paliwem stałym z biomasy jest biomasa leśna (drewno opałowe) występująca w postaci polan, okrągłaków, zrębków, brykietów, peletów oraz odpady z leśnictwa w postaci drewna niewymiarowego: gałęzi, żerdzi, przecinek, krzewów, chrustu, karp, a także odpady z przemysłu drzewnego (wióry, trociny) i papierniczego (ług czarny). Właściwa gospodarka leśna pozwala lasom istniejącym na terenie gminy Stara Dąbrowa na spełnianie (w sposób naturalny lub też w wyniku działalności człowieka) różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: produkcyjną i pozaprodukcyjną. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu, polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwi trwałe użytkowanie drewna i surowców nieдрzewnych pozyskiwanych z lasu.

Odrębną grupę stanowią paliwa z biomasy rolniczej pochodzące z plantacji przeznaczonych na cele energetyczne (drzewa szybko rosnące, byliny dwuliścienne, trawy wieloletnie, zboża uprawiane w celach energetycznych) oraz pozostałości organiczne z rolnictwa i ogrodnictwa (np. odpady z produkcji ogrodniczej, odchody zwierzęce, słoma).

Do grupy paliw stałych z biomasy zaliczany jest również węgiel drzewny, rozumiany szerzej jako stałe produkty odgazowania biomasy.

4.2.4. Analiza wykorzystania energii słonecznej

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Natężenie promieniowania słonecznego w całym obszarze województwa zachodniopomorskiego i występujących warunkach klimatycznych zapewnia ekonomiczne przetwarzanie go w energię użyteczną. Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców, do podgrzewania ciepłej wody, choć koszty inwestycji są obecnie zbyt duże w stosunku do możliwości osób fizycznych. Mimo to z roku na rok mieszkańcy inwestują w montaż kolektorów słonecznych. Ze względu na dużą zmienność sezonową i dobową potencjał ten nie zaspokoi potrzeb produkcyjnych przemysłu rolnego i rolno-spożywczego.

Sprawność kolektorów słonecznych wynosi przeciętnie około 80%. Jednak całkowita sprawność układu podgrzewającego wodę ze względu na sprawność całej instalacji, a głównie wymienników ciepła, wynosi od 50% do 70%⁴.

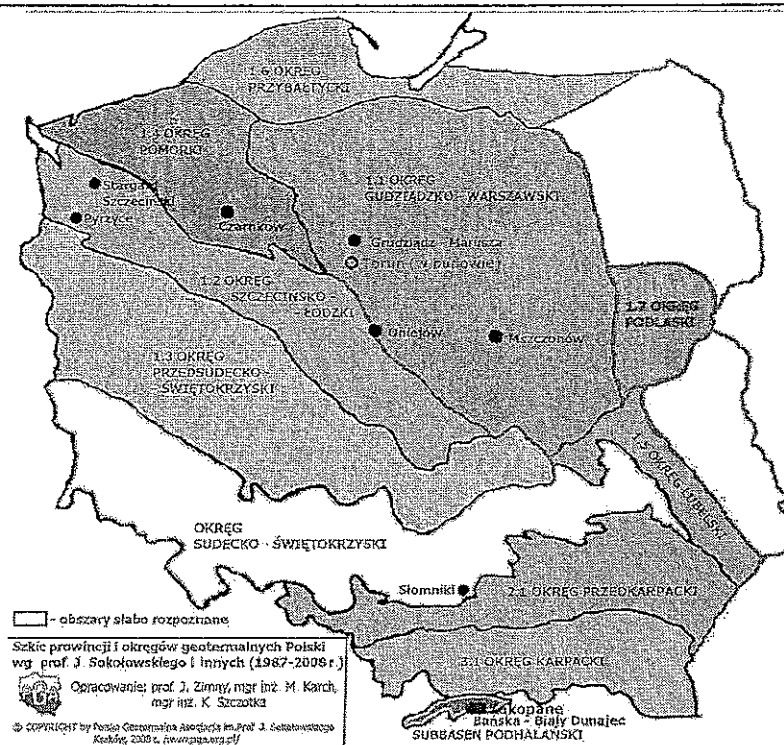
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska przy współpracy z bankami udziela dopłat na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych.

4.2.5. Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej

Złożem energii geotermalnej nazywa się naturalne nagromadzenie ciepła (w skałach, wodach podziemnych, w postaci pary) na głębokościach umożliwiających opłacalną ekonomicznie eksploatację energii cieplnej. Wydobycie ciepłej wody o określonym składzie może mieć ogromny wpływ na rozwój gospodarczy miejscowości dzięki rozwojowi lecznictwa (balneologia), turystyki i rekreacji (baseny z ciepłą wodą) i wreszcie przemysłu opartego o czystą technologię (suszarnictwo, ogrodnictwo itp.).

Na terenie Polski występują naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach, których bezwzględna wartość zdefiniowana jest powierzchniowymi zmianami intensywności strumienia ciepłego ziemi. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają ponad 100°C.

⁴ Źródło: www.cire.pl

Rysunek 2 Prowincje i okręgi geotermalne w Polsce

Lp.		Powierzchnia ziół [km ²]	Formacja geologiczna	Zasoby wód geotermalnych [km ³]	Zasoby wód geotermalnych [mln t.p.u.]	Objętość wód geotermalnych [m ³ /km ²]	Energia ciepłota [t.p.u./km ²]
1	PROWINCJA ŚRODKOWOEUROPEJSKA	222 000		6 215	32 436	99 401 000	501 000
1.1	Okręg gruziędzko - warszawski	70 000	Kreda/Jura Trias	2 766 334	9 853 2 107	44 134 400	168 000
1.2	Okręg szczeciński - łódzki	67 000	Kreda/Jura Trias	2 580 274	16 627 2 185	42 266 600	246 000
1.3	Okręg sudecka - świętokrzyski	39 000	Perm/Trias	155	955	3 900 000	26 000
1.4	Okręg pomorski	12 000	Perm/Karbon Devon/Lias/Trias	21	162	1 600 000	13 000
1.5	Okręg lubelski	12 000	Karbon/Devon	30	193	2 500 000	16 000
1.6	Okręg przybaltycki	15 000	Kambr/Perm/Mezozoik	38	241	2 500 000	16 000
1.7	Okręg podlaski	7 000	Kambr/Perm/Mezozoik	17	113	2 500 000	16 000
2	PROWINCJA PRZEDKARPACKA	16 000		362	1555	22 600 000	97 000
2.1	Okręg przedkarpacki	16 000	Trias/Jura/Kreda/ Trzeciorzęd	362	1555	22 600 000	97 000
3	PROWINCJA KARPACKA	13 000		100	714	7 700 000	55 000
3.1	Okręg karpacki	13 000	Trias/Jura/Kreda/ Trzeciorzęd	100	714	7 700 000	55 000
		251 000		6 677	34 705	99 401 000	653 000

Prowincje i okręgi geotermalne Polski oraz potencjalne zasoby wód i energii w nich zawarte wg prof. J. Sokołowskiego i innych (1987-2008 r.)

Opracowanie: prof. J. Zimny, mgr inż. M. Karch, mgr inż. K. Szczęotka

© COPYRIGHT by Polska Geotermalna Asocjacja
Im. Prof. J. Sokołowskiego, Kraków, 2008 r., www.pga.org.pl

Rysunek 3 Potencjalne zasoby wód i energii zawarte w poszczególnych prowincjach i okęgach geotermalnych

Niezależnie od występowania naturalnych basenów sedymentacyjnych wypełnionych gorącymi wodami podziemnymi coraz powszechniej stosowane są pompy ciepła. Pompy ciepła to urządzenia proekologiczne pozwalające na zmniejszenie kosztów ogrzewania domów. Umożliwiają wykorzystanie ciepła niskotemperaturowego oraz odpadowego do ogrzewania, wentylacji i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Zasada ich działania jest prosta i analogiczna do zasady działania lodówki. Pompa ciepła pobiera energię (ciepło) z powietrza lub ziemi z zewnątrz budynku, kumuluje je do odpowiedniej wysokości i przekazuje do wymiennika ciepła. Pozyskana energia może być przeznaczona na ogrzanie wody użytkowej lub budynku. Podstawową zaletą wyróżniającą pompy ciepła od innych systemów grzewczych jest to, że 75% energii potrzebnej do celów grzewczych czerpanych jest bezpłatnie z otoczenia, a pozostałe 25% stanowi prąd elektryczny. Powoduje to, że pompy ciepła, w obecnej chwili są najtańszymi w eksploatacji.

Gmina Stara Dąbrowa, podobnie jak znaczna część województwa zachodniopomorskiego ma duży potencjał do wykorzystywania energii pochodzącej z wód geotermalnych. W rejonie powiatu stargardzkiego temperatury wód geotermalnych kształtują się w zakresie temperatur 45 – 95°.

4.3. Kształtowanie stosunków wodnych ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Na obszarze gminy nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Natomiast mogą wystąpić lokalne podtopienia na skutek intensywnych opadów atmosferycznych. Potencjalne podtopienia mogą wystąpić wzdłuż następujących cieków naturalnych przepływających przez teren gminy Stara Dąbrowa:

- rzeka Krąpiel 13, 02 km
- rzeka Giełdnica 11, 8 km
- rzeka Sokola 6, 1 km
- rzeka Kania 7, 1 km

b/ urządzenia melioracji podstawowych:

- kanał Krzywica 1, 2 km
- kanał Krzywica-Kępy 1, 2 km

W gminie Stara Dąbrowa nie ma wałów przeciwpowodziowych.

Istotne dla utrzymania stosunków wodnych w glebach oraz przeciwdziałania podtopieniom jest utrzymanie w dobrym stanie technicznym urządzeń melioracji szczegółowej. Gmina pocięta jest gęstą siecią rowów melioracyjnych i kanałów odprowadzających wodę, które stopniowo zarastają i przestają spełniać swoją rolę. Powierzchnia gruntów zmeliorowanych wynosi 3425 ha, w tym gruntów ornych 2517 ha oraz użytków zielonych 908 ha. Wymagają zmeliorowania grunty orne na powierzchni 589 ha i użytki zielone 241 ha.

Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów.

Na skutek braku opadów może dojść z kolei do suszy. Susza atmosferyczna (ma miejsce, gdy przez 20 dni nie występują opady deszczu) i glebowa (niedobór wody w glebie powodujący straty) zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna (obniżenie poziomu wody w naturalnych i sztucznych zbiornikach wodnych) ma skutki długotrwałe, może trwać nawet kilka sezonów. Odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych, długotrwałych opadów śniegu i deszczu⁵.

Wodę retencjonują stawy rybne „Dzwonowo” położone w obrębie Krzywica i Nowa Dąbrowa a także w gminie Marianowo. Powierzchnia stawów w gminie Stara Dąbrowa wynosi 71 ha a pojemność dopuszczalna 16, 7 tysięcy m³. Nie planuje się budowy zbiorników retencyjnych.

W opracowaniu Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie - „Studium ochrony przeciwpowodziowej – region bilansowy nr 08” ustalone są obszary służące przepuszczeniu wód powodziowych.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo wodne (Dz.U 2012.145) ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz

⁵ Źródło: IMiGW w Warszawie Hierarchia potrzeb obszarowych małej retencji

planów zarządzania ryzykiem powodziowym. W myśl ustawy KZGW przygotowuje wstępną ocenę ryzyka powodziowego, która powinna być wykonana do końca 2011 r. i będzie opiniowana przez wojewodów i marszałków. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, zostaną sporządzone mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, które wg ustawy mają być gotowe do końca 2013 r. Natomiast do końca 2015 r. powinny być sporządzone plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy. Ewentualne przedsięwzięcia konieczne do wykonania ze względu na ochronę przeciwpowodziową wynikać będą z planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Terminy sporządzenia w/w dokumentów regulują przepisy Dyrektywy Powodziowej 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim. Prace te będą realizowane w jednolitej formie i zakresie zgodnie ze standardami obowiązującymi w całej Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy Prawo wodne sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159) jednym z obowiązków dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej było sporządzanie studium ochrony przeciwpowodziowej dla potrzeb planowania ochrony przed powodzią. W tamtym okresie dla terenu Gminy Śrem sporządzone zostało przez Dyrektora RZGW w Poznaniu studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Warty w tym mapy w skali 1:10 000.

Zgodnie z art. 84 cytowanej ustawy obszary, o których mowa w art. 79 ust. 2, należało uwzględniać przy sporządzaniu planu zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o warunkach zabudowy. W studium dla przedmiotowego terenu występują obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 82 ust. 1 Prawa wodnego (ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 z późn. zm.) - w brzmieniu obowiązującym do dnia 17.03.2011 r.

4.4. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Stara Dąbrowa od 1979 r. funkcjonuje składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Łęczycza, które było w zarządzie Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Stargardzie Szczecińskim, a od 22.12.2009 r. jest zarządzane przez Zakład Zagospodarowania Odpadów Stargard Spółka z o.o. w Stargardzie Szczecińskim.

Na w/w składowisku składowane są następujące rodzaje odpadów:

Tabela 11 Rodzaje odpadów składowanych na składowisku odpadów w Łęczycy

L.p.	Kod odpadów	Rodzaj odpadów
1	02 03 04	Surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa
2	03 01 05	Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wiórowa, i fornir inny niż wymieniony w 03 01 04
3	04 02 22	Odpady z przetworzonych włókien tekstylnych
4	17 01 01 (R 14)	Odpady betonowe oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów
5	17 01 07 (R 14)	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione 17 01 06
6	17 01 82	Inne niewymienione odpady
7	17 03 80	Odpadowa papa
8	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03
9	19 08 01	Skratki
10	19 08 08	Ustabilizowane komunalne osady ściekowe
11.	20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji
12.	20 03 01	Niesebergowane (zmieszane) odpady komunalne
13	20 03 06	Osady ze studzienek kanalizacyjnych
14	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe

Pojemność całkowita składowiska wynosi 1 341 500 m³. Masa składowanych odpadów (wg stanu na 31.12.2010 r.) - 866 239, 75 Mg. Na składowisko można przyjąć jeszcze 203 700 Mg odpadów. Składowisko spełnia wymagania w zakresie posiadania decyzji. Na bazie składowiska ma być wybudowana instalacja mechaniczno-biologicznego unieszkodliwiania odpadów.

Około 85% mieszkańców gminy objętych jest zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych, natomiast zbiórką selektywną odpadów u źródła – 100%. Selektywnie zbierane są odpady opakowaniowe ze szkła i tworzyw sztucznych. Gmina Stara Dąbrowa posiada podpisaną umowę z MPGK Stargard Szczeciński na odbiór selektywnie gromadzonych odpadów komunalnych typu PET w 18 pojemnikach o poj. 2,5 m³ i typu Szkło w 19 pojemnikach o poj. 2,5 m³.

Ilość odpadów odebranych i zebranych w latach 2009-2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12 Ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych z terenu gminy Stara Dąbrowa

kod odpadu	Odpady odebrane [Mg]		Odpady zebrane [Mg]	
	2009 r.	2010 r.	2009 r.	2010 r.
20 03 01	272,17	301,16	272,17	301,16
20 03 07	2,375		2,375	
suma ogółem	274,545	301,16	274,545	301,16

Źródło: Gmina Stara Dąbrowa

Tabela 13 Ilość odpadów opakowaniowych zebranych i odzyskanych na terenie gminy Stara Dąbrowa

Lp.	Kod odpadu	Kody odebrane /zebrane		Odzysk		
		Masa Mg		Ozn. Proc.	Masa Mg	
		2010	2011		2010	2011
	15 01 02	16,047	14,3	R 15	6,632	12,74
	15 01 07	44,297	39,56	R 15	24,906	33,50
	suma ogółem	60,344	53,86		31,538	46,24

Źródło: Gmina Stara Dąbrowa

Przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2009-2011 w zakresie gosp. odpadami:

W dniu 10.02.2011 r. Rada Gminy w Starej Dąbrowie podjęła uchwałę nr IV/19/11 w sprawie przyjęcia Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami na lata 2009-2016

W dniu 29.09.2009 r. Rada Gminy w Starej Dąbrowie podjęła uchwałę nr XXVIII/196/09 w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Stara Dąbrowa,

Likwidacja mogilnika w Starej Dąbrowie

W gminie funkcjonuje system usuwania odpadów oparty o regularną usługę zbierania odpadów przy użyciu znormalizowanego sprzętu.

Odpady komunalne powstające w zabudowie mieszkaniowej gromadzone są w pojemnikach ustawionych na posesji lub na terenach gminnych. Przedsiębiorcy, posiadający zezwolenia udzielane im przez Wójta, podpisują z mieszkańcami umowy i odbierają zgromadzone odpady. Są to odpady niesegregowane. Właściciele nieruchomości podpisali ok. 700 umów na wywóz z terenu ich nieruchomości niesegregowanych odpadów komunalnych z firmami posiadającymi uprawnienia do tego typu działalności.

Gmina podpisała porozumienie międzygminne w sprawie ponadlokalnego określenia i realizacji wybranych zadań w zakresie gospodarki odpadami, dotyczące budowy instalacji mechaniczno-biologicznego unieszkodliwiania odpadów na składowisku w Łęczycy.

Wprowadzenie selektywnego zbierania systemem pojemnikowym odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych oraz opakowań ze szkła białego i kolorowego.

Nowy system gospodarki odpadami

Wdrożenie nowych zasad gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie w związku z wejściem w życie z dniem 01.01.2012 r. ustawy z dn. 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897) - w terminie do 1 lipca 2013 r.

Współpraca przy budowie regionalnego kompleksowego systemu gospodarowania odpadami z uwzględnieniem recyklingu wewnętrznego i wykorzystania odpadów, jako surowców wtórnych w oparciu o projektowane ZZO i instalację w Łęczycy.

Bieżąca likwidacja (w przypadku ich powstania) miejsc nielegalnego składowania odpadów (dziłki wysypiska)

4.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz zasobów naturalnych

4.5.1. Analiza stanu istniejącego wód powierzchniowych i podziemnych

Stan wód powierzchniowych

W 2010 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadził monitoring operacyjny jednolitych części wód (jcw) oraz w punkcie pomiaru kontrolnego (ppk) na terenie województwa zachodniopomorskiego w tym na terenie gminy Stara Dąbrowa - zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych wymaga dokonania oceny stanu/potencjału ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. Stan ekologiczny wyznacza się w jednolitych części wód w ciekach naturalnych zaś potencjał ekologiczny w sztucznych i silnie zmienionych jednolitych częściach wód. Sposób klasyfikacji potencjału ekologicznego jest porównywalny z procedurą określania stanu ekologicznego. Stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych i substancji szczególnie szkodliwych.

Na terenie gminy zlokalizowany został jeden punkt pomiarowy na rzece Krapiel – ujście do Iny.

Stan/potencjał elementów biologicznych oceniano w oparciu o trzy grupy organizmów: fitoplanktonu, fitobentosu i makrofitów. Najczęściej stosowanym parametrem biologicznym był chlorofil „a”. Według oceny na podstawie tego wskaźnika, w badanych wodach, stwierdzono dobry stan/potencjał.

Jakość wód pod względem elementów fizykochemicznych w punkcie pomiarowym oceniono poniżej stanu dobrego. Wartości graniczne dla dobrego stanu wód w większości przekraczały stężenia substancji charakteryzujących zanieczyszczenia organiczne. Ocenę jakości wód pogarszały również wyniki badań substancji biogennych.

Na podstawie sklasyfikowanych elementów biologicznych i fizykochemicznych wyznaczono stan/potencjał ekologiczny. W rezultacie wodom w badanym punkcie przypisano stan/potencjał umiarkowany (III klasa).

4.5.2. Zagrożenia wód powierzchniowych

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne: warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach, presje antropogeniczne.

Podstawowymi źródłami antropogenicznego zanieczyszczenia wód powierzchniowych są odprowadzane do wód ścieki:

- komunalne z jednostek osadniczych,
- przemysłowe,
- wody opadowe z terenów zurbanizowanych,
- ze składowisk odpadów komunalnych,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych i komunikacyjnych,
- niewłaściwe stosowanie środków ochrony roślin,
- niewłaściwie składowane odchody zwierzęce powstające w gospodarstwach rolnych

Podstawowe źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy Stara Dąbrowa stanowią ścieki komunalne z jednostek osadniczych nieobjętych kanalizacją sanitarną. Na nieruchomościach niepodłączonych do gminnej sieci kanalizacyjnej ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), często niespełniających warunków określonych w Prawie Budowlanym. Ścieki ze zbiorników wywożone są na pola, do lasów i do cieków wodnych, zamiast trafiać do oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy i powiatu stargardzkiego obserwuje się stopniową poprawę jakości wód powierzchniowych. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych jest wynikiem restrukturyzacji wielu gałęzi przemysłu, rezygnacji z technologii uciążliwych dla środowiska, regresu gospodarczego, zwiększającej się z roku na rok długości sieci kanalizacyjnej na terenie gminy oraz rozwoju technologii pozwalających na osiągnięcie wyższej efektywności redukcji zanieczyszczeń.

4.5.3. Monitoring wód podziemnych

W minionych latach nie prowadzono monitoringu wód podziemnych na terenie gminy Stara Dąbrowa. Badania jakości wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego prowadzone były na terenie powiatu stargardzkiego w sąsiednich gminach: Stargard Szczeciński (4 punkty), Chociwel (1 punkt), Dobrzany (1 punkt), Dolice (1 punkt). Badania wykonał Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że tylko w jednym punkcie na terenie gminy Stargard Szczeciński (m. Koszewko) wykazano wody słabej jakości, natomiast w pozostałych sześciu ich stan był dobry. O jakości wód podziemnych decydowały głównie podwyższone wskaźniki: NO_3 , Cd, Ca, HCO_3 , Zn, Mn i pH.

4.5.4. Zagrożenia wód podziemnych

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone są wody w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Dobre właściwości filtracyjne utworów izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wgłębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się lepszą i bardziej trwałą jakością. Zanieczyszczenia wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, dlatego też ich ochrona ma znaczenie priorytetowe.

Zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych wynika z:

- infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych,
- migracji wgłębnej zanieczyszczeń związków chemicznych z obszarów rolniczych, terenów zurbanizowanych i komunikacyjnych o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych,
- tradycyjnych metod pozbywania się ścieków,
- nieuporządkowana gospodarka ściekowa,
- obiekty hodowlane,
- niewłaściwe stosowanie środków nawożenia i ochrony roślin,
- eksploatacja surowców mineralnych, które mogą spowodować przerwanie warstwy izolacyjnej,
- dzikie wysypiska śmieci,
- prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie stacji paliw oraz różnego rodzaju magazynów środków chemicznych,
- awarie przemysłowe.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich na szeroką skalę jako podstawowe źródło dla celów zaopatrzenia ludności w wodę oraz jako uzupełnienie wykorzystywanych wód powierzchniowych o niższej jakości. Ponadto, stanowią rezerwę wody pitnej dla przyszłych pokoleń.

4.6. Ochrona powietrza

4.6.1. Analiza stanu istniejącego

Powietrze jest nie tylko niezbędnym do życia zasobnikiem tlenu, ale również ma decydujący wpływ na zdrowie człowieka. Wprowadzanie do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie ludzi, klimat, przyrodę, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku określane jest jako zanieczyszczenie powietrza. Liczba rodzajów zanieczyszczeń, jaka może występować w powietrzu, jest niezmiernie duża. Z uwagi na tę mnogość wyodrębniono grupę zanieczyszczeń nazywanych charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza.

Najczęściej występującymi charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza są: pyły, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla. Największym antropogenicznym źródłem emisji różnych substancji jest proces spalania paliw. W strukturze emitowanych zanieczyszczeń przeważają zanieczyszczenia gazowe, a wśród nich: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenek azotu i tlenek węgla.

Ochrona powietrza polega na dotrzymywaniu ustalonych poziomów substancji w powietrzu.

Najbardziej uciążliwe dla powietrza w gminie Stara Dąbrowa jest emisja niska, czyli spalanie paliw stałych (węgla, koksu) w gospodarstwach domowych. Piece domowe i lokalne systemy grzewcze praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania.

Na stan powietrza może mieć wpływ transport samochodowy odbywający się drogami przebiegającymi przez gminę Stara Dąbrowa tj drogami wojewódzkimi nr 106 o przebiegu północ-południe, i nr 142 o przebiegu wschód-zachód. W przypadku dróg o zwiększonym natężeniu ruchu należy liczyć się z okresowo podwyższonymi, ale prawdopodobnie nie przekraczającymi norm, stężeniami węglowodorów, tlenku węgla, tlenków azotu, ozonu, pyłów i metali, w tym zwłaszcza ołowiu. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego, oddziałując niekorzystnie na uprawy polowe.

Jednym z problemów mającym wpływ na powietrze oraz na stan zdrowia mieszkańców jest niszczenie i niewłaściwe usuwanie materiałów azbestowych, które powoduje emisję rakotwórczych włókien.

Na terenie gminy działają drobne podmioty gospodarcze, które nie mają dużego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego.

Według danych GUS w 2010 r emisja pyłów z terenu powiatu stargardzkiego z zakładów zaliczanych do szczególnie uciążliwych wyniosła 164 ton, co stanowiło 5% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych z terenu województwa zachodniopomorskiego. Wielkość emisji gazów w powiecie osiągnęła poziom 174 286 ton, co w odniesieniu do całkowitej masy emitowanych gazów w województwie stanowiło zaledwie 1,9%. Powiat stargardzki charakteryzuje się niską emisją zanieczyszczeń pyłowych w województwie, jednak w porównaniu do ubiegłych lat emisja zanieczyszczeń, zwłaszcza gazowych znacznie wzrosła (o 73%).

Poniższa tabela przedstawia emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu stargardzkiego

Tabela 14 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu stargardzkiego

Emisja zanieczyszczeń pyłowych		
t/rok	2005	2010
ogółem	161	164
ze spalania paliw	160	163
węglowo-grafitowe, sadza	1	1
Emisja zanieczyszczeń gazowych		
t/rok	2005	2010
ogółem	47 129	174 286
ogółem (bez dwutlenku węgla)	538	809
dwutlenek siarki	302	521
tlenki azotu	133	213
tlenek węgla	103	75
dwutlenek węgla	46 591	173 477
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji		
t/rok	2005	2010
pyłowe	623	727

Źródło: GUS

Roczna ocena jakości powietrza za 2010 rok, w stosunku do ocen wykonanych w ostatnich latach, zawiera nowe elementy wynikające z nowego podziału kraju na strefy oraz z Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE). Obecne przepisy nie uwzględniają zapisów zawartych w tej Dyrektywie dlatego do oceny wykorzystuje się także obowiązujące akty prawne takie jak:

- Ustawę Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 08.25.150),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 03 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 08.47.281),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 06 marca 2008 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 08.52.310).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie dokonywania oceny

poziomów substancji w powietrzu (Dz U Nr 5 poz. 31)

Dwutlenek siarki. Pomiarów automatycznych i pasywnych wykonywanych w 2010 r. wykazały, iż stężenie tego zanieczyszczenia jest niskie w powietrzu. Wyższe stężenia tego zanieczyszczenia rejestrowane są w okresach grzewczych (styczeń-marzec, październik-listopad) niż w miesiącach letnich (kwiecień-wrzesień), co świadczy o tym, iż na poziom stężeń SO_2 w powietrzu największy wpływ mają procesy grzewcze.

Dwutlenek azotu. Głównym źródłem tego zanieczyszczenia w obszarach miejskich jest komunikacja samochodowa. Wyższe wartości notowane są w dużych aglomeracjach miejskich, a niższe na wsiach i małych miejscowościach, które oddalone są do dużej komunikacji samochodowej. W ostatnich latach nie zauważa się spadkowej tendencji stężenia tego zanieczyszczenia.

Pył zawieszony PM_{10} . W 2010 roku ponadnormatywne stężenia pyłu PM_{10} odnotowano w dwóch strefach w województwie zachodniopomorskim. Skutkuje to obowiązkiem opracowania przez Marszałka programu ochrony powietrza (POP). Większość przekroczeń miała miejsce w sezonie grzewczym, co wskazuje na znaczny wpływ emisji pochodzącej z ogrzewania mieszkań.

Pył zawieszony $PM_{2,5}$. Wdrażana od 2010 roku Dyrektywa CAFE nakłada obowiązek oceny jakości powietrza o pył zawieszony $PM_{2,5}$. Na wszystkich badanych stanowiskach stężenie pyłu zawieszonego $PM_{2,5}$ było niższe od dopuszczalnego.

Benzo(a)piren zawarty w pyłe PM_{10} . Benzo(a)piren, to poza pyłem PM_{10} drugie zanieczyszczenie, którego poziomy stężenie w powietrzu przekraczają obowiązującą normę. Prawdopodobieństwo przekroczeń poziomu docelowego przez stężenia benzo(a)pirenu dotyczy wszystkich większych miast w województwie, głównie stolice powiatów. Do powietrza benzo(a)piren dostaje się głównie w wyniku niepełnego spalania paliw stałych (węgla i drewna) przede wszystkim w paleniskach domowych, dlatego obserwuje się wzrost wartości tego zanieczyszczenia w najzimniejszych miesiącach i jest to związane z tzw. emisją niską. W mniejszym stopniu obecność benzo(a)pirenu jest wynikiem jego emisji z dużych źródeł energetycznych i przemysłowych. Niewielki udział emisji benzo(a)pirenu do powietrza mają spaliny samochodowe.

Ozon. Jest silnym utleniaczem fotochemicznym, który powoduje poważne problemy zdrowotne, niszczy materiały i uprawy rolne. Jest zanieczyszczeniem wtórnym, wytwarzającym się w wyniku oddziaływania UV z pierwotnymi zanieczyszczeniami powietrza. Ze względu na mechanizm tworzenia się ozonu maksymalne jego stężenia rejestrowane są terenach z dala od dużych aglomeracji miejskich.

Ołów, arsen, kadm, nikiel. Nie stwierdzono przekroczeń zarówno poziomu dopuszczalnego określonego dla ołowiu jak też poziomów docelowych określonych dla arsenu, kadmu i niklu. Dla tych zanieczyszczeń w ocenie jakości powietrza za 2010 r., strefa zachodniopomorska otrzymała klasę A, która nie wymaga działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Pozostałe substancje. Klasę A uzyskała strefa zachodniopomorska również dla pozostałych substancji: tlenku węgla, benzenu oraz arsenu zawartego w pyłe PM_{10} .

Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia

Całą strefę zachodniopomorską, do której należy gmina Stara Dąbrowa, dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, kadmu, arsenu, niklu, ołowiu, benzenu i tlenku węgla zaliczono do klasy A. Mierzony po raz pierwszy poziom pyłu zawieszonego $PM_{2,5}$ zgodnie z Dyrektywą CAFE w strefie zachodniopomorskiej nie został przekroczony i strefę zaliczono do klasy A. Do klasy C zaliczono strefę ze względu na poziom pyłu zawieszonego PM_{10} i benzo(a)pirenu. Przypisanie całej dużej strefie zachodniopomorskiej klasy C dla pyłu PM_{10} i benzo(a)pirenu nie oznacza, że przekroczenia występują na całym obszarze. Oznacza to, że na obszarze strefy są miejsca wymagające podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza (Program Ochrony Powietrza).

Strefa zachodniopomorska na obszarze, której znajduje się gmina Stara Dąbrowa, w ocenie za 2010 r. otrzymała klasę D2 ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego przez stężenia ozonu. Przekroczenia poziomu docelowego ozonu stwierdzono na automatycznych stacjach w Szczecinie, Widuchowej i Storkowie w związku z tym do klasy D2 zaliczono strefę zachodniopomorską. Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku to ograniczenie emisji lotnych związków organicznych, jako prekursorów ozonu, które to działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki badań stężeń zanieczyszczeń powietrza wykonane przez WIOŚ dla strefy zachodniopomorskiej w 2010 r.

Tabela 15 Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony zdrowia w 2010 r.

strefa	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5	C ₆ H ₆	CO	Pb	As	Cd	Ni	B/a/P (PM10)	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego za 2010 rok. WIOŚ Szczecin

Wyniki klasyfikacji w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin

W wyniku oceny przeprowadzonej za rok 2010 dla ozonu, strefie zachodniopomorskiej pod kątem ochrony roślin przypisano klasę D2. Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku – to ograniczenie emisji lotnych związków organicznych, jako prekursorów ozonu, które to działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska. Należy jednak pamiętać, że dla strefy zachodniopomorskiej dla ozonu obowiązuje program ochrony powietrza na podstawie rocznej oceny za 2008 rok. Program ten został uchwalony przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w marcu 2011 roku.

Strefę ocenianą pod kątem dwutlenku siarki i tlenków azotu zaliczono do klasy A.

Tabela 16 Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony roślin w 2010 r.

strefa	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego za 2010 rok. WIOŚ Szczecin

4.6.2. Ocena zagrożenia dla ludzi i środowiska

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie prowadzi się stałego monitoringu jakości powietrza. Pomiar, które mogą być reprezentatywne dla tego obszaru dokonywane są w m. Lipnik k/ Stargardu Szczecińskiego. Wyniki badań dokonane przez WIOŚ wskazują na jakość powietrza w rejonie Stargardu zgodną z normami. Powiat zaliczony został do strefy o nieprzekroczonych poziomach dopuszczalnych stężeń substancji. Zakres działań wynikających z oceny obejmuje, więc utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Na jakość powietrza ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych w sezonie grzewczym, gdzie oprócz emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł energetycznego spalania paliw. Lokalną uciążliwością dla środowiska i mieszkańców gminy może być emisja przemysłowa i emisja komunikacyjna. Emisja niska natomiast, najbardziej dokuczliwa jest zimą.

Zagrożenie emisją przemysłową może występować wówczas, jeśli przez przedsiębiorstwa przekraczane są parametry emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego. Stąd konieczne jest podejmowanie działań kontrolnych przez Inspektoraty Ochrony Środowiska oraz samokontrolę zakładowe (np. wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem ISO 14001, wymuszających stosowanie czystej produkcji). W gminie Stara Dąbrowa nie występuje uciążliwy przemysł.

Zagrożenie emisją komunikacyjną występuje głównie w miejscowościach, przez które przebiegają drogi krajowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne to przede wszystkim tlenki azotu, tlenek węgla i węglowodory aromatyczne, w tym benzen, wykazujący działanie kancerogenne. Zanieczyszczenia te

są przede wszystkim prekursorami powstawania ozonu troposferycznego. W miesiącach letnich, w rejonie zwiększonego ruchu drogowego, są przekraczane dopuszczalne stężenia ozonu w powietrzu. Z kolei, równoczesne występowanie ozonu i węglowodorów powoduje nasilenie się reakcji synergicznych

Podwyższone stężenia tlenków azotu (czynnik biogeny) mogą powodować zmiany w funkcjonowaniu ekosystemów, objawiające się zanikaniem szczególnie wrażliwych gatunków roślinnych na terenach położonych wzdłuż tras komunikacyjnych. Największe potencjalne zagrożenie hałasem i emisją spalin występuje wzdłuż dróg krajowych. Poza tym drogi krajowe są również zagrożeniem pod kątem przewożenia nimi materiałów niebezpiecznych.

Emisja niska ujemnie wpływa na odczucia estetyczne, daje poczucie dyskomfortu, a także zwiększa koszty utrzymania czystości (zapylenie). W grupie substancji emitowanych podczas spalania węgla w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach, oprócz dwutlenku siarki, pyłów i tlenków azotu, znajduje się także sadza, zawierająca wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne w tym benzo-a-piren, stanowiące największe potencjalne zagrożenie zdrowotne.

Źródłem emisji niskiej jest również palenie odpadów w piecach domowych, jest to procederem niezwykle masowym pomimo obowiązującego w Polsce zakazu.

Tlenek i dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, chlorowodór i cyjanowodór – to tylko niektóre szkodliwe związki, jakie powstają przy spalaniu w przydomowych paleniskach odpadów.

Ekolodzy i lekarze ostrzegają: palenie odpadów w domowych piecach przynosi katastrofalne skutki dla naszego zdrowia i środowiska naturalnego. Palenie odpadów w niskich temperaturach (od 200 do 500 stopni C) - takie panują w naszych przydomowych piecach - sprawia, że do atmosfery emitowane są nie tylko szkodliwe pyły zawierające metale ciężkie, ale też liczne substancje trujące – tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, cyjanowodór i chlorowodór. Jako produkty uboczne palenia odpady w niskich temperaturach powstają też niezwykle niebezpieczne dla człowieka i środowiska rakotwórcze związki zwane dioksynami i furanami.

Wykorzystywanie pieców domowych do spalania odpadów powoduje też uszkodzenia instalacji i przewodów kominowych.

4.7. Oddziaływanie hałasu

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120, poz. 826 ze zm.)

Tabela 17 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Lp	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq,D}$ Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq,N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 h	$L_{Aeq,D}$ przedział czasu odniesienia równy 8-mi najmniej korzystnym godz. dnia	$L_{Aeq,N}$ przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego c. Tereny zabudowy zagrodowej d. Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45

4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45
----	---	----	----	----	----

(Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 Nr 120, poz. 826 ze zm.)

Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Stara Dąbrowa są związane przede wszystkim z eksploatacją dróg. Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie nr 106 i 142. Stan techniczny dróg wojewódzkich powiatowych i gminnych, od dawna nie odpowiada wzrastającemu natężeniu ruchu osobowego i towarowego. Obserwacje poczynione na drogach wskazują jednoznacznie, że stan ten systematycznie się pogarsza. Na wielu odcinkach dróg występują niebezpieczne koleiny, co stwarza zagrożenie dla ruchu oraz zwiększa poziom hałasu. W okresie letnim następuje znaczny wzrost natężenia ruchu drogowego powodowany przez zmierzających w kierunku morza turystów.

Na terenie gminy nie przeprowadzono badań hałasu.

W 2010 r. przeprowadzono Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie - Generalny pomiar ruchu drogowego dla dróg wojewódzkich nr 106 i 142 przebiegających przez gminę Stara Dąbrowa. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki tego pomiaru.

Tabela 18 Ruch kołowy na drogach wojewódzkich w gminie Stara Dąbrowa w 2010 r.

Nr pkt. pom.	Nr drogi woj.	Dł. (km)	Opis odcinka Nazwa	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych							
				O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
32020	106	7,2	Maszewo-Łęczycza	3283	4	2569	358	138	154	50	10
32021	106	10,0	Łęczycza-Stargard Szcz.	4733	52	4118	237	123	151	43	9
32074	142	21,4	Szczecin-Łęczycza	4360	31	3692	349	61	205	22	0
32075	142	14,5	Łęczycza-Lisowo	3120	12	2693	200	47	159	9	0

Źródło: na podstawie zestawienia pn „Generalny Pomiar Ruchu w 2010 r. - Zachodniopomorskie, WZDW, O - ogółem; M - motocykle; SoM - samochody osobowe (mikrobusy); Lsc - lekkie samochody ciężarowe; Scbp - samochody ciężarowe bez przyczepy; Sczp - samochody ciężarowe z przyczepą; A - autobusy; C - ciągniki rolnicze; R - rowery

Według pomiarów, najbardziej obciążoną ruchem była wówczas droga wojewódzka nr 106 na odcinku Łęczycza-Stargard Szczeciński oraz nr 142 na odcinku Szczecin-Łęczycza. Natężenie ruchu wynosiło tu odpowiednio ponad 4,7 tys. i 4,3 tys. pojazdów na dobę. W porównaniu z poprzednim pomiarem ruchu z 2005 r. ilość pojazdów na tych odcinkach wzrosła o ponad 30%.

Rodzaj pojazdu też ma duże znaczenie dla emisji hałasu, można powiedzieć, że zachodzi tutaj zależność: im większy pojazd tym wyższy poziom hałasu jest przez niego generowany. W ostatnich latach na drogach powiatu śremskiego przybyło również samochodów ciężarowych.

W celu skutecznej ochrony środowiska przed nadmiarem hałasu należy:

- zinventaryzować źródła emisji hałasu do środowiska,
- wyszukiwać tzw. „obszary szczególnej uciążliwości dla środowiska”,
- kontynuować ciągłe badania (monitoring) w środowisku chronionym akustycznie,
- kontynuować systematycznie pomiary hałasu komunikacyjnego i przemysłowego,
- wdrażać technologie (urządzenie) charakteryzujące się niskimi emisjami hałasu do środowiska,
- stosować maszyny i urządzenia o obniżonej hałaśliwości,
- budować ekrany akustyczne w miejscach o dużej uciążliwości hałasu drogowego,
- zakładać pasy zieleni ochronnej (izolacyjne)

4.7.1. Ocena zagrożenia dla ludzi i środowiska

Głównym problemem z zakresu ochrony przed hałasem w gminie Stara Dąbrowa jest uciążliwość hałasu pochodzenia komunikacyjnego, w szczególności z dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę. Rozwiązaniem może być wymiana nawierzchni i modernizacja dróg oraz wprowadzanie zieleni, które w znaczny sposób ograniczą emisję hałasu (analogicznie jak dla emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych). Uciążliwość związana z hałasem przemysłowym może występować jedynie w granicach obiektu lub też ograniczać się do najbliższego otoczenia.

4.8. Poważne awarie

Definicje poważnej awarii i poważnej awarii przemysłowej określa odpowiednio art. 23 i 24 ustawy Prawo ochrony środowiska:

- *poważna awaria* - to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem
- *poważna awaria przemysłowa* przez pojęcie to rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Z oceny zagrożenia powiatu śremskiego wynika, że do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć:

- pożary,
- katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego,
- katastrofy budowlane,
- skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi – transport substancji niebezpiecznych,
- klęski żywiołowe (susze, huragany, intensywne opady, powódzie).

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także Wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska.

WIOŚ realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez wykonywanie kontroli przedsiębiorstw.

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Stargardzie Szczecińskim na terenie gminy Stara Dąbrowa występuje jeden zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Systematycznie przeprowadzane są czynności kontrolno-rozpoznawcze w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych w ZZR (zakładach zwiększonego ryzyka).

W ostatnich latach na terenie gminy nie odnotowano poważnych awarii lub klęsk żywiołowych.

4.9. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Począwszy od roku 2008 monitoring pól elektromagnetycznych (PEM) realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od rzutu anten instalacji emitujących pola elektromagnetyczne na powierzchnię terenu. Celem pomiarów jest wyłącznie określenie poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w miejscach dostępnych dla ludności, nie służą one natomiast określeniu wpływu poszczególnych obiektów emitujących fale elektromagnetyczne na poziom pól w środowisku. W związku z tym uzyskane wyniki nie mogą stanowić podstawy do wnioskowania o wielkości emisji pól elektromagnetycznych ze źródeł (obiektów) znajdujących się w pobliżu miejsc, w których realizowano pomiary.

Na terenie gminy jest jeden maszt sieci komórkowych w miejscowości Storkówko, ponadto planowana jest budowa stacji w Białuniu. Nie prowadzono pomiaru natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy. Jednak na podstawie analogicznie przeprowadzonych badań w gminach sąsiednich można stwierdzić, że nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności.

4.10. Edukacja społeczności lokalnej

Podstawowe cele dotyczące edukacji ekologicznej sformułowane zostały w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej: „Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Ukazuje zależność człowieka od środowiska oraz odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku naturalnym. Istotne jest, aby został on osiągnięty zarówno wśród młodego pokolenia, jak i u ludzi dorosłych poprzez: edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolną edukację ekologiczną.

Zjawiska takie jak eksplozja demograficzna oraz konsumpcyjny model życia powodują, że następuje stopniowa degradacja środowiska przyrodniczego. Zachodzi więc konieczność zmiany relacji między gospodarką człowieka, a środowiskiem na rzecz rozwoju zrównoważonego. Potrzeba stosowania

zasad rozwoju powinna być szeroko rozpowszechniona wśród wszystkich grup społeczeństwa. Ważnym elementem jest podnoszenie świadomości ekologicznej, co jest warunkiem zapewniającym naszemu krajowi właściwe miejsce w zjednoczonej Europie

W Polityce ekologicznej na lata 2009-2012, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016, celem średniookresowym w omawianym zakresie jest stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, która prowadzi do:

- proekologicznych zachowań konsumenckich
- pośrodkowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska
- organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska
- uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska

Zagadnienia dotyczące edukacji ekologicznej zawarte są w wielu dokumentach o randze międzynarodowej. Jednym z ważniejszych dokumentów jest „Deklaracja z Rio” i „Agenda 21” Na konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój”, która odbyła się w czerwcu 1992 r. w Rio de Janeiro przyjęto pięć dokumentów istotnych dla ochrony środowiska

Z „Deklaracji z Rio” ważne są dwie zasady dotyczące udziału obywateli w sprawach dotyczących zagadnień środowiska. Są to:

Zasada 10 – Zagadnienia środowiskowe są najlepiej rozwiązywane na odpowiednim poziomie z udziałem wszystkich zainteresowanych obywateli. Każda jednostka powinna mieć zapewniony dostęp do informacji dotyczącej środowiska, w której posiadaniu jest władza publiczna. Zasada 10 obejmuje zarówno informacje dotyczące substancji niebezpiecznych, jak i działań podejmowanych w obrębie społeczności lokalnych, a także możliwości udziału obywateli w procesie podejmowania decyzji

Zasada 23 – Ludność miejscowa i społeczności lokalne odgrywają znaczącą rolę w zarządzaniu środowiskiem i rozwojem ze względu na ich wiedzę i tradycję. Państwa powinny rozpoznawać i właściwie podtrzymywać ich tożsamość kulturową i zainteresowania oraz umożliwić im efektywny udział w osiąganiu zrównoważonego rozwoju (ekorozwoju) w skali globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej w podejmowaniu decyzji oraz uzyskiwaniu akceptacji społecznej dla realizowania polityki środowiskowej

Podstawowym dokumentem, na którym powinna opierać się edukacja ekologiczna w Polsce, jest „Narodowa strategia edukacji ekologicznej”. Główne cele zawarte w tym programie, to:

- stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad zrównoważonego rozwoju, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najsukuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie informacji i decyzji wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia;
- wdrożenie zaleceń „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania państwa oraz integracji z Unią Europejską

W Strategii wyróżniamy trzy sfery:

1. Edukacja formalna - to zorganizowany system kształcenia zgodny z określonymi zasadami sformułowanymi w odpowiednich aktach prawnych. Polski system edukacji formalnej obejmuje system oświaty i szkolnictwa wyższego
2. Ekologiczna świadomość społeczna – jest to stan poglądów i wyobrażeń ludzi o środowisku przyrodniczym, jego antropogenicznym obciążeniu, stopniu wyeksploatowania, zagrożeniach i ochronie, w tym także stan wiedzy o sposobach i instrumentach sterowania, użytkowania i ochrony środowiska. Świadomość ta kształtowana jest przede wszystkim przez organizacje państwowe, społeczne oraz media
3. Szkolenia – to formy przekazywania wiedzy i umiejętności dla określonej grupy zawodowej lub społecznej, służące podnoszeniu kwalifikacji niezbędnych zarówno w życiu zawodowym, działalności społecznej, jak i dla potrzeb indywidualnych.

Zgodnie z „Narodową strategią edukacji ekologicznej” rząd powinien zapewnić wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne instytucjom publicznym na rzecz działań edukacyjnych realizowanych przez organizacje ekologiczne

Ważnym jest, aby znaleźć odpowiednie środki przekazu, żeby informacja w zakresie wiedzy ekologicznej docierała do wszystkich grup społecznych i to zarówno do dzieci, jak i dorosłych. Powinna ona docierać do pracowników samorządowych, nauczycieli, do dzieci i młodzieży oraz wszystkich dorosłych mieszkańców powiatu

Działania, jakie powinno się prowadzić na rzecz edukacji ekologicznej w gminie Stara Dąbrowa, to przede wszystkim:

- utworzenie w Urzędzie Gminy elektronicznej bazy danych o stanie środowiska w gminie;
- edukacja w lokalnych mediach i Internecie;
- edukacja ekologiczna w szkole;
 - zajęcia zawierające elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach,
 - wprowadzanie przedmiotów w programach szkolnych - klasy o profilu ekologicznym,
 - uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i programach ekologicznych o charakterze regionalnym i krajowym,
 - prenumeratę czasopism ekologicznych, wystawy ekologiczne, konkursy wewnątrzszkolne,
 - organizowanie cyklicznych spotkań informacyjnych przedstawicieli administracji rządowej, samorządowej, biznesu, zakładów pracy, podmiotów gospodarczych,
 - organizowanie różnego rodzaju konkursów i przeglądów związanych z estetyzacją, stanem sanitarnym, czystością i porządkiem publicznym – celem zaktywizowania lokalnego społeczeństwa w bezinwestycyjne procesy i czynności proekologiczne,
 - angażowanie uczniów i szkół w akcje sprzątania terenu gminy, zbierania surowców wtórnych, wykrywanie i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
- organizowanie wystaw, konkursów, przedstawień, wycieczek, festynów;
- promowanie alternatywnej (rower, komunikacja zbiorowa) komunikacji w stosunku do samochodu osobowego;
- organizowania specjalistycznych szkoleń, między innymi w zakresie:
 - gospodarki wodno - ściekowej,
 - selektywnej zbiórki odpadów,
 - ochrony gruntów, wód powierzchniowych i podziemnych,
 - nawożenia i ochrony roślin,
- wydawanie broszur informacyjnych np na temat prawidłowej gospodarki wodą itp
- opracowanie i wdrażanie systemu szkoleń i edukacji szczególnie dla kobiet, młodzieży, rolników, specjalistów i lokalnych liderów w zakresie programowania idei demokracji lokalnej (samorządności), restrukturyzacji rolnictwa, zasad gospodarki rynkowej, ochrony zdrowia i ochrony środowiska naturalnego,
- włączenie gminnych instytucji kultury na rzecz środowiska poprzez animację ekologiczną,

Prowadzenie edukacji ekologicznej owocuje podwyższeniem wiedzy poza programowej wśród młodzieży szkolnej

5. Zarządzanie Programem ochrony środowiska

5.1. Instrumenty realizacji programu

Polityka ekologiczna opiera się na ustawach, wśród których najważniejsze to: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, prawo geologiczne i górnictwo, prawo budowlane. Instrumenty realizacji programu ochrony środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na:

- prawne,
- finansowe,
- społeczne,
- polityczne,
- strukturalne

5.1.1. Instrumenty prawne

Wśród instrumentów prawnych szczególne miejsce mają plany zagospodarowania przestrzennego (prawo miejscowe). Działania władz samorządowych, przedsiębiorstw i innych podmiotów związane z ochroną środowiska muszą być osadzone w realiach obowiązującego planu wojewódzkiego i planów miejscowych

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca z 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) organem stanowiącym i kontrolnym w gminie jest rada gminy. Ponadto ustawa przedstawia katalog zadań własnych gminy. Wśród nich są między innymi sprawy: ładu przestrzennego, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zieleni gminnej i zadrzewienia. Zadania gminy w zakresie ochrony środowiska zawarte w ustawie są przedstawione ogólnikowo, jednakże każde z tych zadań jest uszczegółowione w szeregu innych aktów prawnych, do których przestrzegania gmina jest zobowiązana.

Poniżej wymienione zostały ważniejsze kompetencje organów miasta w zakresie ochrony środowiska, leśnictwa, rolnictwa

Ustawa „Prawo ochrony środowiska”.

- sporządzanie (wójt) i uchwalanie (rada gminy) programów ochrony środowiska z realizacji programu burmistrz miasta sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie gminy,
- udostępnianie każdemu informacji o środowisku i jego ochronie, znajdujących się w posiadaniu władz gminy,
- okresowe przedkładanie wojewodzie, przez wójta gminy, informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- przeprowadzanie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko,
- nakazywanie (w formie decyzji burmistrza) osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzające do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wstrzymywanie użytkownika instalacji lub urządzenia, w drodze decyzji wójta, w razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, prowadzonej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub niedostosowania się do wymagań,
- wyrażanie, w drodze decyzji wójta, na wniosek zainteresowanego, zgody na podjęcie wstrzymanej działalności po stwierdzeniu, iż ustaly przyczyny wstrzymania działalności, lub oddania do eksploatacji obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska:
 - o przyjmowanie wyników pomiarów emisji prowadzonych przez użytkowników instalacji,
 - o przyjmowanie zgłoszeń instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, lecz może negatywnie oddziaływać na środowisko
 - o sprawowanie, przez burmistrza miasta, kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością władz szczebla gminnego. Do wykonywania funkcji kontrolnych wójt może upoważnić pracowników urzędu miasta lub straży gminnej,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego (wójt lub osoby przez niego upoważnione) w sprawach o wykroczenie przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- występowanie przez miasto do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

Ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska:

- rozpatrywanie przez radę miasta przynajmniej raz w roku, informacji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o stanie środowiska na obszarze województwa,
- przyjmowanie od wojewódzkiego inspektoratu ochrony środowiska informacji o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla danego terenu,
- wydawanie przez wójta gminy, w przypadkach bezpośredniego zagrożenia środowiska, właściwemu organowi Inspektoratu ochrony środowiska polecenia podjęcia działań zmierzających do usunięcia tego zagrożenia

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- sporządzanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, w którym uwzględnia się uwarunkowanie wynikające z dotychczasowego

uzbrojenia terenu, stanu środowiska, wielkości i jakości zasobów wodnych, wymogów ochrony środowiska, infrastruktury technicznej w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej,

- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Ustawa „Prawo energetyczne”

- opracowywanie i wdrażanie planów zaopatrzenia w energię

Ustawa o Utrzymaniu porządku i czystości w gminach

- ustalanie w drodze uchwały szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- nadzorowanie utrzymania czystości i porządku w mieście,
- ochrona przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt.
- wydawanie zezwoleń na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części.

Ustawa o odpadach

- nakazywanie posiadaczowi odpadów, w drodze decyzji burmistrza miasta, usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, ze wskazaniem sposobu wykonania tej decyzji,

Ustawa o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym

- przyjmowanie informacji od podmiotów zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Ustawa o ochronie przyrody

- wykonywanie i popularyzacja ochrony przyrody,
- wprowadzenie form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe), jeżeli wojewoda nie wprowadził tych form,
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów i obiektów poddawanych ochronie przez radę miasta,
- umieszczanie tablic o ograniczeniach i zakazach lub innych oznakowań o poddaniu pod ochronę – na obrzeżach ochraniających kompleksów przyrodniczych i w pobliżu chronionych tworów przyrody,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów,
- naliczanie opłat za usunięcie drzew lub krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew lub krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

Ustawa „Prawo wodne”

- zatwierdzanie uгод w sprawach zmian stosunków wodnych na gruntach,
- wyznaczanie części nieruchomości umożliwiającej dostęp do wody objętej powszechnym korzystaniem z wód,
- nakazywanie właścicielowi gruntu przywrócenia poprzedniego stanu wody lub wykonania urządzeń zapobiegających szkodom, jeśli spowodowane przez niego zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie,
- wyznaczanie miejsc wydobycia kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, w granicach powszechnego korzystania z wód

Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227)

- udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- prowadzenie publicznie dostępnych wykazów danych o środowisku i jego ochronie
- przygotowywanie decyzji odmawiającej udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie.

5.1.1.1. Pozwolenia

Kompetencje do wydawania pozwoleń w zakresie ochrony środowiska na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii podzielone są pomiędzy regionalnego dyrektora ochrony środowiska, woje-

wodę, marszałka województwa i starostę, przyjmując za podstawowe kryterium rodzaj przedsięwzięcia oddziałującego na środowisko Regionalny dyrektor ochrony środowiska posiada kompetencje w zakresie przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych

Wojewoda posiada kompetencje w zakresie realizacji zadań wynikające z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 25, poz 202 ze zm.) oraz zadania wynikające z ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2008 r. Nr 138, poz 865), związanych z gospodarowaniem odpadami wydobywczymi na terenach zamkniętych. Do kompetencji wojewody należy także rozpatrywanie odwołań od decyzji wydanych przez starostów na podstawie ustawy o handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych i innych substancji oraz wydawanie rozstrzygnięć w tym zakresie, wydawanie decyzji w sprawie utworzenia grupy instalacji jednego rodzaju w celu wspólnego rozliczania uprawnień do emisji przez prowadzącego instalację (Dz. U. z 2004 r. Nr 281, poz 2784 ze zm.) oraz prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie również prowadzenie spraw związanych z udostępnianiem informacji o środowisku i jego ochronie (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227).

Marszałek województwa posiada kompetencje w zakresie:

- przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana, jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, realizowanego na terenach innych niż wymienione

Kompetencje do wydawania pozwoleń, dotyczących obiektów zaliczonych do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska posiada Starosta. Do tej kategorii należą pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii: w tym pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, pozwolenia wodno-prawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pozwolenia na wytwarzanie odpadów, zatwierdzanie projektów prac geologicznych, przyjmowanie dokumentacji geologicznych, wydawanie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych dla przedsięwzięcia.

Wprowadzenie wymogów Dyrektywy IPPC (ang. Integrated Pollution Prevention and Control) wpłynie na funkcjonowanie znacznej części przedsiębiorstw określanych w polskim prawie jako szczególnie szkodliwe dla środowiska i wielu obiektów zaliczanych do kategorii mogących pogorszyć stan środowiska. Część z nich, w miejsce dotychczas obowiązujących pozwoleń odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje do powietrza, odprowadzanie ścieków) oraz oddziaływanie na stan środowiska poprzez hałas, promieniowanie będzie musiała uzyskać pozwolenia zintegrowane, w których uwzględnione będą wymogi BAT.

5.1.1.2. Kontrola przestrzegania prawa

Główne kompetencje kontrolne posiada wojewoda, co wynika z podporządkowania mu wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, wykonującego w jego imieniu zadania Inspekcji Ochrony Środowiska, a zatem odpowiadającego za kontrolę przestrzegania warunków określonych w pozwoleniach. Kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ochrony środowiska sprawują również marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta w zakresie objętym właściwością tych organów.

5.1.1.3. Monitoring stanu środowiska

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli jakościowy i ilościowy pomiar stanu środowiska. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów społecznych (informacyjnych), jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czyni je instrumentem o znaczeniu prawnym.

5.1.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna i fundusze celowe.

5.1.2.1. Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Opłaty te pełnią funkcje prewencyjne i redystrybucyjne. Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów (dotyczy to podmiotów gospodarczych) do wyboru technologii, lokalizacji

produkcji, instalowania urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska. Funkcja redystrybucyjna polega na gromadzeniu i przemieszczaniu środków finansowych przeznaczonych na cele ochrony środowiska. Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

Opłaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ miasta) lub jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego. Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce) i wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodno-prawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne. Podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

5.1.2.2. Administracyjne kary pieniężne

Kary pieniężne nie są sensu stricto środkiem ekonomicznym, są raczej związane z instytucją odpowiedzialności prawnej. Spełniają jednak funkcje podobne do opłat. Kary pobiera się w tych samych sytuacjach co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ miasta. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

5.1.2.3. Fundusze celowe

Opłaty i kary zasilają fundusze celowe. Dla gminy istotne znaczenie mają fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej: NFOŚiGW w Warszawie i WFOŚiGW w Szczecinie. Możliwe jest także wykorzystanie instrumentów niebędących w kompetencji władz miasta, poprzez porozumienie się z partnerami, w kompetencjach, których znajdują się dane instrumenty (starosta, wojewoda, samorząd wojewódzki).

5.1.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne służą realizacji zasady uspołecznienia zarządzania rozwojem miasta poprzez budowanie i usprawnianie partnerstwa. Z punktu widzenia władz samorządowych umownie wyróżnia się dwie kategorie działań:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,
- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

5.1.4. Instrumenty polityczne

Do najważniejszych instrumentów politycznych należą zapisy składające się obowiązującą Politykę Ekologiczną Państwa, Program ochrony środowiska dla województwa zachodniopomorskiego, Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego, a także dokumenty składające się na politykę rozwoju gminy Stara Dąbrowa: Strategia Rozwoju, Plan Rozwoju Lokalnego, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stara Dąbrowa.

5.1.5. Instrumenty strukturalne

Jako instrumenty strukturalne określić można strategię i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego. Dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali gminy jest Strategia Rozwoju Gminy. Strategia wspomaga proces zarządzania na poziomie lokalnym.

5.2. Organizacja zarządzania środowiskiem

Program Ochrony Środowiska dla gminy Stara Dąbrowa jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2019 r, jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2012 - 2015). Program ten z jednej strony uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych działań i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane np. w transporcie czy gospodarce komunalnej muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska, a jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców gminy.

5.3. Systemy zarządzania środowiskowego

Koncepcja zarządzania środowiskowego jest odpowiedzią na sytuację, w której konieczne są nie tylko naprawy zaistniałych już szkód środowiskowych oraz spełnianie wymogów określonych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale także zapobieganie powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód. Na przedsiębiorstwach spoczywa obowiązek samodzielnego definiowania problemów środowiskowych i szukania, z wyprzedzeniem, środków zaradczych. Związane jest to z włączeniem zarządzania środowiskowego do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 001, EMAS, lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji). Rola władz gminy mogą być działania inspirujące przedsiębiorstwa do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, choć ostateczne korzyści wynikające z jego wprowadzenia powinny znaleźć odzwierciedlenie w sytuacji rynkowej tych przedsiębiorstw. Wspomniane systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych, w tym starostw powiatowych i urzędów gminnych.

6. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne (I) i pozainwestycyjne (P) przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju gminy wymuszają konieczność realizacji przedsięwzięć proekologicznych. Bardzo ważnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów poprzez ustalenie znaczenia i kolejności rozwiązania problemów z zakresu ochrony środowiska.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w gminnym programie ochrony środowiska muszą pozostawać w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym. W tym przypadku z przyjętym Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016 oraz Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016-2019.

W obu Programach przyjęto następujące cele:

Tabela 19 Cele POŚ (wojewódzki i powiatowy)

„Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019”	„Program Ochrony Środowiska Dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016”
Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód oraz ochrona przed powodzią
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych	Dalsza poprawa jakości powietrza na terenie powiatu, zwłaszcza w obszarze miasta Stargard Szczeciński
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych oraz skuteczna ochrona linii brzegowej	Ochrona mieszkańców powiatu przed hałasem emitowanym przez środki transportu drogowego

Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Utrzymanie standardów dla pól elektromagnetycznych
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych	Ochrona mieszkańców i środowiska przed poważnymi awariami związanymi z transportem substancji niebezpiecznych
Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki	Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej
Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów	Zrównoważona pod względem ekonomicznym, ekologicznym i społecznym gospodarka leśna i wzrost lesistości oraz utrzymanie istniejących terenów zieleni oraz jej rozwój
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia	Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i w trakcie eksploatacji złóż kopalin
Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	Kształtowanie nawyków kultury ekologicznej mieszkańców powiatu stargardzkiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna
Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do dokumentów sektorowych powiatu, i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	Promowanie i wsparcie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego w jednostkach samorządu terytorialnego i przedsiębiorstwach powiatu stargardzkiego
	Rozwój „zielonych miejsc pracy”

Po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne, uchwały) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych. Wyodrębnionych zostało siedem głównych priorytetów:

- Priorytet pierwszy – ochrona wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego,
- Priorytet trzeci - ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- Priorytet czwarty – racjonalna gospodarka odpadami,
- Priorytet piąty – ochrona powierzchni ziemi,
- Priorytet szósty – racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- Priorytet siódmy – zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa.

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Zaproponowane przedsięwzięcia w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Stara Dąbrowa.

Tabela 20 Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych przewidzianych do realizacji w ramach Programu

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania
Zarządzanie zasobami wodnymi	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOS, FIG, RZGW, PSSE	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Racjonalne gospodarowanie wodą podziemną pod kątem minimalnego wykorzystywania jej do przemysłu, z wyłączeniem przemysłu rolno-spożywczego	Podmioty gospodarcze, Rolnicy, ARIMR	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie Dotacje
	Rozbudowa sieci wodociągowej Chlebowko-Chlebowo-Rosowo	Gmina Stara Dąbrowa	2013	596 076	środki własne+dotacje
	Rozbudowa SUW w miejscowości Załęcze	Gmina Stara Dąbrowa	2012	250 000	środki własne
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pralino	Gmina Stara Dąbrowa	2013	1 460 000	środki własne
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łęczycza – Załęcze	Gmina Stara Dąbrowa	2014	1 700 000	środki własne
	Budowa oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Białut	Gmina Stara Dąbrowa	2013	903 000	środki własne+dotacje
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chlebowko	Gmina Stara Dąbrowa	2015	1 000 000	środki własne
	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stara Dąbrowa w kierunku miejscowości Kłocko	Gmina Stara Dąbrowa	2012	60 000	środki własne
	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stara Dąbrowa w kierunku stacji piłkarskiej	Gmina Stara Dąbrowa	2012	55 000	środki własne
	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łęczycza	Gmina Stara Dąbrowa	2012	70 000	środki własne
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i przestrzeganie warunków technicznych ich montażu w miejscach gdzie budowa kanalizacji jest utrudniona ze względu na trudne warunki	Prywatni właściciele, Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy, Środki własne, Dotacje, Kredyty
	Wspieranie budowy szczylnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz	Prywatni właściciele, ARIMR	zadanie ciągłe		Środki własne Kredyty

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania
Ochrona przeciwpowodziowa	plyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt				
	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji	RZWG ZZMIUW, właściciele nieruchomości	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie
Kontrola stanu jakości powietrza	Priorytet drugi – Ochrona powietrza atmosferycznego				
	Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział gminy w monitoringu regionalnym	Gmina Stara Dąbrowa WIOS	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Utrzymanie zieleni w poszczególnych miejscowościach	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy
	Termomodernizacja dachu budynku szkolnego w miejscowości Pralino	Gmina Stara Dąbrowa	2012	180 000	Budżet gminy
Redukcja zanieczyszczeń z transportu	inwestycje w energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych	Przedsiębiorstwa Prywatni właściciele	zadanie ciągłe		Dotacje Kredyty Środki własne przedsiębiorców
	Promowanie kotłowni wykorzystujących alternatywne źródła energii (biomasa, pompy ciepła)	Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorstwa, Gmina	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie
Redukcja zanieczyszczeń z transportu	Usuwanie azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	Właściciele nieruchomości Gmina Stara Dąbrowa	do 2032		Środki własne właścicieli II Budżet gminy, WFOŚiGW Pożyczki Dotacje Kredyty
	Prowadzenie ewidencji azbestu, Aktualizacja gminnego Programu usuwania azbestu	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy
Redukcja zanieczyszczeń z transportu	Opracowanie kampanii promocyjno-edukacyjnej zachęcającej mieszkańców do zmiany systemu ogrzewania na bardziej ekologiczne	Gmina Stara Dąbrowa	2015	ok. 10.000,00	środki własne, Ministerstwo Gospodarki
	Bieżąca modernizacja i budowa dróg i ciągów komunikacyjnych	Zarządcy sieci gazowej Organizacje pozarządowe	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie
Redukcja zanieczyszczeń z transportu	Bieżąca modernizacja i budowa dróg i ciągów komunikacyjnych	Zarządcy dróg	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie Dotacje

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania
samochodowego	Promowanie intensyfikacji ruchu rowerowego poprzez budowę ścieżek rowerowych	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie Dotacje
Wdrażanie rozwiązań na rzecz ograniczenia hałasu	Priorytet/urzeczenie – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pol elektromagnetycznych Obsadzanie dróg drzewami, stosowanie pasow zieleni Ochrona mieszkańców przed lokalnymi emisjami hałasu związanymi np. z działalnością usługową i przemysłową Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenu wokół dróg i linii kolejowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem i obszarów ograniczonego użytkowania	Zarządcy dróg Przedsiębiorcy, WIOS WIOS	zadanie ciągłe zadanie ciągłe zadanie ciągłe 2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie Środki własne jednostek realizujących zadanie Środki własne jednostek realizujących zadanie
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Wybieranie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego Kontrola wprowadzania do środowiska nowych urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne Modernizacja istniejących sieci elektromagnetycznych stacji transformatorowych	Przedsiębiorcy Gmina Stara Dąbrowa WIOS Właściciele sieci elektromagnetycznych	zadanie ciągłe zadanie ciągłe zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie Środki własne jednostek realizujących zadanie Środki własne
Organizacja nowego systemu gospodarki odpadami	Priorytet/czwarty racjonalna gospodarka odpadami Organizacja selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy Wdrożenie nowych zasad gospodarowania odpadami komunalnym w gminie w związku z wejściem w życie z dniem 01.01.2012 r. ustawy z dn. 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw	Gmina Stara Dąbrowa Gmina Stara Dąbrowa	2012 do 2013	53 500	środki własne środki własne
Współpraca przy budowie regional-		Gmina Stara Dąbrowa,	2012-2019		środki własne

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania
	nego kompleksowego systemu gospodarowania odpadami z uwzględnieniem recyklingu wewnętrznego i wykorzystania odpadów, jako surowców wtórnych w oparciu o projektowane ZZO i instalację w Łęczycy	ZZO w Łęczycy			
	Bieżąca likwidacja (w przypadku ich powstania) miejsc nielegalnego składowania odpadów (dziłki wysypiska).	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe	w zależności od potrzeb	środki własne
Priorytet: plany, ochrona powierzchni ziemi					
Ochrona gleb	Rekultywacja terenów zdegradowanych	Właściciele terenów	zadanie ciągłe		Środki własne
	Zalesianie nieużytków i gleb najsłabszych klas bonitacyjnych	ARIMR, Właściciele terenów	zadanie ciągłe		Środki własne
	Ochrona gleb przed erozją poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych	Właściciele gruntów	zadanie ciągłe		Środki własne
	Ograniczanie zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, mających negatywny wpływ na glebę i na jakość wód podziemnych i powierzchniowych	Właściciele gruntów, OSChR, ODR	zadanie ciągłe		Środki własne
	Promowanie stosowania dobrych praktyk rolniczych	Ośrodki Doradztwa Rolniczego ARIMR	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie
Ochrona złóż kopalin	Racjonalne wykorzystanie zasobów kopalin	Użytkownicy kopalin	zadanie ciągłe		Środki własne przedsiębiorców
	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	Użytkownicy kopalin	zadanie ciągłe		Środki własne przedsiębiorców
	Nadzór nad prawidłowym procesem rekultywacji terenów wyrobisk poeksploatacyjnych	Starostwo Powiatowe Użytkownicy kopalin	zadanie ciągłe		Dotacje
Ochrona obszarów chronionych	Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych	Organy zarządzające obszarami chronionymi	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a	Właściciele obszarów Gmina Stara Dąbrowa	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania	
Ochrona lasów	prezentujących dużą wartość przyrodniczą.					
	Zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej NATURA 2000	Gmina Stara Dąbrowa RDOS Nadlesnictwa	2012-2015		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie Dotacje	
	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów ocnym przyrodniczym	Gmina Stara Dąbrowa	2012-2015		Budżet gminy	
	Zabiegi pielęgnacyjne i sanitarne w drzewostanie oraz urządzenie małej architektury na terenie parku Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	2012	61 574	środki własne	
	Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych	Nadlesnictwa Właściciele lasów	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie Dotacje	
	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadziwien i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych	Gmina Stara Dąbrowa Właściciele gruntów	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie	
	Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom	Nadlesnictwa Właściciele lasów	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie	
	Edukacja leśna społeczeństwa oraz dostosowanie lasów do pełnienia różnorodnych funkcji przyrodniczych i społecznych	Gmina Stara Dąbrowa Nadlesnictwa, Powiat	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie	
	Udział w informacjach właścicieli lasów w sprawie prawidłowych zasad gospodarki leśnej	Gmina Stara Dąbrowa Nadlesnictwa	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie	
	Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków zagrożonych.	Gmina Stara Dąbrowa RDOS	2012-2015		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie	
	Priorytet siódmy - zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa					
	Integracja aspektów środowiskowych z planowaniem przestrzennym	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Gmina Stara Dąbrowa	2012-2015		Budżet gminy
Przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierun-		Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy	

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania
Szkody w środowisku	ków zagospodarowania przestronnego	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy
	Wzmocnienie egzekwowania przepisów ochrony środowiska	WIOS	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie
Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii	Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku i działaniach naprawczych	WIOS	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody wyrządzone w środowisku	Organizacje pozarządowe			
	Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom na terenie gminy	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy
	Rozwijanie i aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	WIOS Służby gminne	zadanie ciągłe		Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Badanie przyczyn powstawania poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów	WIOS PSSE Służby gminne	2012-2015		Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Usuwanie skutków poważnych awarii	Gmina Stara Dąbrowa WIOS	2012-2015		Budżet gminy Środki własne
	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Państwowa Straż Pożarna Gmina Stara Dąbrowa Państwowa Straż Pożarna Organizacje pozarządowe	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Wspieranie placówek oświatowych przez władze samorządowe	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy
	Tworzenie i realizacja programów edukacji ekologicznej	Gmina Stara Dąbrowa Placówki oświatowe	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie
	Prowadzenie stałych akcji edukacyjno-oświatowych tj. festyny, konkursy	Gmina Stara Dąbrowa Nadleśnictwo Organizacje pozarządowe	zadanie ciągłe		Budżet gminy Środki własne jednostek realizujących zadanie Dotacje
Informowanie mieszkańców o zasadach dostępu do informacji o środowisku i formach społecznego udziału w procesach decyzyjnych	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy	
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	Gmina Stara Dąbrowa	zadanie ciągłe		Budżet gminy	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015
z perspektywą do 2019 r.

CELE	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Szacunkowe nakłady całego zadania [zł]	Potencjalne źródła finansowania
	dowymi w zakresie Rozwój sieci przyrodniczych prowadzenia szkoleń	Placówki oświatowe			Środki własne jednostek realizujących zadanie

7. Podsumowanie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 przyjętego przez Radę Gminy Stara Dąbrowa uchwałą Nr z dnia

Podstawę niniejszego opracowania stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez: Gminę Stara Dąbrowa, GUS, WIOŚ, RZGW, ZZMIUW, ZZDW, RDOŚ. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego komponentów środowiska przyrodniczego

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program Wojewódzki, Strategia Wojewódzka) oraz z dokumentów i koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół opracowujący Program

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska.

Wyodrębnionych zostało siedem głównych priorytetów:

- Priorytet pierwszy – ochrona wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
- Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego
- Priorytet trzeci – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych
- Priorytet czwarty – racjonalna gospodarka odpadami
- Priorytet piąty – ochrona powierzchni ziemi
- Priorytet szósty – racjonalne użytkowanie zasobów przyrody
- Priorytet siódmy – zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa

W ramach wyodrębnionych priorytetów wyznaczono cele dążące do osiągnięcia poprawy stanu środowiska, czemu mają służyć zaproponowane zadania. Zaproponowane przedsięwzięcia w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Stara Dąbrowa

Niniejszy dokument jest dokumentem planistycznym i nie stanowi przepisów prawa miejscowego. Nakreśla jedynie kierunek, w jakim powinien podążać samorząd mając na celu zachowanie i poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

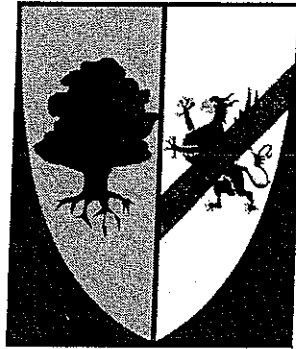
8. Literatura

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.),
- Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2007 r. Nr 75, poz. 493 ze zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. 2001 r. Nr 63, poz. 638 ze zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2003 r. Nr 66, poz. 620 ze zm.),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie integrowanej produkcji (Dz. U. z 2004 r. Nr 178, poz. 1834 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań

- związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z 2004 r. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. z 2008 r. Nr 80, poz. 479),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 103, poz. 664)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120, poz. 826),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. z 2008 r. Nr 82, poz. 501),
 - Planowanie Gospodarki Odpadami w Polsce. Poradnik – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami, wyd. MIKOM, Warszawa 2002 r. ,
 - Programowanie ochrony środowiska w gminie, czyli jak skutecznie zaplanować i wdrożyć gminny program ochrony środowiska, Tom 1 – podręcznik, 2009 r. , Arnold Bernaciak, Marcin Spychała,
 - Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002r. ,
 - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016,
 - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010,
 - Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego,
 - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
 - Raporty WIOŚ,
 - Informacje z Gminy,
 - Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
 - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie,
 - Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego,
 - Strony internetowe Centrum Informacji o Środowisku: www.cios.gov.pl ,
 - Strony internetowe Ministerstwa Środowiska: www.mos.gov.pl ,
 - Strony internetowe Natura 2000: www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000 i www.natura2000.org.pl.
 - Strony internetowe www.panorama-miast.com.pl
 - Strona internetowa www.bts-gsm.eu
 - Strony internetowe www.cire.pl
 - Strony internetowe www.baza-oze.pl
 - Strony internetowe www.energiaodnawialna.net
 - Plany odnowy miejscowości,
 - Strategia rozwoju gminy Stara Dąbrowa
 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stara Dąbrowa

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr *XIX/129/2012*
Rady Gminy w Starej Dąbrowie
z dnia *29. września 2012 r.*

WÓJT GMINY STARA DĄBROWA

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY STARA DĄBROWA
NA LATA 2012-2015
Z PERSPEKTYWĄ DO 2019**

Czerwiec 2012

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61)65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY STARA DĄBROWA
NA LATA 2012-2015
Z PERSPEKTYWĄ DO 2019**

Zespół autorski:

mgr Joanna Witkowska

mgr Michał Grek

mgr Magdalena Ferfet

1.	PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO	5
1.1.	Podstawa prawna i cel opracowania prognozy	5
1.2.	Informacje o zawartości prognozy	6
1.3.	Powiązanie prognozy z innymi dokumentami	6
1.4.	Ocena zgodności projektu programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym	7
1.4.1.	<i>Polityka Unii Europejskiej</i>	7
1.4.2.	<i>Polityka ekologiczna państwa</i>	8
1.4.3.	<i>Dokumenty regionalne</i>	10
1.4.4.	<i>Priorytety wyznaczone w programach szczebla wyższego</i>	10
1.5.	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	11
1.6.	Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	11
2.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA W GMINIE	12
2.1.	Położenie i uwarunkowania z nim związane	12
2.2.	Infrastruktura inżyniersko-techniczna	14
2.2.1.	<i>Zaopatrzenie mieszkańców w wodę</i>	14
2.2.2.	<i>Odrowadzanie ścieków komunalnych</i>	15
2.3.	Formy ochrony przyrody	15
2.3.1.	<i>Zespół przyrodniczo-krajobrazowy</i>	15
2.3.2.	<i>Pomniki przyrody</i>	16
2.3.3.	<i>Obszary NATURA 2000</i>	16
2.3.4.	<i>Korytarze ekologiczne</i>	16
2.3.5.	<i>Parki i zadrzewienia</i>	16
2.3.6.	<i>Obszary cenne przyrodniczo</i>	17
2.3.7.	<i>Obszary cenne faunistycznie</i>	17
2.4.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	17
2.5.	Gleby i kopaliny	18
3.	ANALIZA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	19
3.1.	Stan gleb	19
3.2.	Jakość wód	19
3.3.	Zanieczyszczenie powietrza	20
3.4.	Oddziaływanie hałasu	22
3.5.	Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	23
4.	ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY STARA DĄBROWA	23
4.1.	Zasoby przyrodnicze	23
4.2.	Powierzchnia ziemi	24
4.3.	Wody podziemne i powierzchniowe	25
4.4.	Zagrożenie powodziowe i przed skutkami suszy	26
4.5.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	26
4.6.	Hałas	27
4.7.	Pola elektromagnetyczne	28
5.	IDENTYFIKACJA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE	28
5.1.	Podsumowanie przewidywanych oddziaływań na poszczególne aspekty środowiska	41
5.1.1.	<i>Poprawa jakości środowiska, w tym wód, gleb i powietrza, w celu minimalizacji zagrożeń dla życia i zdrowia człowieka</i>	41
5.1.2.	<i>Racjonalizacja zużycia energii, wody i surowców wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych</i>	45
5.1.3.	<i>Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych</i>	45
5.1.4.	<i>Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców</i>	45
5.1.5.	<i>Gospodarka odpadami</i>	46
6.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	46
6.1.1.	<i>Inwestycje wodno-kanalizacyjne</i>	46
6.1.2.	<i>Inwestycje drogowe</i>	46

Prognoza oddziaływania na środowisko
 Programu Ochrony Środowiska
 dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015
 z perspektywą do 2019

6.1.3.	Rozwój energetyki odnawialnej	47
6.1.4.	Regulacja rzek, melioracje gruntów omych, drenaże	47
6.1.5.	Racjonalizacja gospodarki odpadami	48
6.1.6.	Zarządzanie środowiskiem	48
6.2.	EDUKACJA EKOLOGICZNA	48
7	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	48
8	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	48
9	WNIOSKI KOŃCOWE	49
10.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	50
11.	LITERATURA	50

Spis Tabel

Tabela 1	Przyjęte priorytety i cele w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019.	5
Tabela 2	Cele POŚ (wojewódzki i powiatowy)	10
Tabela 3	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu stargardzkiego	20
Tabela 15	Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony zdrowia w 2010 r.	22
Tabela 16	Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony roślin w 2010 r.	22
Tabela 18	Ruch kołowy na drogach wojewódzkich w gminie Stara Dąbrowa w 2010 r.	22
Tabela 19	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska	29

Spis Rysunków

Rysunek 1	Główne cele Polityki Ekologicznej Państwa	8
-----------	---	---

1. Prognoza oddziaływania Programu na środowisko

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania Prognozy

Art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 ze zm.) nakłada na organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Głównym celem niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą) jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019. Prognoza przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz przedstawia sposoby ich minimalizacji.

W Programie określonych zostało siedem głównych priorytetów, w obrębie których określono cele realizacji Programu

- Priorytet pierwszy – ochrona wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego,
- Priorytet trzeci – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- Priorytet czwarty – racjonalna gospodarka odpadami,
- Priorytet piąty – ochrona powierzchni ziemi,
- Priorytet szósty – racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- Priorytet siódmy – zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa.

Tabela 1 Przyjęte priorytety i cele w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019

Priorytety	Cele
Priorytet pierwszy – ochrona wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	<ul style="list-style-type: none"> • Zarządzanie zasobami wodnymi • Ochrona przeciwpowodziowa
Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego,	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrola stanu jakości powietrza • Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza • Redukcja zanieczyszczeń z transportu samochodowego
Priorytet trzeci – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie rozwiązań na rzecz ograniczenia hałasu • Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
Priorytet czwarty – racjonalna gospodarka odpadami,	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja nowego systemu gospodarki odpadami
Priorytet piąty – ochrona powierzchni ziemi,	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona gleb • Ochrona złóż kopalin
Priorytet szósty – racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona obszarów chronionych • Ochrona lasów • Ochrona roślin i zwierząt
Priorytet siódmy – zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja aspektów środowiskowych z planowaniem przestrzennym • Szkody w środowisku • Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

1.2. Informacje o zawartości Prognozy

Zakres Prognozy wynika z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 ze zm.) i w związku z tym powinien:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie gminy Stara Dąbrowa oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w gminie i przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji Aktualizacji Programu.

1.3. Powiązanie Prognozy z innymi dokumentami

Podstawowym i najważniejszym dokumentem krajowym w zakresie ochrony środowiska jest Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016. Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska Polityka opiera się na zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja

może mieć wpływ na stan środowiska (art.17)

Prognoza powiązana jest również z opracowaniami planistycznymi szczebla wojewódzkiego: Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 oraz z opracowaniami lokalnymi: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stara Dąbrowa, Strategia Rozwoju Gminy

1.4. Ocena zgodności projektu Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

1.4.1. Polityka Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Na najbardziej ogólnym poziomie zostały w nim określone następujące priorytetowe pola aktywności:

- zmiany klimatu;
- przyroda i różnorodność biologiczna;
- środowisko i zdrowie;
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

System prawny Unii Europejskiej obejmuje szeroki zestaw przepisów z zakresu ochrony środowiska, których realizacja, w związku z trwającym procesem dostosowywania się Polski do wymogów unijnych, powinna także być traktowana jako priorytet. O ile VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego, podobnie jak poprzednie programy, spełni rolę katalizatora dla działalności organizacyjnej i legislacyjnej Wspólnoty w zakresie ochrony środowiska, to proces harmonizacji polskiego prawa i standardów środowiskowych z regulacjami unijnymi trwa już wiele lat i będzie w przyszłości przebiegać w drodze dalszej implementacji zapisów dyrektyw Unii Europejskiej. Najpoważniejsze konsekwencje dziś i w przyszłości dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO_2 , NO_x , pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m in utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000

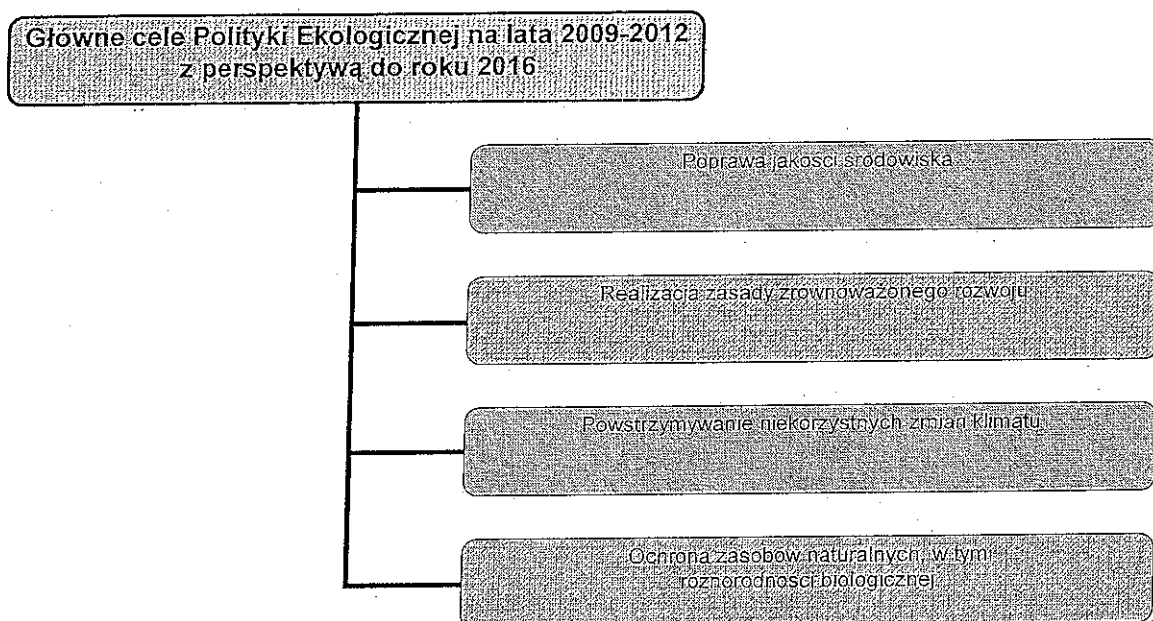
Traktat Akcesyjny nawiązuje do priorytetów polityki środowiskowej Unii Europejskiej, ale w wielu przypadkach wykracza poza ten zakres. W dziedzinie zrównoważonego wykorzystania surowców, podstawowym problemem w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę jest mała dostępność wody o dobrej jakości. Perspektywnym zagrożeniem mogą natomiast stać się zjawiska o charakterze globalnym, z możliwym, wpływem zmian klimatycznych na dyspozycyjność zasobów wodnych. Zużycie nośników energii obniża się, lecz nie uda się osiągnąć wzrostu gospodarczego bez przyrostu zużycia energii.

W odniesieniu do priorytetu dotyczącego różnorodności biologicznej będzie rosł nacisk na zwiększoną ochroną obszarów o znaczeniu wspólnotowym i włączanie cennych obszarów do europejskiej sieci Natura 2000. Przewiduje się konieczność ochrony obszarów wodno-błotnych oraz skutecznej rekultywacji terenów zdegradowanych. W przypadku priorytetu dotyczącego wpływu środowiska na zdrowie konieczne będzie dostosowanie emisji zanieczyszczeń powietrza do ostrych limitów emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, amoniaku i pyłu zawieszzonego z obiektów energetycznych, przemysłu i transportu drogowego. Konieczne będzie przestrzeganie limitów emisyjnych gazów cieplarnianych oraz węglowodorów z przeładunków paliw płynnych. Ze względu na wpływ zasobów wodnych na równowagę rozwoju, zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych należy uwzględnić wymagania związane z wdrażaniem ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej.

1.4.2. Polityka Ekologiczna Państwa

Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska i gospodarki odpadami, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, obejmujących szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego. Najważniejszym dokumentem, z którym musi być zgodna Aktualizacja Programu jest Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 (M.P. z 2009 r., Nr 34, poz. 501).

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 bierze pod uwagę zobowiązania wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska Polityka Ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju

Rysunek 1 Główne cele Polityki Ekologicznej Państwa

Polityka ekologiczna to dokument strategiczny, który przez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu.

Najważniejsze działania priorytetowe na najbliższe lata, to m.in.:

- zamknięcie wysypisk nie spełniających wymogów UE,
- wprowadzenie w życie tzw. zielonych zamówień,
- wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa,
- wspieranie platform technologicznych i eko-innowacyjności w ochronie środowiska,
- przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego jako podstawy lokalizacji inwestycji,
- zwiększenie retencji wody,
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
- ochrona atmosfery (w tym realizacja założeń dyrektywy unijnej CAPE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów),
- ochrona wód (w tym redukcja o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych),
- gospodarka odpadami,
- modernizacja systemu energetycznego,
- ochrona przed hałasem (w tym sporządzanie map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem),

- działania związane z nadzorem nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek.

W zakresie **ochrony powietrza** zadania wynikające z PEP skoncentrowane będą na osiągnięciu dalszej redukcji emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii, modernizacji systemów energetycznych oraz w dalszym ciągu opracowywanie i wdrażanie przez właściwych marszałków województw Programów naprawczych w strefach, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM₁₀ i PM_{2,5} zawartych w Dyrektywie CAPE, poprzez eliminację niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu.

Dla dziedziny **ochrony zasobów naturalnych** PEP formułuje cel średniookresowy w sposób następujący: „racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększyć samofinansowanie gospodarki wodnej”. Wskazuje się również, że „naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem”. Ponadto, zgodnie z PEP naczelnym celem w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków i ekosystemów od nich zależnych. Wskazuje się, że „cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz Programu wodno-środowiskowego kraju”.

Pod kątem **gospodarki odpadami**, PEP ustanowiła cele średniookresowe do 2016 r. są to m.in. utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju, zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja, sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, a także eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów. PEP wskazuje także na konieczność pełnego zorganizowania krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także sugeruje zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, tak aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

W zakresie **ochrony przyrody** w PEP jako priorytetowe określono zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody, dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski, które stworzy podstawę do ustanowienia pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000, szczególnie szybko na obszarach, na których planowane są inwestycje infrastrukturalne przewidziane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej, a także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych (nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych i pozostałych form i obiektów ochrony przyrody), z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych, jako miejsc dopełniających obszarową ochronę przyrody.

PEP wskazuje, że konieczne są dalsze prace w kierunku **racjonalnego użytkowania zasobów leśnych** przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego, co oznacza rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Konieczna jest także realizacja przez Lasy Państwowe „Krajowego Programu zwiększenia lesistości”, z naciskiem na tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi oraz dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000 (zalesienia nie mogą zagrozić utrzymaniu ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk).

W zakresie **ochrony przed hałasem** PEP wskazuje na konieczność dokonania wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe, a także pilne sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych i lotnisk i wynikających z nich Programów ochrony przed hałasem. W PEP proponuje się, aby likwidacja źródeł hałasu została osiągnięta poprzez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, wymianę taboru tramwajowego na mniej hałaśliwy, a także budowę ekranów akustycznych. Konieczny jest także rozwój systemu monitoringu hałasu.

PEP nakłada konieczność stworzenia systemu prewencyjnego, mającego na celu **zapobieganie szkodom w środowisku** i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.

W zakresie **pól elektromagnetycznych**, powodowanych nie tylko przez linie wysokiego napięcia, ale także przez liczne stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej PEP wskazuje na konieczność prowadzenia monitoringu.

1.4.3. Dokumenty regionalne

Najważniejszymi dokumentami, z jakimi spójny musi być POŚ, są:

- Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
- Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego,
- Zachodniopomorski regionalny program operacyjny na lata 2007-2013,
- Plan rozwoju lokalnego dla gminy Stara Dąbrowa.

1.4.4. Priorytety wyznaczone w programach szczebla wyższego

Priorytety w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w programie ochrony środowiska muszą pozostawać w ścisłej korelacji z priorytetami wyznaczonymi w programach ochrony środowiska na szczeblu wyższym. W tym przypadku z Programem Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 i Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016”

Tabela 2 Cele POŚ (wojewódzki i powiatowy)

„Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019”	„Program Ochrony Środowiska Dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016”
Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód oraz ochrona przed powodzią
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych	Dalsza poprawa jakości powietrza na terenie powiatu, zwłaszcza w obszarze miasta Stargard Szczeciński
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód przejściowych i przybrzeżnych oraz skuteczna ochrona linii brzegowej	Ochrona mieszkańców powiatu przed hałasem emitowanym przez środki transportu drogowego
Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Utrzymanie standardów dla pól elektromagnetycznych
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych	Ochrona mieszkańców i środowiska przed poważnymi awariami związanymi z transportem substancji niebezpiecznych
Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w rozwoju turystyki	Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej
Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów	Zrównoważona pod względem ekonomicznym, ekologicznym i społecznym gospodarka leśna i wzrost lesistości oraz utrzymanie istniejących terenów zieleni oraz jej rozwój
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz ograniczenie ryzyka ich wystąpienia	Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i w trakcie eksploatacji złóż kopalin

Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	Kształtowanie nawyków kultury ekologicznej mieszkańców powiatu stargardzkiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna
Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do dokumentów sektorowych powiatu, i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	Promowanie i wsparcie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego w jednostkach samorządu terytorialnego i przedsiębiorstwach powiatu stargardzkiego
	Rozwój „zielonych miejsc pracy”

1.5. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu: metod opisowych, analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, danych literaturowych

W Prognozie analizowano oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach Aktualizacji Programu na poszczególne aspekty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi aspektami.

1.6. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustala się, iż prognoza powinna obejmować obszar gminy, wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń programu ochrony środowiska. Jest zatem oczywiste, że obszar objęty prognozą nie może być mniejszy od obszaru będącego przedmiotem tego dokumentu, co jest konieczne zważywszy na wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i projektów proponowanych w ramach Programu konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. Monitoring ten – ze względu na częstotliwość gromadzenia, a w szczególności udostępniania danych – powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z postępów realizacji ustaleń prawa ochrony środowiska powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy prawo ochrony środowiska, co najmniej w cyklu dwuletnim, w postaci raportów

Nadrzędną zasadą realizacji niniejszego opracowania powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki, którym poszczególne zadania przypisano. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Realizacja Założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa to poprawa stanu środowiska na terenie gminy. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Aktualizacji.

Ponadto zgodnie z art 18 ustawy POŚ organ wykonawczy gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia Radzie Gminy

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie prawo ochrony środowiska, dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu.

Wdrażanie programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań,

- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- stopnia realizacji programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- niezbędnych modyfikacji programu

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska Gminy Stara Dąbrowa niezbędna jest okresowa wymiana informacji, zwłaszcza pomiędzy jednostkami miasta, dotycząca stanu środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana) oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej. Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania, których celów Programu.

2. Istniejący stan środowiska w gminie

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

Gmina Stara Dąbrowa to gmina typowo wiejska położona w północnej części powiatu stargardzkiego w województwie zachodniopomorskim.

Wg podziału kraju na regiony fizjograficzne na Niżu Środkowoeuropejskim, na pograniczu Półwyspu Północnego i Półwyspu Zachodniego – Równina Nowogardzka z Pojezierzem Zachodniopomorskim – Pojezierze Ińskie.

Sieć osadnicza gminy obejmuje 18 jednostek osadniczych: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica, Kicko, Storkówko, Załęczę, Łęczycza, Parlino, Białyń, Łęczyna, Tolcz, Chlebówko, Chlebowo, Rosowo, Moskorze, Rokicie, Wiry, Łęczówka skupionych w 13 miejscowościach sołectkich: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica, Kicko, Storkówko, Załęczę, Łęczycza, Parlino, Białyń, Łęczyna, Tolcz, Chlebówko i Chlebowo. Zdecydowana większość jednostek osadniczych posiada zwarty charakter zabudowy.

Gmina Stara Dąbrowa jest gminą wybitnie rolniczą. Ponad 80% jej powierzchni zajmują użytki rolne, w związku z czym na przeważającym obszarze gminy występuje krajobraz rolniczy.

Powierzchnia całkowita gminy wynosi 11 259 ha. Użytki rolne stanowią ok. 80% powierzchni gminy, w tym grunty orne stanowią 85,5%, łąki i pastwiska – 14,2%, a sady – 0,3%. Lasy zajmują niewielką część gminy, bo zaledwie 7,4%.

Pofalowany teren Równiny Nowogardzkiej powoduje występowanie charakterystycznego typu krajobrazu rolniczego. Wśród wydłużonych, lekko falistych wzniesień pokrytych polami uprawnymi pasami ciągną się obniżenia terenu zajęte zazwyczaj przez użytki zielone. Niewiele jest, zwłaszcza w środkowej części, gminy zadrzewień śródpolnych. Występują one przede wszystkim wzdłuż cieków wodnych i w zagłębieniach terenu.

Środkowa część gminy, w okolicy Tolcza, oraz Starej i Nowej Dąbrowy, jest stosunkowo najmniej pofalowana. Ciekawsze pod względem rzeźby terenu i jego pokrycia są wschodnie i zachodnie krańce gminy, a zwłaszcza dolina Krapielei.

Przy zachodniej granicy gminy występuje więcej zadrzewień i lasów. Także w tej części napotkać można głębokie obniżenia terenu z ukrytymi oczkami wodnymi.

W części wschodniej malowniczy krajobraz tworzą kompleksy wzgórz moreny czołowej i zatorfione

obniżenia pokryte mozaiką lasów, łąk, nieużytków i pól położone na wschód od doliny Krapieli. Jest to jednak najtrudniej dostępny fragment gminy.

Miejscami posiadającymi walory punktów widokowych są, obok krawędzi rynny polodowcowej (widok na jeziora), odcinki drogi Szczecin – Chociwel koło Łęczyny i Krzywnicy, odcinki drogi Kicko – Chlebówko, oraz krawędź doliny Krapieli pod Krzywnicą z szerokim widokiem w kierunku południowym.

Wobec znacznego stopnia rolniczego zagospodarowania obszaru gminy dużego znaczenia nabierają formy krajobrazowe występujące w małej skali. Wymienić tu należy:

- zespoły oczek wodnych występujące na zachód od Parłina, Łęczycy, oraz na południe od Storkówka,
- zarastający staw w dawnym parku w Nowej Dąbrowie,
- jeziora rynnowe Łęczyckie, Parlińskie i Kołki, położone wśród wysokich okolicznych wzgórz,
- jezioro Grabowskie wraz z wysokimi brzegami i pobliskim ozem,
- szeroką dolinę Białego Potoku pod Toiczem,
- dolinę Krapieli, zwłaszcza na odcinku Krzywnica – Chlebowo
- nieckę akumulacji torfowej pod Kickiem.

W otwartym rolniczym krajobrazie na dodatkowej wartości zyskują przydrożne aleje drzew. Ponadto małowicznego charakteru dodaje krajobrazowi szereg alei wierzbowych i topolowych występujących przy drogach polnych w wielu wypadkach ogławianych.

Rozwijające się gospodarstwa rolne i rozbudowująca się sieć osadnicza nadają wyraz plastyczny i przestrzenny współczesnemu wiejskiemu krajobrazowi kulturowemu, tworząc biocenozy sztuczne, daleko odbiegające od form zrównoważonych

Dodatkowo, wprowadzenie do produkcji monokultur roślinnych i wielkostadnych zespołów zwierzęcych zakłóca ten stan równowagi.

Ośiami komunikacyjnymi obszaru i głównych powiązań ze Stargardem Szczeciński jest droga wojewódzka nr 106 o przebiegu północ-południe, ze Szczecinem droga wojewódzka nr 142 o przebiegu wschód-zachód. Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest linia kolejowa relacji Stargard Szczeciński-Koszalin, położona poza obszarem opracowania, w sąsiedniej gminie Marianowo, ze stacjami kolejowymi w Gogolewie i Trąbkach.

Obecna rzeźba powierzchni okolic Starej Dąbrowy jak i powiatu stargardzkiego, powstała w wyniku działania lodolodu skandynawskiego.

Główne zasoby użytkowe wód podziemnych występują na poziomie 15-50 m p.p.t. Według danych „BANK HYDRO” na obszarze gminy Stara Dąbrowa zaewidencjonowanych jest 37 studni głębinowych.

Zasoby te stanowią na terenie województwa zachodniopomorskiego podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną. Wykorzystywane są głównie wody porowe piętra czwartorzędowego, rzadziej trzeciorzędowego. Osady szczelinowe w wapieniach i marglach kredowych i jurajskich są wykorzystywane na obszarze Niecki Szczecińskiej.

W gminie Stara Dąbrowa, w jej zachodniej części na powierzchni około 3,5 km² znajduje się około 1% obszaru wchodzącego w skład Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 123. Jest to zbiornik międzymorenowy (QM) Stargard – Goleniów o powierzchni 346 km². Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą około 83 tys. m³/d; moduł zasobowy szacowany jest na 2,8 dm³/km²; średnia głębokość ujęć – 45 m p.p.t. W oparciu o wyniki badań z lat 1997-2001 – Państwowego Instytutu Geologicznego, prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wody tego zbiornika zostały zaliczone do klasy I-b (ocenę jakości wód przeprowadzono w oparciu o klasyfikację jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu, na podstawie oceny wskaźników fizycznych i chemicznych według PİOŚ, 1995). Jego wschodnia granica na obszarze gminy Stara Dąbrowa przebiega równolegle do drogi krajowej Maszewo – Stargard.

Na terenie gminy ustanowiono strefę ochronną dla wiejskiego ujęcia wody w miejscowości Chlebówko. Strefa ta została ustanowiona przez Wojewodę Szczecińskiego decyzją nr OSB-7/6226/16/98 z dnia 30 grudnia 1998 roku i obejmuje teren ochrony bezpośredniej i pośredniej zewnętrznej.

Grunty pod wodami gminy Stara Dąbrowa wykazują ścisły związek z rzeźbą terenu i budową geologiczną. Są to rzeki, potoki, jeziora, bagna oraz tereny podmokłe zasilane przez wody gruntowe.

Powierzchnia gruntów pod wodami wg danych geodezyjnych (PODKK – Wykaz gruntów wg stanu na 01.01.2002 r.) wynosi ogółem 286 km², z tego: śródlądowe wody płynące – 152 ha, śródlądowe wody stojące – 65 ha i rowy – 69 ha.

Pod względem własnościowym, są to głównie tereny Skarbu Państwa; grunty osób fizycznych to zaledwie 9 ha, z tego 4 ha pod wodami stojącymi i 5 ha zajmują rowy.

Grunty gminy Stara Dąbrowa w całości położone są na obszarze zlewni rzeki Iny

Ina jest największym dopływem rzeki Odry w granicach województwa zachodniopomorskiego. Jej źródła znajdują się na Pojezierzu Ińskim w rejonie miejscowości Ciemnik. Całkowita długość rzeki wynosi 129,1 km, a zlewnia rzeki zajmuje powierzchnię 2130 km². Przepływ SNQ na stanowisku ujściowym wynosi około 5 m³/s. Do podstawowych dopływów zalicza się rzeki przepływające przez obszar gminy Stara Dąbrowa – Krapiel (długości 46 km) wraz z dopływami – Kania, Sokoła i Giełdnica.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy płynie rzeka Małka, uchodząca w okolicach Stargardu do Iny.

Niemal wszystkie ciekі wodne przepływające przez gminę Stara Dąbrowa mają południkowy kierunek przepływu.

Krapiel bierze swój początek w gminie Chociwel. Płynie początkowo w kierunku zachodnim, a następnie w okolicy Chlebówka zakręca na południe opływając teren gminy wzdłuż wschodniej i południowej granicy. Na terenie gminy tworzy liczne i malownicze meandry. Uchodzi do Iny pod Stargardem. W okolicach Krzywnicy na Krapieli utworzony został kompleks stawów rybnych. Dopływ wody regulowany jest jazem położonym na północ od wsi. Dolina Krapieli obok jezior rynnowych należy do najbardziej malowniczych fragmentów gminy Stara Dąbrowa. Dotyczy to zwłaszcza odcinka pomiędzy Krzywnicą a Chlebówkiem, gdzie na wschodnim brzegu doliny występuje szereg malowniczych wyniesień moreny czołowej.

Kania bierze swój początek w okolicach wsi Mokre. Jest to nieduży strumień płynący na przeważającej części swojego biegu terenami lesistymi. W dolnym biegu tworzy odcinek wschodniej granicy gminy. Wpada do Krapieli na wschód od Chlebowa.

Sokoła jest niewielkim ciekim wodnym wypływającym z terenu gminy Maszewo. Płynie wyraźną doliną przez tereny uprawne. Wpada do Krapieli koło Rokicia.

Giełdnica (Biały Potok) bierze swój początek w gminie Maszewo w okolicach Dębic. Odwadnia środkową część gminy Stara Dąbrowa. Uchodzi do Krapieli na południe od Nowej Dąbrowy. W okolicy Tolcza tworzy stosunkowo szeroką dolinę wypełnioną trwałymi użytkami zielonymi.

Małka jest niewielkim ciekim wodnym płynącym z północy na południe o długości około 8 km. Jej źródła położone są na zachód od miasta Maszewo, w rejonie wsi Radzanek. Na długości około 3 km, w środkowym biegu, stanowi zachodnią granicę gminy. W rejonie Lubowa (gmina Stargard) wpada do rzeki Iny, jako jej prawy dopływ.

Z ewidencji gruntów wynika, że na obszarze gminy Stara Dąbrowa znajduje się 8 jezior powyżej 1 ha, z tego: jedno jezioro bez nazwy o powierzchni 3,2 ha, 3 jeziora bez nazwy o powierzchni każde 1 ha, oraz 4 większe jeziora. Największymi jeziorami na terenie gminy są: Parlino Małe (Kolki), Parlino Wielkie (Parlińskie), Wielkie (Łęczycza), Piasno (Grabowskie).

W południowo-wschodniej części gminy, na pograniczu z gminą Marianowo znajduje się jeden z największych kompleksów stawów rybnych „Dzwonowo” o powierzchni 278 ha, w tym zbiornik retencyjny – 70 ha. Stawy powstały po zalaniu łąk i terenów podmokłych w dolinach rzek Krapieli i Krępy.

Gminę zamieszkuje 3 729 mieszkańców. Gmina należy do grupy gmin wiejskich o średnio niskim zaludnieniu na 1 km² przypada tu 32 mieszkańców. Sieć osadnicza gminy wynosi 18 jednostek osadniczych, w tym 13 miejscowości sołeckich. GUS podaje, że w stosunku do roku 2005 liczba mieszkańców wzrosła o 2,7%.

Wiodące funkcje gospodarcze gminy, to:

- rolnictwo,
- usługi,
- przemysł,
- budownictwo.

Na terenie gminy funkcjonują następujące podmioty gospodarcze:

- firmy zajmują się produkcją rolną (roślinną) – ROLPOL Spółka z o.o. w Łęczynie, AGROCHLEB Spółka z o.o. w Chlebówku, AGROSTOR Spółka z o.o. w Storkówku.
- Gumalit-Haas - Zakład Produkcyjny w Parlinie – produkcja artykułów gumowych;
- MEROL Spółka z o.o. w Łęczycy - prowadzi sprzedaż oryginalnych części zamiennych do ciągników, kombajnów, maszyn rolniczych wielu marek,
- Tartak w Chlebówku - produkcja tarcicy

2.2. Infrastruktura inżynieryjno-techniczna

2.2.1. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Źródłem wody pitnej na obszarze gminy Stara Dąbrowa są zlokalizowane głębinowe ujęcia wód podziemnych. Gmina zwodociągowana jest w ponad 85,6%. Wszystkie miejscowości w gminie poza działkami rekreacyjnymi w miejscowości Parlino, są zwodociągowane. Długość sieci wodociągowej wynosi 36,52 km bez przyłączy i 44,02 km z przyłączami do budynków, których ilość wynosi 707 sztuk.

Na terenie gminy funkcjonują następujące ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania:

- Chlebowo (wydajność - 13m³/h – do likwidacji) - zaopatruje m Chlebowo,
- Chlebówko (wydajność - 58 m³/h) – zaopatruje Chlebówko,
- Rosowo (bd – do likwidacji) - zaopatruje Rosowo
- Stara Dąbrowa (34 m³/h) - zaopatruje Starą Dąbrowę i Nową Dąbrowę
- Storkówko (43 m³/h) - zaopatruje Storkówko i Moskorzew
- Załęcze (62m³/h) - zaopatruje Załęcze, Łęczycę i Parlino
- Białuń(46m³/h) - zaopatruje Białuń, Tolcz i Łęczynę

Ponadto miejscowości Krzywnica i Rokicie – zaopatrywane są ze SUW w Kępach gmina Marianowo, natomiast miejscowość Kicko - zaopatrywane jest ze SUW w Grabowie gmina Stargard Szczeciński.

Stan techniczny urządzeń dostarczających i uzdatniających wodę określono jako dobry. Remontu wymaga sieć wodociągowa Chlebowo, Rosowo. Niezbędna jest również rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Załęczu.

Jakość wód na wodociągach jest zgodna z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61 poz. 417 z 2007 r. ze zm.).

2.2.2. Odprowadzanie ścieków komunalnych

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Stara Dąbrowa wynosi 26,03 km bez przyłączy i 34,53 km z przyłączami. Ilość przyłączy poprowadzonych do budynków wynosi 224 sztuki

Gmina skanalizowana jest w 31,2%. Do kanalizacji zostały podłączone następujące miejscowości: Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica, Łęczyna, Rosowo, Chlebowo, Kicko, Storkówko. W poszczególnych miejscowościach z kanalizacji korzysta 2237 osób, w tym:

- Stara Dąbrowa – 616 osób,
- Nowa Dąbrowa – 310,
- Krzywnica – 154,
- Łęczyna – 151,
- Rosowo – 76,
- Chlebowo – 293,
- Kicko – 281,
- Storkówko – 356.

Na terenie gminy Stara Dąbrowa funkcjonują 4 małe oczyszczalnie ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków w Starej Dąbrowie – obsługuje Starą Dąbrowę, Nową Dąbrowę, Kicko oraz Krzywnicę – oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości 240m³/dobę, odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Giełdnica,
- Oczyszczalnia ścieków w Storkówku – oczyszczalnia biologiczna o przepustowości 53m³/dobę, odbiornik jezioro Piaszno,
- Oczyszczalnia ścieków w Chlebowie – obsługuje Chlebowo oraz Rosowo - oczyszczalnia biologiczno-mechaniczna o przepustowości 60m³/dobę, odbiornik rzeka Krępiel,
- Oczyszczalnia ścieków w Łęczynie – obsługuje Łęczynę – oczyszczalnia biologiczna o przepustowości 30m³/dobę, odbiornik rzeka Giełdnica.

Gmina Stara Dąbrowa wraz z gminą Maszewo (powiat goleniowski) wchodzi w skład aglomeracji o nazwie Maszewo PLZA060. Aglomeracja została utworzona na podstawie rozporządzenia nr 6/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego i ustawy prawo wodne w celu realizacji założeń *Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010*, który zakłada osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku. Wyznaczony obszar aglomeracji Maszewo jest priorytetowy dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego o równoważnej liczbie mieszkańców RLM = 4 116.

2.3. Formy ochrony przyrody

2.3.1. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Na terenie gminy znajduje się Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy (ZPK) „Parlino-Łęczycza” utworzony na podstawie Uchwały nr XXX/226/06 Rady Gminy w Starej Dąbrowie z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie utworzenia ZPK „Parlino- Łęczycza” położonego na terenie gminy Stara Dąbrowa (Dz. Urz. woj. zachodniopom. Nr 46, poz 838). ZPK obejmuje obszar gruntów rolnych, rekreacyjno – wypoczynkowych, leśnych i nieleśnych o powierzchni 207 ha.

W skład Zespołu wchodzi następujące kategorie gruntów :

- 1) grunty rolne 88 ha,
- 2) grunty rekreacyjno – wypoczynkowe 30 ha,
- 3) wody 66 ha,
- 4) tereny komunikacyjne 15 ha,
- 5) grunty leśne 8 ha

2.3.2. Pomniki przyrody

Łącznie na terenie gminy jest 230 pomniki przyrody stanowiące pojedyncze drzewa. Zostały wprowadzone dwiema uchwałami:

- Uchwałą Nr XXXIII/221/06 z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody. (Dz. Urz. woj. zachodniopom. Nr 46, poz. 834) Rada Gminy uznała 83 drzewa rosnące na terenie gminy Stara Dąbrowa, jako pomniki przyrody.
- Uchwałą Nr XXXVI/244/06 z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie ustanowienia drzew pomnikami przyrody. (Dz. Urz. woj. zachodniopom. Nr 92, poz. 1727) Rada Gminy uznała 147 drzew rosnących na terenie gminy Stara Dąbrowa, jako pomniki przyrody.

2.3.3. Obszary NATURA 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000n pn. „Ostoja Ińska” (kod PLB320008), powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz. 1226) – całkowita pow. 87 711 ha, w tym w Gminie Stara Dąbrowa -2004 ha

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków pn. „Ostoja Ińska” jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej pod nazwą „Natura 2000”, którego założeniem jest spójność oraz funkcjonalność systemów obszarów pozwalających na skuteczną ochronę najbardziej zagrożonych gatunków europejskiej fauny i flory oraz ich siedlisk występowania. Obszar „Ostoja Ińska” ma duże znaczenie dla fauny, w szczególności dla ptaków oraz płazów i gadów ze względu na duży udział dobrze zachowanych siedlisk podmokłych. Na obszarze występują, co najmniej 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK) W ostoi gniazduje ponad 140 gatunków ptaków.

2.3.4. Korytarze ekologiczne

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie ma korytarzy ekologicznych o randze międzynarodowej (Liro 1997). Część gminy leży w obszarze doliny Krąpieli, ważnej części Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych, która łączy się z doliną Iny (korytarzem o znaczeniu międzynarodowym). Najważniejszymi korytarzami ekologicznymi w gminie Stara Dąbrowa są:

- dolina Krąpieli – łączy ona dolinę Iny z Ińskim Parkiem Krajobrazowym i stanowi wg ESOCh jeden z najważniejszych korytarzy ekologicznych w województwie. Ze względu na poważne odlesienie doliny korytarz ten nie jest ciągły,
- rynna ciągnąca się poprzez jeziora: Kołki, Parlińskie, Łęczyckie i Grabowskie stawi ważny korytarz ekologiczny, jednakże jego ciągłość jest zachwiana poprzez odlesienie brzegów tych jezior oraz podejmowaną w ostatnich latach budowę terenów położonych na jeziorach Parlińskim i Łęczyckim.

Pozostałe korytarze ekologiczne mają znaczenie lokalne.

2.3.5. Parki i zadrzewienia

Parki wiejskie, aleje oraz starodrzewy przykościelne i omentarne stanowią wartościowy element krajobrazu gminy zarówno jako składnik szaty roślinnej jak i część zasobów kulturowych. W gminie Stara Dąbrowa znajdują się cztery parki zabytkowe, trzy parki w ewidencji konserwatora zabytków oraz parki nieewidencjonowane. Wszystkie wymagają i konserwacji. W gminie Stara Dąbrowa stwierdzono występowanie alej i śródpolnych i przydrożnych oraz drzew o rozmiarach pomnikowych. Skład gatunkowy alej jest bardzo różny- zawiera zarówno drzewa gatunków obcego pochodzenia (np kasztanowce) jak i rodzimych (np wierzby) Objęcia opieką wymagają wszelkie zadrzewienia przydrożne. Obiekty te są bowiem cennym elementem biocenotycznym stanowiąc swoiste korytarze ekologiczne wśród pól, osłonę przed wiatrami, hałasem i spalinami oraz urozmaicając krajobraz

Wzdłuż dróg ciągną się szpalery drzew, a najciekawsze są zadrzewienia przy dawnych drogach polnych. W silnie „odlesionym” krajobrazie gminy Stara Dąbrowa każde skupisko zieleni wysokiej należy chronić, a najważniejszym byłoby powiększenie powierzchni zadrzewień. Aleje i szpalery o przerwanej ciągłości należy uzupełnić dosadzając odpowiednie gatunki.

2.3.6. Obszary cenne przyrodniczo

Środowisko przyrodnicze gminy Stara Dąbrowa jest silnie przekształcone i podporządkowane głównej funkcji gminy – produkcji rolnej. Powierzchnię gminy zajmują w ogromnej większości pola uprawne. Z tego powodu wszystkie fragmenty naturalnych ekosystemów, które pozostały na terenie gminy powinny podlegać ochronie. Dotyczy to roślinności brzegów i wód rzek Krępy i Krąpieli, jezior, lasów, zadrzewień, torfowisk oraz łąk. Najcenniejszymi z florystycznego punktu widzenia obiektami są:

- dolina Krąpieli na odcinku Chlebowo-Chlebowko,
- Jez. Grabowskie,
- Jez. Kołki,

Ponadto obiektami o wartościowej szacie roślinnej na terenie gminy są:

- kompleks leśny we wschodniej części gminy wraz z torfowiskiem,
- parki podworskie i wiejskie,
- łąki nad rzeką Krępą w okolicy Krzywnicy,
- zabagnienia i małe zbiorniki wodne położone na południowy zachód od Storkówka

W otoczeniu tych obiektów nie należy planować inwestycji, a jeżeli już do tego doszło (jak w przypadku jezior Kołki, Parlińskie, Grabowskie), należy według wskazań organu ochrony przyrody zminimalizować wpływ tych inwestycji na środowisko przyrodnicze.

Na podkreślenie zasługuje duża liczba drzew pomnikowych i cennych parków wiejskich występujących na obszarze gminy, które należy otoczyć opieką i udostępnić ludności jako obiekty rekreacyjne.

2.3.7. Obszary cenne faunistycznie

Na terenie gminy brak obszarów chronionych powołanych w celu zachowania siedlisk wybranych gatunków zwierząt, za wyjątkiem jednej strefy ochronnej gniazda bielika.

Najbardziej wartościowe pod względem występującej fauny terenami są:

- łąki nad Krąpielą,
- stawy pod Krzywnicą,
- łąki nad Krąpielą,
- łąki pod Kickiem,
- łąki pod Tolczem,
- Jezioro Grabowskie

2.4. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy są najbardziej naturalną formacją przyrodniczą, związaną z krajobrazem oraz niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska przyrodniczego. Szczególną rolę w ochronie ekosystemów leśnych, ich biocenoz oraz zachodzących naturalnych procesów przyrodniczych odgrywają tereny chronione i rezerваты leśne.

Lasy spełniają bardzo różnorodne funkcje w sposób naturalny, którymi są:

- funkcje ekologiczne (ochronne), zapewniające stabilizację stosunków wodnych, ochronę gleb przed erozją, kształtują klimat, stabilizują układ atmosfery, tworzą warunki do zachowania potencjału biologicznego gatunków i ekosystemów, zachowują różnorodność i złożoność krajobrazu,
- funkcje produkcyjne, polegające na pozyskiwaniu drewna z zachowaniem odnawialności, pozyskiwania nieodrzwętnych użytków z lasu, prowadzenia gospodarki łowieckiej,
- funkcje społeczne, które służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa.

Gmina charakteryzuje się niskim stopniem lesistości. Według danych GUS powierzchnia gruntów leśnych w gminie wynosi 945,9 ha, lesistość wynosi 8,3% powierzchni gminy Stara Dąbrowa. Grunty leśne stanowiące własność Państwa wynoszą 904,9 ha, pozostałe znajdują się w rękach prywatnych.

Największe rozmieszczenie lasów i zadrzewień występuje przy zachodniej granicy gminy.

Na terenie gminy Stara Dąbrowa można wyróżnić sześć grup zbiorowisk leśnych:

Olisy, czyli lasy olszowe występujące na niskich torfach trzcinowo – leśnych lub turzycowo – leśnych rozwijają się w otoczeniu źródlisk, zbiorników wodnych i rzek. Są to denne zbiorowiska leśne i z uwagi na powszechne sztuczne osuszanie wielu terenów – stosunkowo rzadkie. W gminie Stara Dąbrowa fragmenty olsów występują w dolinie rzeki Krąpieli na odcinku od Chlebowa do Chlebowka oraz w otoczeniu źródlisk na północ od wsi Rokicie. Niewielkie płaty tego zbiorowiska odnotowano również w otoczeniu zbiorników wodnych, przy źródłiskach i strumieniach np. na płu. brzegu jeziora w lesie na zachód od Łęczycy, nad Jeziorkiem Grabowskim, w kompleksie leśnym między Rokiciem a

3.3. Zanieczyszczenie powietrza

Najbardziej uciążliwe dla powietrza w gminie Stara Dąbrowa jest emisja niska, czyli spalanie paliw stałych (węgla, koksu) w gospodarstwach domowych. Piece domowe i lokalne systemy grzewcze praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania.

Na stan powietrza może mieć wpływ transport samochodowy odbywający się drogami przebiegającymi przez gminę Stara Dąbrowa tj. drogami wojewódzkimi nr 106 o przebiegu północ-południe, i nr 142 o przebiegu wschód-zachód. W przypadku dróg o zwiększonym natężeniu ruchu należy liczyć się z okresowo podwyższonymi, ale prawdopodobnie nie przekraczającymi norm, stężeniami węglowodorów, tlenku węgla, tlenków azotu, ozonu, pyłów i metali, w tym zwłaszcza ołowiu. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego, oddziałując niekorzystnie na uprawy polowe.

Jednym z problemów mającym wpływ na powietrze oraz na stan zdrowia mieszkańców jest niszczenie i niewłaściwe usuwanie materiałów azbestowych, które powoduje emisję rakotwórczych włókien.

Na terenie gminy działają drobne podmioty gospodarcze, które nie mają dużego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego.

Według danych GUS w 2010 r. emisja pyłów z terenu powiatu stargardzkiego z zakładów zaliczanych do szczególnie uciążliwych wyniosła 164 ton, co stanowiło 5% ogólnej masy emitowanych zanieczyszczeń pyłowych z terenu województwa zachodniopomorskiego. Wielkość emisji gazów w powiecie osiągnęła poziom 174 286 ton, co w odniesieniu do całkowitej masy emitowanych gazów w województwie stanowiło zaledwie 1,9%. Powiat stargardzki charakteryzuje się niską emisją zanieczyszczeń pyłowych w województwie, jednak w porównaniu do ubiegłych lat emisja zanieczyszczeń, zwłaszcza gazowych znacznie wzrosła (o 73%).

Poniższa tabela przedstawia emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu stargardzkiego.

Tabela 3 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu stargardzkiego

Emisja zanieczyszczeń pyłowych		
	t/rok	
	2005	2010
ogółem	161	164
ze spalania paliw	160	163
węglowo-grafitowe, sadza	1	1
Emisja zanieczyszczeń gazowych		
	t/rok	
	2005	2010
ogółem	47 129	174 286
ogółem (bez dwutlenku węgla)	538	809
dwutlenek siarki	302	521
tlenki azotu	133	213
tlenek węgla	103	75
dwutlenek węgla	46 591	173 477
Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji		
	t/rok	
	2005	2010
pyłowe :	623	727

Źródło: GUS

Roczna ocena jakości powietrza za 2010 rok, w stosunku do ocen wykonanych w ostatnich latach, zawiera nowe elementy wynikające z nowego podziału kraju na strefy oraz z Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE). Obecne przepisy nie uwzględniają zapisów zawartych w tej Dyrektywie dlatego do oceny wykorzystuje się także obowiązujące akty prawne takie jak:

- Ustawę Prawo ochrony środowiska (Dz U 08 25 150),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 03 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz U 08.47 281),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 06 marca 2008 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz U 08.52 310)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz U Nr 5 poz 31)

Dwutlenek siarki. Pomiarzy automatyczne i pasywne wykonywane w 2010 r. wykazały, iż stężenie tego zanieczyszczenia jest niskie w powietrzu. Wyższe stężenia tego zanieczyszczenia rejestrowane są w okresach grzewczych (styczeń-marzec, październik-listopad) niż w miesiącach letnich (kwiecień-wrzesień), co świadczy o tym, iż na poziom stężenia SO_2 w powietrzu największy wpływ mają procesy grzewcze.

Dwutlenek azotu. Głównym źródłem tego zanieczyszczenia w obszarach miejskich jest komunikacja samochodowa. Wyższe wartości notowane są w dużych aglomeracjach miejskich, a niższe na wsiach i małych miejscowościach, które oddalone są do dużej komunikacji samochodowej. W ostatnich latach nie zauważa się spadkowej tendencji stężenia tego zanieczyszczenia

Pył zawieszony PM_{10} . W 2010 roku ponadnormatywne stężenia pyłu PM_{10} odnotowano w dwóch strefach w województwie zachodniopomorskim. Skutkuje to obowiązkiem opracowania przez Marszałka programu ochrony powietrza (POP). Większość przekroczeń miała miejsce w sezonie grzewczym, co wskazuje na znaczny wpływ emisji pochodzącej z ogrzewania mieszkań.

Pył zawieszony $PM_{2,5}$. Wdrażana od 2010 roku Dyrektywa CAFE nakłada obowiązek oceny jakości powietrza o pył zawieszony $PM_{2,5}$. Na wszystkich badanych stanowiskach stężenie pyłu zawieszonego $PM_{2,5}$ było niższe od dopuszczalnego.

Benzo(a)piren zawarty w pyłe PM_{10} . Benzo(a)piren, to poza pyłem PM_{10} drugie zanieczyszczenie, którego poziomy stężenie w powietrzu przekraczają obowiązującą normę. Prawdopodobieństwo przekroczeń poziomu docelowego przez stężenia benzo(a)pirenu dotyczy wszystkich większych miast w województwie, głównie stolice powiatów. Do powietrza benzo(a)piren dostaje się głównie w wyniku niepełnego spalania paliw stałych (węgla i drewna) przede wszystkim w paleniskach domowych, dlatego obserwuje się wzrost wartości tego zanieczyszczenia w najzimniejszych miesiącach i jest to związane z tzw. emisją niską. W mniejszym stopniu obecność benzo(a)pirenu jest wynikiem jego emisji z dużych źródeł energetycznych i przemysłowych. Niewielki udział emisji benzo(a)pirenu do powietrza mają spaliny samochodowe.

Ozon. Jest silnym utleniaczem fotochemicznym, który powoduje poważne problemy zdrowotne, niszczy materiały i uprawy rolne. Jest zanieczyszczeniem wtórnym, wytwarzającym się w wyniku oddziaływania UV z pierwotnymi zanieczyszczeniami powietrza. Ze względu na mechanizm tworzenia się ozonu maksymalne jego stężenia rejestrowane są terenach z dala od dużych aglomeracji miejskich.

Ołów, arsen, kadm, nikiel. Nie stwierdzono przekroczeń zarówno poziomu dopuszczalnego określonego dla ołowiu jak też poziomów docelowych określonych dla arsenu, kadmu i niklu. Dla tych zanieczyszczeń w ocenie jakości powietrza za 2010 r., strefa zachodniopomorska otrzymała klasę A, która nie wymaga działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Pozostałe substancje Klasę A uzyskała strefa zachodniopomorska również dla pozostałych substancji: tlenku węgla, benzenu oraz arsenu zawartego w pyłe PM_{10} .

Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia

Całą strefę zachodniopomorską, do której należy gmina Stara Dąbrowa, dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, kadmu, arsenu, niklu, ołowiu, benzenu i tlenku węgla zaliczono do klasy A. Mierzony po raz pierwszy poziom pyłu zawieszonego $PM_{2,5}$ zgodnie z Dyrektywą CAFE w strefie zachodniopomorskiej nie został przekroczony i strefę zaliczono do klasy A. Do klasy C zaliczono strefę ze względu na poziom pyłu zawieszonego PM_{10} i benzo(a)pirenu. Przypisanie całej dużej strefie zachodniopomorskiej klasy C dla pyłu PM_{10} i benzo(a)pirenu nie oznacza, że przekroczenia występują na całym obszarze. Oznacza to, że na obszarze strefy są miejsca wymagające podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza (Program Ochrony Powietrza).

Strefa zachodniopomorska, na obszarze której znajduje się gmina Stara Dąbrowa, w ocenie za 2010 r. otrzymała klasę D2 ze względu na przekroczenia poziomu celu długoterminowego przez stężenia ozonu. Przekroczenia poziomu docelowego ozonu stwierdzono na automatycznych stacjach w Szczecinie, Widuchowej i Storkowie w związku z tym do klasy D2 zaliczono strefę zachodniopomorską. Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku to ograniczenie emisji lotnych związków organicznych jako prekursorów ozonu, które to działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki badań stężeń zanieczyszczeń powietrza wykonane przez WIOŚ dla strefy zachodniopomorskiej w 2010 r.

Tabela 4 Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony zdrowia w 2010 r.

strefa	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5	C ₆ H ₆	CO	Pb	As	Cd	Ni	B/a/P (PM10)	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego za 2010 rok. WIOŚ Szczecin

Wyniki klasyfikacji w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin

W wyniku oceny przeprowadzonej za rok 2010 dla ozonu, strefie zachodniopomorskiej pod kątem ochrony roślin przypisano klasę D2. Dla stref w klasie D2 nie jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza. Działania wymagane w tym przypadku – to ograniczenie emisji lotnych związków organicznych jako prekursorów ozonu, które to działania powinny być ujęte w wojewódzkich programach ochrony środowiska. Należy jednak pamiętać, że dla strefy zachodniopomorskiej dla ozonu obowiązuje program ochrony powietrza na podstawie rocznej oceny za 2008 rok. Program ten został uchwalony przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego w marcu 2011 roku.

Strefę ocenianą pod kątem dwutlenku siarki i tlenków azotu zaliczono do klasy A.

Tabela 5 Wyniki klasyfikacji strefy pod kątem ochrony roślin w 2010 r.

strefa	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	SO ₂	NO ₂	O ₃ (dc)	O ₃ (dt)
Strefa zachodniopomorska	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego za 2010 rok. WIOŚ Szczecin

3.4. Oddziaływanie hałasu

Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie gminy stara Dąbrowa są związane przede wszystkim z eksploatacją dróg. Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie nr 106 i 142. Stan techniczny dróg wojewódzkich powiatowych i gminnych, od dawna nie odpowiada wzrastającemu natężeniu ruchu osobowego i towarowego. Obserwacje poczynione na drogach wskazują jednoznacznie, że stan ten systematycznie się pogarsza. Na wielu odcinkach dróg występują niebezpieczne koleiny, co stwarza zagrożenie dla ruchu oraz zwiększa poziom hałasu. W okresie letnim następuje znaczny wzrost natężenia ruchu drogowego powodowany przez zmierzających w kierunku morza turystów.

Na terenie gminy nie przeprowadzono badań hałasu.

W 2010 r. przeprowadzono Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie - Generalny pomiar ruchu drogowego dla dróg wojewódzkich nr 106 i 142 przebiegających przez gminę Stara Dąbrowa. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki tego pomiaru.

Tabela 6 Ruch kołowy na drogach wojewódzkich w gminie Stara Dąbrowa w 2010 r.

Nr pkt. pom.	Nr drogi woj.	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych							
		Dł. (km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
32020	106	7,2	Maszewo-Łęczycza	3283	4	2569	358	138	154	50	10
32021	106	10,0	Łęczycza-Stargard Szcz.	4733	52	4118	237	123	151	43	9

32074	142	21,4	Szczecin-Łęczycza	4360	31	3692	349	61	205	22	0
32075	142	14,5	Łęczycza-Lisowo	3120	12	2693	200	47	159	9	0

Źródło: na podstawie zestawienia pn. „Generalny Pomiar Ruchu w 2010 r. -Zachodniopomorskie, WZDW, O - ogółem; M - motocykle; SoM - samochody osobowe (mikrobusy); Lsc - lekkie samochody ciężarowe; Scbp - samochody ciężarowe bez przyczepy; Sczp - samochody ciężarowe z przyczepą; A - autobusy; C - ciągniki rolnicze; R – rowery

Według pomiarów, najbardziej obciążoną ruchem była wówczas droga wojewódzka nr 106 na odcinku Łęczycza-Stargard Szczeciński oraz nr 142 na odcinku Szczecin-Łęczycza. Natężenie ruchu wynosiło tu odpowiednio ponad 4,7 tys. i 4,3 tys. pojazdów na dobę. W porównaniu z poprzednim pomiarem ruchu z 2005 r. ilość pojazdów na tych odcinkach wzrosła o ponad 30%.

Rodzaj pojazdu też ma duże znaczenie dla emisji hałasu, można powiedzieć, że zachodzi tutaj zależność: im większy pojazd tym wyższy poziom hałasu jest przez niego generowany. W ostatnich latach na drogach powiatu śremskiego przybyło również samochodów ciężarowych.

W celu skutecznej ochrony środowiska przed nadmiarem hałasu należy:

- zinventaryzować źródła emisji hałasu do środowiska,
- wyszukiwać tzw. „obszary szczególnej uciążliwości dla środowiska”,
- kontynuować ciągłe badania (monitoring) w środowisku chronionym akustycznie,
- kontynuować systematycznie pomiary hałasu komunikacyjnego i przemysłowego,
- wdrażać technologie (urządzenie) charakteryzujące się niskimi emisjami hałasu do środowiska,
- stosować maszyny i urządzenia o obniżonej hałaśliwości,
- budować ekrany akustyczne w miejscach o dużej uciążliwości hałasu drogowego,
- zakładać pasy zieleni ochronnej (izolacyjne)

3.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Począwszy od roku 2008 monitoring pól elektromagnetycznych (PEM) realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola.

Pomiary wykonuje się w odległości nie mniejszej niż 100 metrów od rzutu anten instalacji emitujących pola elektromagnetyczne na powierzchnię terenu. Celem pomiarów jest wyłącznie określenie poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w miejscach dostępnych dla ludności, nie służą one natomiast określeniu wpływu poszczególnych obiektów emitujących fale elektromagnetyczne na poziom pól w środowisku. W związku z tym uzyskane wyniki nie mogą stanowić podstawy do wnioskowania o wielkości emisji pól elektromagnetycznych ze źródeł (obiektów) znajdujących się w pobliżu miejsc, w których realizowano pomiary.

Na terenie gminy jest jeden maszt sieci komórkowych w miejscowości Storkówko, ponadto planowana jest budowa stacji w Białuniu. Nie prowadzono pomiaru natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy. Jednak na podstawie analogicznie przeprowadzonych badań w gminach sąsiednich można stwierdzić, że nie odnotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności.

4. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa

4.1. Zasoby przyrodnicze

Problemy w zakresie ochrony przyrody:

- Zanik szeregu gatunków roślin i zwierząt przez zagospodarowanie przestrzeni (dominacja gruntów rolnych, pozostawienie lasów jedynie na siedliskach marginalnych, drastyczne odwodnienia)
- Zagrożenie w skali lokalnej dla roślinności seminaturalnej i naturalnych układów przyrodniczych, na terenach stale w różnym stopniu wykorzystywanych i przekształcanych przez człowieka,

Problemem dla funkcjonowania przyrody mogą być bariery ekologiczne. Do barier ekologicznych istotnie wpływających na los bytującej fauny na obszarze gminy Stara Dąbrowa należy zaliczyć drogi łączące poszczególne miejscowości. W miejscach tych dochodzi do kolizji samochodów z płazami, a także z ssakami.

Z ważniejszych barier przecinających korytarze ekologiczne wymienić należy szosy:

- Szczecin – Chociwel,
- Stargard Szczeciński – Maszewo

Głównym problemem jest stałe niebezpieczeństwo kolizji samochodów z płazami oraz ssakami. W pobliżu zbiorników wodnych w trakcie ich modernizacji należy zbudować tunele dla płazów.

Dla ryb barierami są wadliwie zbudowane albo nieprawidłowo funkcjonujące śluzy i zapory. Pewnymi rodzajami barier mogą być także zbyt wysokie stężenia substancji zawartych w wodzie, które przekraczają granice tolerancji w stosunku do określonych gatunków. Do barier naturalnych należy zaliczyć ukształtowanie terenu, a w szczególności duże różnice w wysokości terenu. Stanowią one często barierę nie do przebycia dla niektórych płazów. Powyżej opisana sieć korytarzy ekologicznych stanowi integralny element Ekologicznej Sieci Obszarów Chronionych na Pomorzu Szczecińskim.

Obszary cenne są zagrożone głównie przez:

- zanieczyszczenie wód (ścieki, pestycydy, nawozy sztuczne, dzikie wysypiska śmieci, wylewiska nieczystości);
- zachwianie stosunków wodnych (melioracje, pozyskiwanie kopalin),
- ruch samochodowy (kolizje dróg ze szlakami migracyjnymi zwierząt),
- antropopresję (wycinanie drzew itp.).

W wyniku dotychczasowej gospodarki leśnej są silnie zniekształcone zjuwenalizowane. W chwili obecnej ich zagrożenie oceniane jest jako niewielkie. Do istotnych czynników zagrożeń należą:

- Odnawianie, a w konsekwencji „odmładzanie” nielicznych zachowań fragmentów starodrzewu, powodujące utratę ostatnich stanowisk, związanych ze starodrzewami gatunków leśnych. Stare lasy o naturalnym charakterze są na terenie gminy tak rzadkie, że ich zachowanie jest kluczem do zachowania istniejących pozostałości różnorodności przyrodniczej gminy.

Powiększanie się terenów zurbanizowanych jest nieuniknione, należy jednak planować je w taki sposób, aby zminimalizować negatywne oddziaływanie urbanizacji na środowisko naturalne. Główne zagrożenia:

- Brak rozwiązań gospodarki ściekowej (brak przydomowych oczyszczalni, nieszczelne szamba, brak kompleksowej kanalizacji),
- Rozproszona zabudowa,
- Inwestycje liniowe, przecinające korytarze ekologiczne i inne obszary cenne.

Działania ukierunkowane na ochronę przyrody i lasów na terenie gminy:

- Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych,
- Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą,
- Zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej NATURA 2000,
- Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów cennych przyrodniczo,
- Zabiegi pielęgnacyjne i sanitarne w drzewostanie oraz urządzenie małej architektury na terenie parku Stara Dąbrowa,
- Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych,
- Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień jako ważnych korytarzy ekologicznych,
- Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom,
- Edukacja leśna społeczeństwa oraz dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych,
- Udzielanie informacji właścicielom lasów w sprawie prawidłowych zasad gospodarki leśnej,
- Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków zagrożonych.

4.2. Powierzchnia ziemi

Do obszarów zdegradowanych na terenie gminy Stara Dąbrowa można zaliczyć stare składowisko

śmieci, oraz dawną zwirownię z betoniarnią na północ od Starej Dąbrowy. Na obszarze gminy stwierdzono także występowanie miejsc dzikiego wysypu śmieci. Miejsca te nie są jednak duże, ani liczne.

Zanieczyszczenie gleb związane z gospodarką rolną.

Skutki dla środowiska związane z używaniem i stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin;

Odpady powstające z produkcji zwierzęcej

Produkcja zwierzęca oddziałuje na środowisko przyrodnicze w sposób bezpośredni, poprzez emisję z budynków inwentarskich zanieczyszczeń powietrznych (pyły, gazy, drobnoustroje) i w sposób pośredni - poprzez ścieki odzwierzęce (gnojowica) i odpady.

Powstające w procesie chowu zwierząt gospodarskich odpady zależne są od technologii produkcji i systemu utrzymania zwierząt. Tworząca się w systemie bezściółkowym gnojowica może stanowić środek, niebezpieczny dla środowiska glebowego i wodnego, powodujący w wodach gruntowych wzrost zawartości azotanów.

Nierozwiązana gospodarka ściekowa

Niski procent skanalizowania zwłaszcza na obszarach wiejskich ma decydujący wpływ poprzez wylewanie ścieków w niekontrolowany sposób.

Zły stan utrzymania systemu melioracji podstawowej i szczegółowej

Melioracje wodne obejmują ciek wodne naturalne i sztuczne pełniące funkcje nawadniającą i odwadniającą, rurociągi, groble na obszarach nawadnianych, drenowania, stawy rybne i inne podobne urządzenia.

Przy złym stanie systemów melioracyjnych tj. zarastaniu rowów melioracyjnych na skutek nieregularnego oczyszczania, braku właściwego drenażu, dochodzi do okresowego podtapiania gruntów, zabagniania i w efekcie nieprawidłowego uwilgotnienia gleb.

Działania, które ukierunkowane są na poprawę stanu jakości gleb:

- ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych,
- ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej,
- racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów oraz używanie sprawnego sprzętu rolniczego;
- monitoring gleb.

4.3. Wody podziemne i powierzchniowe

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne: warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach, presje antropogeniczne.

Podstawowymi źródłami antropogenicznego zanieczyszczenia wód powierzchniowych są odprowadzane do wód ścieki:

- komunalne z jednostek osadniczych,
- przemysłowe,
- wody opadowe z terenów zurbanizowanych,
- ze składowisk odpadów komunalnych,
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych i komunikacyjnych,
- niewłaściwe stosowanie środków ochrony roślin,
- niewłaściwie składowane odchody zwierzęce powstające w gospodarstwach rolnych

Podstawowe źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy Stara Dąbrowa stanowią ścieki komunalne z jednostek osadniczych nie objętych kanalizacją sanitarną. Na nieruchomościach nie podłączonych do gminnej sieci kanalizacyjnej ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), często nie spełniających warunków określonych w Prawie Budowlanym. Ścieki ze zbiorników wywożone są na pola, do lasów i do cieków wodnych, zamiast trafiać do oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy i powiatu stargardzkiego obserwuje się stopniową poprawę jakości wód powierzchniowych. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych jest wynikiem restrukturyzacji wielu gałęzi przemysłu, rezygnacji z technologii uciążliwych dla środowiska, regresu gospodarczego, zwiększającej się z roku na rok długości sieci kanalizacyjnej na terenie gminy oraz rozwoju technologii pozwalających na osiągnięcie wyższej efektywności redukcji zanieczyszczeń.

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone są wody w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Dobre właściwości filtracyjne utworów izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody głębokie, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się lepszą i bardziej trwałą jakością. Zanieczyszczenia wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, dlatego też ich ochrona ma znaczenie priorytetowe.

Zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych wynika z:

- infiltracji zanieczyszczeń z wód powierzchniowych,
- migracji głębokiej zanieczyszczeń związków chemicznych z obszarów rolniczych, terenów zurbanizowanych i komunikacyjnych o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych,
- tradycyjnych metod pozbywania się ścieków,
- nieuporządkowana gospodarka ściekowa,
- obiekty hodowlane,
- niewłaściwe stosowanie środków nawożenia i ochrony roślin,
- eksploatacja surowców mineralnych, które mogą spowodować przerwanie warstwy izolacyjnej,
- dzikie wysypiska śmieci,
- prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie stacji paliw oraz różnego rodzaju magazynów środków chemicznych,
- awarie przemysłowe.

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich na szeroką skalę jako podstawowe źródło dla celów zaopatrzenia ludności w wodę oraz jako uzupełnienie wykorzystywanych wód powierzchniowych o niższej jakości. Ponadto, stanowią rezerwę wody pitnej dla przyszłych pokoleń.

Działania na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych:

- Wyznaczone do realizacji zadania inwestycyjne w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej, które przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych. Podjęte działania będą miały też wpływ na zmniejszenie w dużym stopniu zanieczyszczenia wód podziemnych, a w perspektywie długoterminowej przyczynią się do poprawy ich jakości, co ma ogromne znaczenie przy wykorzystaniu wód podziemnych do zaopatrzenia ludności w wodę pitną,
- Wymiana niesprawnej sieci wodociągowej,
- Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych.

4.4. Zagrożenie powodziowe i przed skutkami suszy

Na obszarze gminy nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Natomiast mogą wystąpić lokalne podtopienia na skutek intensywnych opadów atmosferycznych. Potencjalne podtopienia mogą wystąpić wzdłuż następujących cieków naturalnych przepływających przez teren gminy Stara Dąbrowa.

Działania zmierzające do zmniejszenia skutków suszy i ochrona przed powodzią:

- uwzględnienie zagrożenia suszą i powodzią w planach reagowania kryzysowego opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji,
- stosowanie odpowiednich zabiegów rolniczych ograniczających skutki suszy

4.5. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie prowadzi się stałego monitoringu jakości powietrza. Pomiar, które mogą być reprezentatywne dla tego obszaru dokonywane są w m. Lipnik k/ Stargardu Szczecińskiego. Wyniki badań dokonane przez WIOŚ wskazują na jakość powietrza w rejonie Stargardu zgodną z normami. Powiat zaliczony został do strefy o nie przekroczonych poziomach dopuszczalnych stężeń substancji. Zakres działań wynikających z oceny obejmuje więc utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Na jakość powietrza ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych w sezonie grzewczym, gdzie oprócz emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł energetycznego spalania paliw. Lokalną uciążliwością dla środowiska i

mieszkańców gminy może być emisja przemysłowa i emisja komunikacyjna. Emisja niska natomiast, najbardziej dokuczliwa jest zimą.

Zagrożenie emisją przemysłową może występować wówczas, jeśli przez przedsiębiorstwa przekraczane są parametry emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego. Stąd konieczne jest podejmowanie działań kontrolnych przez Inspektoraty Ochrony Środowiska oraz samokontrolę zakładową (np. wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem ISO 14001, wymuszających stosowanie czystej produkcji). W gminie Stara Dąbrowa nie występuje uciążliwy przemysł.

Zagrożenie emisją komunikacyjną występuje głównie w miejscowościach, przez które przebiegają drogi krajowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne to przede wszystkim tlenki azotu, tlenek węgla i węglowodory aromatyczne, w tym benzen, wykazujący działanie rakotwórcze. Zanieczyszczenia te są przede wszystkim prekursorami powstawania ozonu troposferycznego. W miesiącach letnich, w rejonie zwiększonego ruchu drogowego, są przekraczane dopuszczalne stężenia ozonu w powietrzu. Z kolei, równoczesne występowanie ozonu i węglowodorów powoduje nasilenie się reakcji synergicznych.

Podwyższone stężenia tlenków azotu (czynnik biogeny) mogą powodować zmiany w funkcjonowaniu ekosystemów, objawiające się zanikaniem szczególnie wrażliwych gatunków roślinnych na terenach położonych wzdłuż tras komunikacyjnych. Największe potencjalne zagrożenie hałasem i emisją spalin występuje wzdłuż dróg krajowych. Poza tym drogi krajowe są również zagrożeniem pod kątem przewożenia nimi materiałów niebezpiecznych.

Emisja niska ujemnie wpływa na odczucia estetyczne, daje poczucie dyskomfortu, a także zwiększa koszty utrzymania czystości (zapylenie). W grupie substancji emitowanych podczas spalania węgla w paleniskach domowych i lokalnych kotłowniach, oprócz dwutlenku siarki, pyłów i tlenków azotu, znajduje się także sadza, zawierająca wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne w tym benzo-a-piren, stanowiące największe potencjalne zagrożenie zdrowotne.

Źródłem emisji niskiej jest również palenie odpadów w piecach domowych, jest to procederem niezwykle masowym pomimo obowiązującego w Polsce zakazu.

Tlenek i dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, chlorowódz i cyjanowódz – to tylko niektóre szkodliwe związki, jakie powstają przy spalaniu w przydomowych paleniskach odpadów.

Ekolodzy i lekarze ostrzegają: palenie odpadów w domowych piecach przynosi katastrofalne skutki dla naszego zdrowia i środowiska naturalnego. Palenie odpadów w niskich temperaturach (od 200 do 500 stopni C) – takie panują w naszych przydomowych piecach – sprawia, że do atmosfery emitowane są nie tylko szkodliwe pyły zawierające metale ciężkie, ale też liczne substancje trujące – tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, cyjanowódz i chlorowódz. Jako produkty uboczne palenia odpady w niskich temperaturach powstają też niezwykle niebezpieczne dla człowieka i środowiska rakotwórcze związki zwane dioksynami i furanami.

Wykorzystywanie pieców domowych do spalania odpadów powoduje też uszkodzenia instalacji i przewodów kominowych.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzącej z ogrzewania budynków zalecana jest:

- Termomodernizacja budynków poprzez, którą rozumiemy nie tylko bezpośrednie docieplenie budynków, ale także modernizację systemów ogrzewania zarówno u odbiorców indywidualnych, jak i w zbiorczych źródłach ogrzewania – kotłowniach. Podczas wykonywania prac termomodernizacyjnych należy zwrócić uwagę na gatunki chronione ptaków, w szczególności na jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*). Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych.
- Wymiana źródeł energii cieplnej zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia o mniejszym stopniu negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym zastosowanie odnawialnych źródeł energii.

4.6. Hałas

Przez gminę Stara Dąbrowa przebiegają dwa odcinki dróg wojewódzkich nr 106 i 142. Jednak problem hałasu komunikacyjnego istnieje zwłaszcza w obszarach zabudowanych. Stan środowiska na terenie gminy w zakresie oddziaływań akustycznych, spowodowany jest wieloma czynnikami m.in.

jakością sieci drogowej, występowaniem zakładów przemysłowych i małych zakładów rzemieślniczych w jednostkach zabudowy mieszkaniowej

Hałas drogowy można zmniejszyć poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego drogi oraz także poprzez:

- ograniczenie prędkości na określonych odcinkach dróg,
- poprawę płynności ruchu,
- ograniczenie możliwości wjazdu pojazdów ciężkich,
- budowa ekranów akustycznych,
- stosowanie specjalnej „cichej nawierzchni” wygłuszającej przejazd samochodów,
- prowadzenie nasadzeń roślinności ochronnej wzdłuż tras komunikacyjnych

W zakresie ograniczenia hałasu podstawowe cele to:

- zmniejszenie narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, zwłaszcza emitowanego przez środki transportu,
- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna,
- zintegrowanie działań w zakresie ochrony przed hałasem z planami zagospodarowania przestrzennego (mapowanie cyfrowe, strefy ograniczonego użytkowania, lokalizacja obiektów, przebieg szlaków transportu drogowego)

4.7. Pola elektromagnetyczne

Mimo wieloletnich badań w celu ustalenia czy długotrwała, chroniczna ekspozycja na pola o natężeniach nie wywołujących istotnych zmian krótkoterminowych może wpływać na stan zdrowia ludzi, wciąż brak ostatecznych rozstrzygnięć w tej sprawie. W związku z tym konieczne jest przeprowadzanie okresowej kontroli warunków ekspozycji oraz jej ograniczenie.

5. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i pozainwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów w Programie. Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań. W Prognozie przyjęto jedynie zidentyfikowane typy skutków środowiskowych oraz oceniono ich wpływ na poszczególne elementy środowiska z uwzględnieniem także wpływu na zdrowie ludzi, przyrodę, oraz dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki.

Realizacja celów i zadań zaproponowanych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa będzie polegała na zaplanowaniu oraz realizacji szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych i planistycznych, które mogą ingerować w poszczególne elementy środowiska, głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. Na etapie późniejszego użytkowania należy spodziewać się braku oddziaływania na środowisko lub wręcz poprawy do stanu obecnego.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Oznaczenia:

(+) - pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zadania,

(-) - negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zadania,

(0) – brak zauważalnego oddziaływania i skutków w zakresie analizowanego zadania,

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe i długoterminowe - state i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
			Obszar NATURA 2000	Roznorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki
	Budowa oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Białuń	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0				0	0	+	0	+
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chlebowko	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0			0	0	+	0	+	+
	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stara Dąbrowa w kierunku miejscowości Kiczko	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0			0	0	+	0	+	+
	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Stara Dąbrowa w kierunku stadionu piłkarskiego	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0			0	0	+	0	+	+
	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łęczyna	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0			0	0	+	0	+	+
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków i przestzeżenie warunków technicznych ich montażu w miejscach gdzie budowa kanalizacji jest utrudniona ze względu na trudnych warunków ekonomicznych	Prywatni właściciele, Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0			0	0	+	0	+	+

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Wode	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Ochrona przeciwpowodziowa	Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowice i/lub gnojówki oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt	Prywatni właściciele, ARIMR	0	0	+	0	0	+	-/+	0	0	+	0	+	0	+
	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji	RZWG ZZMIUW, właściciele nieruchomości	+		+	0	+			0	0		N	0	N	+
Pilorytety drugi – Ochrona powietrza atmosferycznego																
Kontrola stanu jakości powietrza	Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział gminy w monitoringu regionalnym	Gmina Stara Dąbrowa WIOS	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Utrzymanie zieleni w poszczególnych miejscowościach	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Termomodernizacja dachu budynku szkolnego w miejscowości Pralino	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	+	+	0	+
	Investycje w energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych	Przedsiębiorstwa a Prywatni właściciele	0		0	0	0									+

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:																							
			Obszar NATURA 2000	Roznorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne											
Redukcja zanieczyszczeń z transportu samochodowego	Promowanie kotłowni wykorzystujących alternatywne źródła energii (biomasa, pompy ciepła)	Organizacja pozarządowe, Przedsiębiorstw a, Gmina	0	0	+	0	0	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+									
	Usuwanie azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	Właściciele nieruchomości Gmina Stara Dąbrowa	0	0						+					0	0	0	+								
	Prowadzenie ewidencji azbestu,	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+								
	Aktualizacja gminnego Programu usuwania azbestu	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+								
	Opracowanie kampanii promocyjno-edukacyjnej zachęcającej mieszkańców do zmiany systemu ogrzewania na bardziej ekologiczne	Zarządcy sieci gazowej Organizacje pozarządowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+								
	Bieżąca modernizacja i budowa dróg i ciągów komunikacyjnych	Zarządcy dróg	0	0	+						0	0			0	0	0	0	0							
	Promowanie intensyfikacji ruchu rowerowego poprzez budowę szeregów rowerowych	Gmina Stara Dąbrowa	0	0	+	0	0	+	+	+	0	+	+	+	0	+	+	+	+							
	Prilonytet trzeci – ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pol elektromagnetycznych																									

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym, oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne		
Wdrażanie rozwiązań na rzecz ograniczenia hałasu	Obsadzanie dróg drzewami, stosowanie pasów zieleni	Zarządcy dróg	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Ochrona mieszkańców przed lokalnymi emisjami hałasu związanymi np. z działalnością usługową i przemysłową.	Przedsiębiorcy, WIOS	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenu wokół dróg i linii kolejowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem i obszarów ograniczonego użytkowania	WIOS	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Wybieranie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Przedsiębiorcy Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Kontrola wprowadzania do środowiska nowych urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	WIOS	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
			Obszar NATURA 2000	Roznorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzeta	Rosliny	Wode	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne		
Organizacja nowego systemu gospodarki odpadami	Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych	Właściciele sieci elektroenergetycznych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
	Organizacja selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Wdrożenie nowych zasad gospodarowania odpadami komunalnym w gminie w związku z wejściem w życie z dniem 01.01.2012 r. ustawy z dn. 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Współpraca przy budowie regionalnego kompleksowego systemu gospodarowania odpadami z uwzględnieniem recyklingu wewnętrznego i wykorzystania odpadów, jako surowców wtórnych w oparciu o projektowane ZZO i instalację w Łęczycy	Gmina Stara Dąbrowa, ZZO w Łęczycy															+

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe, state i chwylowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Wode	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne		
	Bieżąca likwidacja (w przypadku ich powstania) miejsc nielegalnego składowania odpadów (dzikie wysypiska).	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Priorytety i plany - ochrona powierzchni ziemi																	
Ochrona gleb	Rekultywacja terenów zdegradowanych	Właściciele terenów	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0	+	
	Zalesianie nieużytków i gleb najsłabszych klas bonitacyjnych	ARIMR Właściciele terenów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Ochrona gleb przed erozją poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych	Właściciele gruntów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Ograniczenie zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, mających negatywny wpływ na gleby i na jakość wód podziemnych i powierzchniowych	Właściciele gruntów, OSChR, ODR	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ochrona złóż kopalin	Promowanie stosowania dobrych praktyk rolniczych	Ośrodki Doradztwa Rolniczego ARIMR	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Racjonalne wykorzystanie zasobów kopalin	Użytkownicy kopalin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:															
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne			
	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	Użytkownicy kopalni	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	0	+	+	+	+	
	Nadzór nad prawidłowym procesem rekultywacji terenów wyrobisk poeksploatacyjnych	Starostwo Powiatowe Użytkownicy kopalni	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	
	Poprawa jakości i efektywności oświetlenia drogowego na terenie gminy.	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	
Priorytetyszości – racjonalne użytkowanie zasobów przyrody																		
Ochrona obszarów chronionych	Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych	Organy zarządzające obszarami chronionymi	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą.	Właściciele obszarów Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej NATURA 2000	Gmina Stara Dąbrowa RDOS Nadleśnictwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów cennych przyrodniczo	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015
z perspektywą do 2019

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe i długoterminowe, state i chwifowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:																						
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne										
Ochrona lasów	Zabiegi pielęgnacyjne i sanitarne w drzewostanie oraz urządzenie małej architektury na terenie parku Stara Dąbrowa	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+								
	Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych	Nadleśnictwa Właściciele lasów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							
	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadźwiewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych	Gmina Stara Dąbrowa Właściciele gruntów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							
	Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom	Nadleśnictwa Właściciele lasów	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+						
	Edukacja leśna społeczeństwa oraz dostosowanie lasów do pełnienia różnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych	Gmina Stara Dąbrowa Nadleśnictwa, Powiat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+						
Ochrona roślin i zwierząt	Udziałanie informacji właścicielom lasów w sprawie prawidłowych zasad gospodarki leśnej	Gmina Stara Dąbrowa Nadleśnictwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+						
	Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków zagrożonych	Gmina Stara Dąbrowa RDOŚ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+						
Priorytet siódmy – zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa																									

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:															
			Obszar NATURA 2000	Reprodukcja biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne			
Integracja aspektów środowiskowych z planowaniem przestrzennym	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Szkody w środowisku	Wzmocnienie egzekwowania przepisów ochrony środowiska	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku i działaniach naprawczych	WIOS	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii	Prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody wyrządzone w środowisku	WIOS Organizacje pozarządowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom na terenie gminy	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Rozwijanie i aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	WIOS Służby gminne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
			Obszar NATURA 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki
	Badanie przyczyn powstawania poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów	WIOS PSSE Służby gminne	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Usuwanie skutków poważnych awarii	Gmina Stara Dąbrowa WIOS Paristwowa Straż Pozarna	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Gmina Stara Dąbrowa Państwowa Straż Pozarna Organizacje pozarządowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Wspieranie placówek oświatowych przez władze samorządowe	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Tworzenie i realizacja programów edukacji ekologicznej	Gmina Stara Dąbrowa Placówki oświatowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Prowadzenie stałych akcji edukacyjno-oświatowych tj. festyny, konkursy	Gmina Stara Dąbrowa Nadlesnictwo Organizacje pozarządowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Cele	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Przewidywane znaczące oddziaływanie (w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:											
			Obszar NATURA 2000	Roznorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rosliny	Woda	Powietrze	Powierzchnie ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki
	Informowanie mieszkańców o zasadach dostępu do informacji o środowisku i formach społecznego udziału w procesach decyzyjnych	Gmina Stara Dąbrowa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie Rozwój sieci przyrodniczych prowadzenia szkolen	Gmina Stara Dąbrowa Placówki oświatowe	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

5.1. Podsumowanie przewidywanych oddziaływań na poszczególne aspekty środowiska

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć w ramach realizacji Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, przy założeniu, że wszystkie przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów Prawa ochrony środowiska. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przedstawiona ocena ma charakter poglądowy, gdyż dla przedsięwzięć faktycznie oddziałujących na środowisko powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

W przypadku inwestycji związanych z pracami budowlanymi (budowa dróg, wod-kan., oczyszczalnia ścieków, modernizacja instalacji przesyłowych, usuwanie azbestu, budowa zbiorników retencyjnych, itp.) w Prognozie założono negatywne oddziaływania na etapie realizacji przedsięwzięcia. Przyjęto również, że oddziaływania negatywne w większości przypadków będą mieć charakter chwilowy i krótkotrwały i ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych.

5.1.1. Poprawa jakości środowiska, w tym wód, gleb i powietrza, w celu minimalizacji zagrożeń dla życia i zdrowia człowieka

Gmina realizuje cel związany z ochroną zasobów wód podziemnych i powierzchniowych poprzez realizację zadań inwestycyjnych związanych z rozbudową sieci wodociagowych i kanalizacyjnych.

Inwestycje w zakresie wodociągów i stacji uzdatniania wody przyczynią się do poprawy jakości wody pitnej oraz do podniesienia standardu życia mieszkańców i do spełnienia wymagań *Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych*, który jest podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG. Realizacja inwestycji kanalizacyjnych spowoduje pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie wpływu zanieczyszczeń obszarowych. Doprowadzi do polepszenia parametrów jakościowych wód w wyniku redukcji ładunku zanieczyszczeń biodegradowalnych w ściekach komunalnych.

Działania te przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez bezpieczne zorganizowanie odprowadzenia ścieków na oczyszczalnię. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Należy jednak pamiętać, że oddziaływanie inwestycji wod-kan na etapie realizacyjnym (budowy) będzie rodzić niedogodności związane z ograniczeniami komunikacyjnymi dla mieszkańców oraz pewne skutki w środowisku przyrodniczym (ingerencja w środowisko wodno-gruntowe, wpływ na krajobraz). Wymienione oddziaływania będą występować tylko w krótkim okresie czasu (realizacja), a spodziewana wartość korzyści związanych ze skanalizowaniem czy zwodociagowaniem miejscowości przewyższy wielokrotnie sumę strat ekologicznych. Na zmiany klimatu związane będzie przede wszystkim ze sposobami prowadzenia gospodarki osadami. Powstające w wyniku ich fermentacji gazy (metan i dwutlenek węgla) należą do kategorii tzw. gazów szklarniowych. Wykorzystanie biogazu do celów energetycznych powinno efekt ten ograniczać. Przeprowadzenie wszystkich planowanych inwestycji liniowych spowoduje konieczność przemieszczenia gruntu. Praktycznie cały wykopany grunt zostanie wykorzystany na miejscu do niwelacji wykopów. Oddziaływania akustyczne występować będą podczas prowadzenia robót budowlanych, a ich zasięg ograniczony będzie do placu budowy oraz jego bezpośredniego sąsiedztwa.

Podniesienie standardów ścieków wpłynie na ogólny wzrost bezpieczeństwa sanitarnego i ekologicznego.

Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska. Sieci kanalizacyjne będą przedsięwzięciem liniowym, realizowanym na obszarach zainwestowanych. Kanały poprowadzone zostaną w pasach drogowych lub w ich pobliżu.

Budowa oczyszczalni ścieków w m. Białoń będzie wiązała się powstaniem odpadów typowych dla przedsięwzięć budowlanych. Oddziaływanie w fazie realizacji przedsięwzięcia na wody podziemne jest związane z mogącymi zaistnieć do wykonania pracami odwodnienia

wykopów pod obiekty oczyszczalni ścieków, kolektor zrzutowy ścieków, wodociąg i przyłącz energetyczny oraz wynika z możliwości zaistnienia awarii. Prace budowlane prowadzone będą w granicach projektowanego przedsięwzięcia dlatego też nie powinny powodować ponadnormatywnego oddziaływania na najbliższe położone zabudowania zagrodowe. W czasie realizacji przedsięwzięcia może wystąpić również emisja nieorganiczna w wyniku unoszenia pyłu z placu budowy, a przede wszystkim z dróg dojazdowych do placu budowy na skutek ruchu pojazdów. Sytuacja ta może pojawić się głównie w okresach długotrwałej suszy. Znaczące oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze będzie występowało w fazie budowy, poprzez zajęcie i przekształcenie terenu pod oczyszczalnię. Oddziaływanie to ma charakter ciągły i nie wykracza poza granicę terenu Inwestora.

Przyjęte rozwiązania techniczne budowy oczyszczalni powinny gwarantować szczelność układu technologicznego. Założony stopień oczyszczania ścieków, na poziomie wymaganym przepisami prawa gwarantuje brak ponadnormatywnego oddziaływania oczyszczalni na środowisko wód powierzchniowych. Dlatego też nie powinno wystąpić zagrożenie wód podziemnych i powierzchniowych w czasie normalnej eksploatacji oczyszczalni. Powstające odpady w wyniku funkcjonowania oczyszczalni ścieków nie stworzą zagrożenia dla środowiska ze względu na ich rodzaj i ilość oraz dzięki możliwościom ich unieszkodliwienia bądź wykorzystania tych odpadów. Może wystąpić znikoma uciążliwość funkcjonującej oczyszczalni ścieków w zakresie emisji zanieczyszczeń chemicznych do powietrza. Ustalone standardy środowiskowe w powietrzu atmosferycznym nie powinny zostać przekroczone oraz nie powinny wystąpić uciążliwości odorowe.

Obszary, które są objęte ochroną w ramach sieci NATURA 2000 (Ostoja Ińska) znajdują się w znacznej odległości, kilku kilometrów poza jakimkolwiek możliwym oddziaływaniem przedsięwzięcia. Założony stopień oczyszczania ścieków, na poziomie zgodnym z ustalonymi w tym zakresie standardami środowiskowymi gwarantuje brak ponadnormatywnego oddziaływania oczyszczalni na środowisko wód powierzchniowych. Wprowadzane oczyszczone ścieki nie wywołują zagrożeń na wody powierzchniowe. Stwierdza się brak jakiegokolwiek oddziaływania przedsięwzięcia na obszary NATURA2000.

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią. Melioracje przyczyniają się do zmian reżimów hydrologicznych w zlewniach rzek. Drenowanie użytków rolnych powoduje zmniejszenie spływów powierzchniowych powodujących erozję i zmywanie składników nawozowych oraz przyczynia się do złagodzenia fali powodziowej, bowiem wierzchnia warstwa gleb po odwodnieniu jest zdolna do przyjmowania wód opadowych lub roztopowych. Nieco inaczej jest w przypadku odwodnienia rowami otwartymi. W pierwszej fazie, podobnie jak w przypadku drenowania, następuje złagodzenie fali powodziowej. W drugiej fazie, gdy zdolność retencyjna gleby zostanie wyczerpana, dodatkowe ilości deszczu czy wód roztopowych spływają szybciej niż przed melioracją, co zwiększa przepływy wody w rzekach. Wyniki badań wskazują, że płony roślin uprawnych są wyższe na polach zdrenowanych niż niezdrnowanych, większe są także płony siana ze zmeliorowanych trwałych użytków zielonych. Drenowanie gruntów mineralnych przyczynia się do zwiększenia retencyjności gleb, 2-3-krotnego zmniejszenia spływów powierzchniowych powodujących erozję i zmywanie składników nawozowych z powierzchni gleby oraz do złagodzenia fali powodziowej w rzekach. Melioracje nie powodują na ogół uszczuplenia zasobów płytkich wód podziemnych.

Wśród licznych funkcji, jakie mogą pełnić małe zbiorniki wodne można wymienić:

- zapobieganie suszy,
- funkcje przeciwpowodziowe, poprzez zatrzymanie nadmiaru wód opadowych na terenach leśnych, spłaszczanie fali powodziowej w niższych partiach zlewni,
- odtworzenie naturalnych warunków wodnych torfowisk i innych mokradeł,
- podtrzymywanie poziomu wód gruntowych,
- podtrzymywanie podziemnego zasilania źródeł,
- utrzymanie i powstawanie ostoi flory i fauny wodnej, wodno-błotnej lub okresowo związanej z wodą,
- oczyszczanie wody,
- ograniczenie erozji,
- wodopoje dla dzikich zwierząt.

Retencja wody w przyrodzie jest zazwyczaj zjawiskiem korzystnym i do jej pozytywnych skutków można zaliczyć:

- zwiększenie wilgotności w strefie powierzchni terenu, a w szczególności w glebie, co ma podstawowe znaczenie dla rozwoju biosfery,
- wzrost wilgotności powietrza w przypowierzchniowej warstwie atmosfery, co przekłada się na łagodniejszy klimat,
- wzrost zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- wyrównanie (złagodzenie) zmienności przepływów w ciekach, a w szczególności złagodzenie kulminacji fal powodziowych i także głębokich niżówek.

Skutki powodzi są powszechnie znane, jednak głębokie niżówki są często katastrofalne dla życia biologicznego w wodach powierzchniowych i obszarach bagiennych, a także powodują wzrost koncentracji zanieczyszczeń, co w konsekwencji prowadzi do bezużyteczności tych wód. Dobrze zaprojektowane przedsięwzięcia małej retencji służą zarazem ochronie jak i odtwarzaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków wodno-błotnych, pozytywnie oddziałując na środowisko. Jednak przedsięwzięcia źle zaprojektowane, albo zaprojektowane bez wystarczająco starannej analizy uwarunkowań środowiskowych, mogą również powodować zniszczenie istotnych wartości przyrodniczych. Najczęściej spotykane przykłady negatywnego oddziaływania przedsięwzięć małej retencji na środowisko i przyrodę dotyczą zwykle:

- bezpośredniego zniszczenia cennych ekosystemów, przez ich zalanie lub zniszczenie podczas prac budowlanych. Szczególnie narażone na takie zniszczenie są te ekosystemy (siedliska przyrodnicze), które są trudniejsze do rozpoznania, np.: torfowiska alkaliczne, źródła i źródlika, łąki z występowaniem cennych gatunków roślin, strefy brzegowe naturalnych akwenów, pasy naturalnych wahań poziomu wody, które są niekiedy zasiedlane przez wyspecjalizowane i cenne gatunki;
- nieświadomego zniszczenia stanowisk lub siedlisk gatunków chronionych, związanych z ciekami lub ekosystemami wodno-błotnymi, albo z terenem przylegającym do lokalizacji inwestycji
- pogorszenia warunków wodnych ekosystemów wodno-błotnych przyległych do obiektu małej retencji.
- zniszczenie mokradeł przez zasilenie ich „wodą o niewłaściwym pochodzeniu i charakterze”.
- zniszczenie naturalnych odcinków cieków, przez ich zalanie, regulację, odmulanie, pogłębianie lub inne przekształcenie. Odcinki rzek i strumieni, które zachowały naturalne cechy (np. zróżnicowaną morfologię, naturalne meandry, naturalną roślinność nurtu rzeki, naturalną faunę prądolubną) nie powinny być przekształcane.
- zmiany reżimu wodnego cieków poniżej obiektów małej retencji.
- utrudnienia lub uniemożliwienia migracji organizmów wodnych, a tym samym przerwania ciągłości ekologicznej cieków – zwykle w wyniku budowy urządzeń piętrzących
- utraty wody przez parowanie.

Trzeba liczyć się także z faktem, że skutecznie zrealizowana mała retencja może wiązać się z lokalnymi podtopieniami drzewostanów, łąk, pastwisk, utrudniającymi lub wręcz uniemożliwiającymi gospodarowanie na nich. W wyniku podtopień może wystąpić lokalne zamieranie drzewostanów, wypadanie upraw itp. Jeżeli takie oddziaływania nie wykraczają poza rozsądne granice i są ograniczone do gruntów Lasów Państwowych, to powinny być akceptowane. Jest to bowiem nieunikniony skutek faktu, że mała retencja ma przywrócić naturalne stosunki wodne w skali krajobrazu – niekiedy musi więc odwrócić skutki dawniejszych odwodnień, wykonanych przecież w celu „regulacji stosunków wodnych”, zalesienia czy ułatwienia gospodarowania.²

Planowana budowa zbiorników retencyjnych spowoduje liczne oddziaływania, które można zakwalifikować do dwóch grup:

- a) oddziaływania przyrodnicze,
- b) oddziaływania społeczno-gospodarcze,

Niektóre z tych elementów „zareagują” na prowadzone prace, będzie to zarówno

² Źródło: Podręcznik wdrażania projektu „Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych”, Wytyczne do realizacji obiektów małej retencji; Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, Warszawa, styczeń 2011

skumulowane oddziaływanie krótkoterminowe jak też bezpośrednie i oddziaływanie długoterminowe. Wśród oddziaływań przyrodniczych, do najważniejszych należy zaliczyć oddziaływanie na:

- formy ochrony przyrody,
- krajobraz, glebę i powierzchnię ziemi,
- świat roślin (florę),
- świat zwierząt (faunę),
- wody powierzchniowe,
- wody podziemne,
- klimat lokalny,
- jakość (czystość) powietrza,
- klimat akustyczny (hałas i wibracje),

Uciążliwość wystąpienia, podczas robót wykonawczych, zagrożenia powodziowego, w dolinie rzeki, w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych robót.

Oddziaływanie społeczno-gospodarcze oraz wpływ inwestycji na samopoczucie i zdrowie ludzi zamieszkałych w dolinie i na jej obrzeżu charakteryzować będą oddziaływania:

- produkcję rolną i jej ciągłość,
- zdrowie i samopoczucie ludzi,

Większość z wymienionych powyżej oddziaływań, początkowo niekorzystnych, krótkotrwałych staje się z czasem pozytywnymi, co uzasadnia potrzebę i sens podejmowania przedmiotowej inwestycji.

Planowane przedsięwzięcia realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów NATURA 2000. Nie wpłyną również negatywnie na stan siedlisk ani gatunków, nie pogorszą integralności obszaru i jego powiązań z innymi obszarami.

Korzystne oddziaływanie na gleby będą miały przedsięwzięcia podejmowane w obrębie rekultywacji gleb zdegradowanych oraz związanych z niewłaściwym składowaniem odpadów - likwidacja dzikich wysypisk. Działania te przyczynią się do zachowania właściwego chemizmu gleb i zapobiegają ich degradacji. Rekultywacja terenów zdegradowanych pozwala przywrócić tereny do produkcji rolniczej, leśnej czy na cele rekreacyjne. Prowadzenie kontroli szczelności zbiorników bezodpływowych oraz podpisanych umów na odbiór odpadów może zapobiec skutkom wywołanym przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód i gleb.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza likwidowane będą źródła niskiej emisji oraz prowadzona będzie modernizacja nieefektywnych systemów grzewczych. Działania te przyczynią się do mniejszego udziału zanieczyszczeń z palenisk indywidualnych, co wpłynie na poprawę jakości powietrza w gminie.

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i obniżenia poziomu hałasu prowadzone są przebudowy dróg. Modernizacje, przebudowy i budowy dróg niosą ze sobą korzyści zarówno ekonomiczne jak i społeczne odnoszone przez mieszkańców i użytkowników drogi, które mogą obejmować: zmniejszenie strat czasu i redukcję czasu podróży, poprawę bezpieczeństwa ruchu, zwiększenie przepustowości oraz zmniejszenie przeciążenia istniejących odcinków dróg i skrzyżowań, zmniejszenie kosztów ruchu i kosztów utrzymania drogi, możliwość skoncentrowania ruchu ciężkich pojazdów na drogach przebiegających przez mniej wrażliwe otoczenie, pobudzenie aktywności gospodarczej osiedli i miejscowości usytuowanych wzdłuż drogi. Zidentyfikowano znaczące oddziaływania o charakterze lokalnym, związane z zaburzeniem stosunków wodnych (melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształceniami powierzchni ziemi, degradacją krajobrazu, hałasem. Emisja substancji z silników pojazdów jest znaczna i oddziałuje na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zmiany w ekosystemach, co jest spowodowane zanieczyszczeniami gleb i wód, gdzie głównym źródłem zanieczyszczeń są spływy z drogi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, wycieki z pojazdów, a także wytwarzane odpady (remonty dróg, ale też ich eksploatacja, np. zmiotki z oczyszczania ulic, odpady z koszy przy miejscach postojowych lecz także „dzikie śmietniki” oraz odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych). Budowa dróg wiąże się również z przerwaniem korytarzy migracyjnych zwierząt, które uniemożliwią lub utrudnią przemieszczanie się zwierząt oraz ich śmiertelność w wyniku wypadków komunikacyjnych.

Realizowanie inwestycji drogowych związane jest również z prowadzeniem nasadzeń

zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych, oraz wprowadzanie ekranów akustycznych, które mają za zadanie wyciszać hałas drogowy, ponadto modernizowane drogi wyposażane są w instalacje odwadniające, wody opadowe odprowadzane są zgodnie z wymogami ochrony środowiska

Usunięcie wyrobów azbestowych wpłynie na poprawę stanu powietrza, jednak niewłaściwe postępowanie z azbestem może przyczynić się do zapylenia powietrza i zagrożenia zdrowia ludzi

Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym występuje przede wszystkim w bezpośrednim otoczeniu jego źródła (np. stacje elektroenergetyczne, linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej). Dlatego, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na ludzi i środowisko, konieczne jest rozważanie problematyki oddziaływania pól elektromagnetycznych na etapie planowania przestrzennego (przy wyborze lokalizacji nowych inwestycji). Istotne jest by z jednej strony ograniczyć rozwój zabudowy w sąsiedztwie źródeł promieniowania elektromagnetycznego, a z drugiej strony zabezpieczyć tereny zabudowy mieszkaniowej przed lokalizowaniem tych źródeł w ich najbliższym sąsiedztwie.

Można założyć, że realizacja powyższych przedsięwzięć doprowadzi do redukcji zanieczyszczeń powietrza oraz redukcji strat energii, a tym samym wpłynie na polepszenie jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców gminy Stara Dąbrowa.

5.1.2. Racjonalizacja zużycia energii, wody i surowców wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych

Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych przyczyni się do wolniejszego ich zużywania i ograniczenia presji na środowisko. Zrealizowanie tych postulatów ma umożliwić wykorzystywanie energii odnawialnej. Wzrost udziału energii z odnawialnych źródeł przełoży się na różnorodność oddziaływań na środowisko. Poza wykorzystaniem biomasy, zaletą energii odnawialnej jest eliminacja wytwarzania odpadów i emisji do powietrza na etapie eksploatacji systemu. Wielkość oddziaływania zależy przede wszystkim od rodzaju wykorzystywanego paliwa, którym mogą być słoma, zrębki, brykiety drewna

W przypadku rozwoju energetyki wiatrowej i budowy farm wiatrowych najwyższe oddziaływanie dotyczy etapu realizacji inwestycji (ingerencja w środowisko wodno-gruntowe, budowa dróg dojazdowych, budowa sieci elektrycznej, jednoroczne zmniejszenie areалу upraw, itd.). Pod względem krajobrazowym problematyczny jest etap eksploatacyjny. Jako znaczące oddziaływanie wymienia się hałas wytwarzany przez pracujące elektrownie wiatrowe oraz ich oddziaływanie na krajobraz; Istnieją również sprzeczne poglądy w ocenie wpływu inwestycji na krajobraz (jedni uważają, że wiatraki korzystnie wpływają na estetykę krajobrazu, inni z kolei uważają, że tego typu elementy obniżają walory krajobrazowe). Niewątpliwie efekty związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i użytkowaniem odnawialnych zasobów przyrody rekompensują ewentualne straty ekologiczne

5.1.3. Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych

Istotne z punktu widzenia ochrony przyrody na terenie gminy Stara Dąbrowa są przedsięwzięcia związane z optymalnym wykorzystaniem przestrzeni przyrodniczej.

Planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w głównej mierze polegają na urządzaniu terenów zielonych. Tereny zielone zapewniają mozaikowość typów pokrycia terenu w strefach zurbanizowanych, poprawiają warunki higieniczne, estetyczne oraz topoklimatyczne przyczyniając się jednocześnie do podniesienia standardu życia

Istotnym zagadnieniem jest również podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz obszarowej ochrony przyrody oraz ochrony lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych, co przyczyni się do zachowania ciągłości ekologicznej obszarów cennych przyrodniczo i pozytywnie wpłynie na wszystkie komponenty środowiska.

Zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo, powinno zostać poprzedzone rozpoznaniem przyrodniczym terenów przeznaczonych do zalesienia, ze względu na występowanie niebezpieczeństwa zniszczenia cennych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków zwłaszcza na terenach ekstensywnie użytkowanych łąkach i pastwiskach.

5.1.4. Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednie pozytywne oddziaływanie na środowisko, ponieważ zwiększają wiedzę społeczeństwa o tym, jakie zagrożenia niesie ze sobą działalność człowieka i jakie są tego

konsekwencje dla środowiska i zdrowia człowieka. Kształtowanie postaw proekologicznych jest więc ważną działalnością w ramach ochrony przyrody i zapobiegania degradacji środowiska

5.1.5. Gospodarka odpadami

Oddziaływania negatywne, krótkotrwałe o wymiarze lokalnym mogą mieć miejsce w fazie realizacji, jeśli inwestycji będzie miała miejsce w obrębie siedzib ludzkich. Dotyczy to przede wszystkim usuwania azbestu. Podczas demontażu ma miejsce emisja pyłów zawierających włókna azbestu. Oddziaływanie na człowieka wystąpić może w przypadku samodzielnego niefachowego demontażu płyt azbestowych. Prace te powinny wykonywać wyspecjalizowane podmioty z określonymi procedurami, z zachowaniem wszystkich możliwych środków ostrożności.

Planowane przedsięwzięcia realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów NATURA 2000. Nie wpłyną również negatywnie na stan siedlisk ani gatunków, nie pogorszą integralności obszaru i jego powiązań z innymi obszarami

6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

6.1.1. Inwestycje wodno-kanalizacyjne

W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań i kompensacji przyrodniczej w przypadku budowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na etapie prac budowlanych należy warstwę gleby zdjętą z pasa robót odpowiednio zdeponować i po zakończeniu prac ponownie wykorzystać do rekultywacji terenu. Należy ograniczać przestrzenne zagospodarowanie i przekształcenie istniejącego środowiska przyrodniczego do niezbędnego minimum, w trakcie budowy o ile to możliwe maksymalnie zawęzić pas budowy, co pozwoli ograniczyć bezpośrednio zniszczenie drzew i krzewów

6.1.2. Inwestycje drogowe

Modernizacja dróg związana jest m.in. ze zmianą nawierzchni drogi na tzw. cichobieżną, co w znaczny sposób ograniczy emisję hałasu. Duże znaczenie ma również prawidłowe osadzenie w nawierzchni drogi studzienek kanalizacyjnych. Poprawa infrastruktury transportowej powoduje poprawę płynności ruchu, przyspieszenie przejazdów, co wiąże się także ze zmniejszeniem emisji spalin i oszczędnością w zużyciu paliw. Rozwój infrastruktury transportowej ma także wpływ na dziedzictwo kulturowe w tym zabytki.

Znaczące oddziaływanie związane z realizacją zadań związanych z przebudową/budową dróg będą przejściowe (krótkotrwałe), odwracalne i wystąpią jedynie w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawcy i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin wycieki), organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznego hałasu w porze wieczornej). Minimalizowaniu znaczących oddziaływań na środowisko będzie służyło przestrzeganie obowiązujących zasad w zakresie gospodarki odpadami. Ograniczeniu emisji pyłu przy pracach ziemnych sprzyjają: zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przymach (piasek), sztuczne bariery, jakimi są m.in. parkany okalające plac budowy; ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji jest możliwe poprzez:

- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- organizację pracy, ograniczającą czas przebywania w obszarach zagrożonych hałasem,
- planowanie hałaśliwych prac w takim czasie, aby narażona na hałas była jak najmniejsza liczba mieszkańców,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas

W celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych podczas prowadzenia robót, sugeruje się rozważenie podjęcia środków zaradczych dla skutecznego uspokojenia ruchu oraz ewentualne odgrodzenie chodnika od jezdni w pobliżu wyjścia z domów tam, gdzie odległość wyjścia od jezdni jest najmniejsza.

Kompensacja przyrodnicza w przypadku realizacji inwestycji drogowych związana jest z prowadzeniem nasadzeń zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych, oraz wprowadzanie ekranów akustycznych, które mają za zadanie wyciszać hałas drogowy, ponadto modernizowane drogi wyposażane są w instalacje odwadniające, wody opadowe odprowadzane są zgodnie z wymogami ochrony środowiska oraz wyposażenie w urządzenia ochrony środowiska jak przejścia dla zwierząt

Szczególne znaczenie mają także działania, które prowadzą do zidentyfikowania i zinwentaryzowania terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu, ponieważ dzięki temu można prowadzić efektywne działania ograniczające jego skutki np. poprzez wymianę okien na dźwiękoszczelne i modernizację dróg.

6.1.3. Rozwój energetyki odnawialnej

W przypadku rozwoju energetyki istnieją alternatywy wyboru pomiędzy: energią wiatrową, słoneczną, wodną, biomasą, a geotermią. Efekty związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i użytkowaniem odnawialnych zasobów przyrody rekompensują ewentualne straty ekologiczne

W celu zwiększenia wykorzystania energii odnawialnej i ograniczenia zużycia zasobów naturalnych zaproponowano budowę elektrowni wiatrowych. Lokalizacja elektrowni wiatrowych powinna być zgodna z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w celu uniknięcia konfliktów społecznych oraz zmniejszenia negatywnych skutków w przyrodzie zwłaszcza oddziaływania na przelatujące w pobliżu ptaki i nietoperze. Inwestycja wymaga przeprowadzenia dokładnej oceny oddziaływania na środowisko w tym na obszary chronione i sąsiadujące obszary Natura 2000

6.1.4. Regulacja rzek, melioracje gruntów ornych, drenaże

Zaniedbania w zakresie melioracji mają niekorzystny wpływ na środowisko: zagniwanie związków roślinnych w korytach rowów i sukcesywne zamulanie powoduje zwiększenie się ilości zanieczyszczeń organicznych odprowadzanych do wód powierzchniowych, co również wpływa niekorzystnie na odpływ powierzchniowy

Odpowiednio eksploatowane systemy wodno-melioracyjne na terenach dolinowych kształtują zasoby małej retencji oraz jakość wód gruntowych i powierzchniowych. Poprzez odwadnianie terenów rowami następuje obniżenie poziomu wody gruntowej, zwiększa się zdolność retencyjna profilu i następuje wyrównanie przepływu w rzekach. Dodatkowe ilości deszczu spływają dzięki sieci melioracyjnej szybciej

Drenowanie wpływa na wody gruntowe odprowadzając nadmiar wód opadowych. Odpływy drenarskie występują na ogół wczesną wiosną i jesienią, kiedy występuje nadmiar wody w profilu glebowym oraz - po ulewnych deszczach - w miesiącach letnich. Odpływ drenarski uwarunkowany jest wieloma czynnikami. Decydują o nim między innymi wielkość i rozkład opadów, właściwości gleb, sposób ich uprawy i użytkowania, spadki terenu. Dzięki drenowaniu wyrównują się odpływy rzeczne: rosną przepływy minimalne i obniżają się przepływy maksymalne, co zmniejsza zagrożenie powodziowe.

W wyniku melioracji następuje powolna, ale istotna zmiana struktury i poprawa właściwości fizycznych gleby, która staje się bardziej przewiewna, przepuszczalna i ma większą zdolność retencionowania wody. Gleby mają większy zapas wilgoci w okresie suszy, zmniejsza się odpływ powierzchniowy powodujący erozję i zagrożenie powodziowe

6.1.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami

Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz spełnianie wymogów odnośnie dopuszczonych limitów przyczyni się do stopniowego zmniejszania udziału odpadów o cechach surowców wtórnych (zwłaszcza odpadów opakowaniowych, biodegradowalnych, niebezpiecznych, a także wielkogabarytowych i budowlanych) w strumieniu odpadów kierowanych na składowiska. Dzięki temu nastąpi oszczędność wykorzystania pojemności składowisk. Wpłynie to bezpośrednio na zmniejszenie zapotrzebowania na zajmowanie nowych powierzchni pod deponowanie odpadów

Rozwój systemu selektywnej zbiórki i odzysku odpadów o charakterze niebezpiecznym z odpadów komunalnych przyczyni się do zmniejszenia potencjalnego zagrożenia dla środowiska zdeponowanych na składowiskach odpadów komunalnych. Zebrane selektywnie odpady niebezpieczne zostaną w bezpieczny sposób przetransportowane i unieszkodliwione w instalacjach posiadających stosowne zezwolenia.

Odpowiednia edukacja przyczyni się do wzrostu świadomości wśród mieszkańców gminy w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami

Realizacja celów i zadań wynikających z niniejszego Programu będzie służyła poprawie jakości środowiska na obszarze gminy Stara Dąbrowa

6.1.6. Zarządzanie środowiskiem

Istotne z punktu widzenia ochrony przyrody na terenie gminy Stara Dąbrowa jest uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Przyczyni się to do właściwej lokalizacji budynków mieszkalnych lub przemysłowych tak aby ich lokalizacja nie szkodziła środowisku przyrodniczemu

Ważne jest także szkolenie społeczeństwa w zakresie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku. Większa świadomość ludzi, które działania mogą zaszkodzić środowisku przyczyni się do spadku zanieczyszczeń i degradacji terenów często spowodowane brakiem podstawowej wiedzy o ochronie środowiska. Administracja samorządowa powinna konsekwentnie egzekwować przestrzeganie przepisów ochrony środowiska jak również karać sprawców adekwatnie do wyrządzonej szkody.

Prowadzenie nadzoru nad instalacjami i zakładami, które potencjalnie mogą być źródłem poważnej awarii spowoduje zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii, a przez to zmniejszy koszty związane z usuwaniem skutków poważnych awarii

6.2. Edukacja ekologiczna

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednie pozytywne oddziaływanie na środowisko, ponieważ zwiększają wiedzę społeczeństwa o tym, jakie zagrożenia niesie ze sobą działalność człowieka i jakie są tego konsekwencje dla środowiska i zdrowia człowieka. Kształtowanie postaw proekologicznych jest więc bardzo istotną działalnością w ramach ochrony przyrody i zapobiegania degradacji środowiska

7. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Warunkiem prawidłowego wdrożenia założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 jest zachowanie określonych terminów realizacji przyjętych zadań oraz dostępność środków finansowych jak i brak protestów społeczeństwa. Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Biorąc pod uwagę użyteczność działań odnoszącą się do uwarunkowań strategicznych, ekonomicznych, środowiskowych oraz stopnia zaawansowania już rozpoczętych działań o znaczeniu priorytetowym (wykonanie i rozbudowa sieci kanalizacyjnej, rozbudowa infrastruktury drogowej, modernizacja systemu grzewczego, termomodernizacje) planowane działania mają charakter optymalny dla realizacji ustalonej wizji rozwoju gminy. Proponowanie rozwiązań alternatywnych dla takich działań nie ma zatem uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, dokumenty te mają charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Według zapisów ustawy Prawo Ochrony środowiska i ustaleń Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r., Nr 96, poz. 1110), jako oddziaływanie transgraniczne określa się "jakiegokolwiek oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakiegokolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza, wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami, obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych

czynników”.

Transgraniczne oddziaływania na środowisko przedsięwzięć ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa nie jest możliwe ze względu na wielkość oddziaływania na środowisko, jak i odległość od granic Państwa.

9. Wnioski końcowe

Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana dla Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 nie wskazała na występowanie znaczących zagrożeń dla środowiska w proponowanych działaniach. Stwierdza się, iż przyjęcie do realizacji na etapie planowania konkretnych przedsięwzięć rozwiązań, zapobiegających i ograniczających oddziaływanie na środowisko, wyeliminuje, bądź ograniczy ewentualne konflikty środowiskowe

Znaczącymi przedsięwzięciami na terenie gminy to:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- budowa zbiorników retencyjnych na terenie gminy,
- usuwanie wyrobów azbestowych,
- przedsięwzięcia termomodernizacyjne,

Bardzo istotne dla rozwoju gminy są przedsięwzięcia wodno-kanalizacyjne, które przyczynią się do poprawy skanalizowania gminy, wpłyną na stan wód rzeki Warty i jej dopływów oraz jakość wód podziemnych i przeznaczonych do spożycia. Ochrona wód i środowiska wodnego oraz osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód powierzchniowych i podziemnych do roku 2015 jest nadrzędnym celem Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE

Dobrze zaprojektowane przedsięwzięcia małej retencji służą zarazem ochronie jak i odtwarzaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków wodno-błotnych, pozytywnie oddziałując na środowisko. Wpływają na poprawę stosunków wodnych, polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią. Większość z oddziaływań początkowo niekorzystnych, krótkotrwałych stanie się z czasem pozytywnymi, co uzasadnia potrzebę i sens podejmowania przedmiotowej inwestycji. Inwestycje związane z ochroną przed skutkami powodzi mają duże znaczenie zwłaszcza dla obszarów zurbanizowanych położonych w zasięgu oddziaływania rzek

Przedsięwzięcia związane z usuwaniem wyrobów azbestowych mogą krótkotrwale powodować zapylenie włóknami azbestu podczas demontażu wyrobów. Oddziaływanie na człowieka wystąpić może w przypadku samodzielnego niefachowego demontażu płyt azbestowych. Prace te powinny wykonywać wyspecjalizowane podmioty z określonymi procedurami, z zachowaniem wszystkich możliwych środków ostrożności.

Analiza macierzy wpływu realizacji zadań Aktualizacji Programu pozwoliła wskazać na zasadniczą grupę działań o potencjalnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko. Pozytywne oddziaływania Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla na środowisko zdecydowanie przeważają nad negatywnymi. Potencjalne negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji:

- Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Budowa oczyszczalni ścieków,
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Budowa zbiorników retencyjnych,
- Usuwanie azbestu z obiektów i instalacji budowlanych,
- Budowa i przebudowa dróg

Jako ewentualne długoterminowe oddziaływania poinwestycyjne zidentyfikowano m.in.:

- Budowa i przebudowa dróg (wzrost natężenia hałasu),

Przeciwagą do przedsięwzięć stricte budowlanych są działania związane z wydawaniem decyzji środowiskowych, pozwoleń na budowę, itp. Na etapie administracyjnym powinna zostać opracowana niezbędna dokumentacja stwierdzająca słuszność planowanej inwestycji i potencjalne oddziaływanie jej na środowisko.

Dla większości przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w Programie bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. W przypadku realizacji zaplanowanych inwestycji na terenach cennych przyrodniczo, należy szczegółowo rozważyć wszystkie oddziaływania

Realizacja proponowanych priorytetów nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania

na środowisko. Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej

Zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich działań w Programie pozwala na stwierdzenie, że w zamyśle ogólnym ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużywania zasobów środowiska

10. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 ze zm.) nakłada na organy administracji obowiązek na sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji niektórych planów i programów. Związane jest to z przeniesieniem do prawodawstwa polskiego postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stara Dąbrowa na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 określonych zostało siedem głównych priorytetów:

- Priorytet pierwszy – ochrona wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- Priorytet drugi – ochrona powietrza atmosferycznego,
- Priorytet trzeci - ochrona mieszkańców przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- Priorytet czwarty – racjonalna gospodarka odpadami,
- Priorytet piąty – ochrona powierzchni ziemi,
- Priorytet szósty – racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- Priorytet siódmy – zarządzanie środowiskiem i edukacja ekologiczna społeczeństwa

W obrębie określonych priorytetów wyznaczono cele realizacji Programu oraz zadania dążące do osiągnięcia założonych celów.

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w Programie zadań na następujące aspekty środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Określono czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy obojętny na poszczególne elementy.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Analiza wpływu realizacji zadań Programu pozwoliła wskazać na zasadniczą grupę działań o potencjalnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko. Pozytywne oddziaływania Programu na środowisko zdecydowanie przeważają nad negatywnymi

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko.

W przypadku, gdy Aktualizacja Programu nie zostanie wdrożony prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich założonych kierunków działań w Programie pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużywania zasobów środowiskowych

11. Literatura

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,

- udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.),
- Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2007 r. Nr 75, poz. 493 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. 2001 r. Nr 63, poz. 638 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.),
 - Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 ze zm.)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2003 r. Nr 66, poz. 620 ze zm.),
 - Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4 poz. 44 ze zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie integrowanej produkcji (Dz. U. z 2004 r. Nr 178, poz. 1834 ze zm.),
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. z 2004 r. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. z 2008 r. Nr 80, poz. 479),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 103, poz. 664)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120, poz. 826),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. z 2008 r. Nr 82, poz. 501),
 - Planowanie Gospodarki Odpadami w Polsce. Poradnik – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami, wyd. MIKOM, Warszawa 2002 r.,
 - Programowanie ochrony środowiska w gminie, czyli jak skutecznie zaplanować i wdrożyć gminny program ochrony środowiska, Tom 1 – podręcznik, 2009 r., Arnold Bernaciak, Marcin Spychała,
 - Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2002r.,
 - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016,
 - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010,
 - Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019,
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Stargardzkiego,
 - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
 - Raporty WIOŚ,
 - Informacje z Gminy,
 - Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
 - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie,
 - Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego,
 - Strony internetowe Centrum Informacji o Środowisku: www.cios.gov.pl,
 - Strony internetowe Ministerstwa Środowiska: www.mos.gov.pl,
 - Strony internetowe Natura 2000: www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000 i www.natura2000.org.pl
 - Strony internetowe www.panorama-miast.com.pl
 - Strona internetowa www.bts-gsm.eu

-
- Strony internetowe www.cire.pl
 - Strony internetowe www.baza-oze.pl
 - Strony internetowe www.energiaodnawialna.net
 - Plany odnowy miejscowości,
 - Strategia rozwoju gminy Stara Dąbrowa
 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stara Dąbrowa